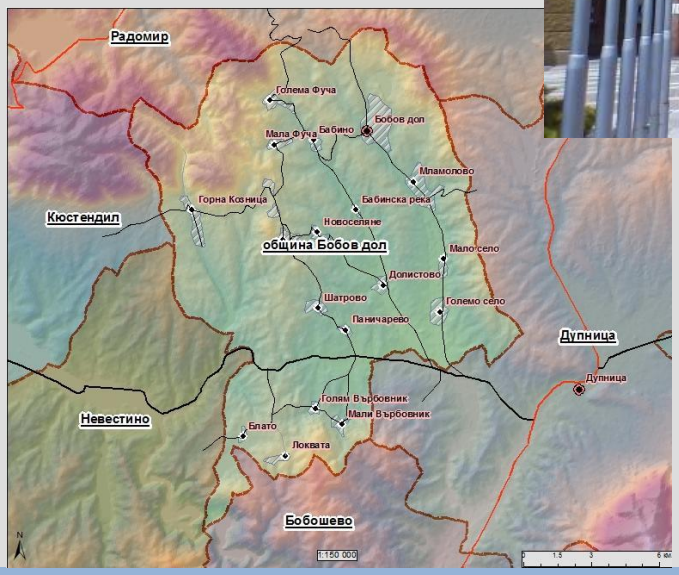
ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОБОВ ДОЛ 2014-2020 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет" 2007 – 2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ 6

ВЪВЕДЕНИЕ 12

I. Част 15

РОЛЯ, ЗНАЧЕНИЕ И ПРЕДПОСТАВКИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 15

1. Времеви и пространствен обхват на общинския план 15

2. Цел и насоки на Общинския план за развитие 15

3. Законодателна рамка 16

4. Стратегическа рамка 16

II. Част 19

СТРУКТУРА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 19

1. Анализ на съвременната ситуация в Община Бобов дол 19

2. Стратегически цели, приоритети и мерки 19

3. Индикативна финансова таблица 20

4. Индикатори за наблюдение и оценка на плана 20

5. Необходими действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана 21

6. Описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност 21

7. Програма за реализация 21

III. Част 23

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА 23

1. Анализ на природно-ресурсния потенциал на община Бобов дол 23

1.1. Местоположение 23

1.2. Релеф 23

1.3. Полезни изкопаеми 24

1.4. Физико-географски процеси 24

1.5. Хидрогеоложки условия 25

1.6. Почви 25

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

1.7. *Климат* 26
1.8. *Води и водни ресурси* 27
1.9. *Растителен свят и животински свят* 27
2. *Конкурентоспособност на икономиката* 27
2.1. *Обща характеристика на икономиката* 27
2.2. *Състояние на основните икономически сектори* 35
2.3. *Инвестиции* 38
2.4. *Общински бюджет* 43
2.5. *Обобщения и изводи* 48
3. *Земеделие* 49
4. *Горско стопанство* 58
5. *Услуги* 60
6. *Анализ на тенденциите и процесите в социалната сфера* 60
6.1. *Демографска характеристика и тенденции* 60
6.2. *Заетост и безработица* 72
6.3. *Здравеопазване* 79
6.4. *Образование* 82
6.5. *Култура и културно наследство* 85
6.6. *Социални услуги* 99
6.7. *Спорт* 104
6.8. *Обобщени изводи за състоянието и тенденциите, проблемите и потребностите* 106
7. *Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията* 108
7.1. *Транспортна инфраструктура* 108
7.2. *Водоснабдителна и канализационна инфраструктура* 109
7.3. *Хидромелиорации* 111
7.4. *Депа за твърди битови отпадъци* 113
7.5. *Енергийна инфраструктура* 113
7.6. *Комуникационна инфраструктура* 114
7.7. *Производствена инфраструктура* 115

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

7.8. Поземлени ресурси ... 115
7.9. Горски фонд ... 116
7.10. Урбанизация и устройствено планиране на територията ... 117
7.11. Изводи за инфраструктурното развитие ... 124
8. Екологично състояние на общината ... 125
8.1. Компоненти и въздействия на околната среда ... 125
8.2. Биоразнообразие и защитени територии ... 132
8.3. Управление на отпадъците ... 134
8.4. Зелени площи в населените места ... 136
8.5. Изводи и обобщения на проблемите, тенденциите и насоките за развитие в областта на околната среда ... 137
9. Управление и административен капацитет ... 137
9.1. Структура на общинската администрация ... 137
9.2. Граждански сектор ... 141
9.3. Подготовка и реализиране на проекти и инициативи ... 145
IV. Част ... **153**
SWOT-АНАЛИЗ ... **153**
V. Част ... **155**
СТРАТЕГИЧЕСКИ НАСОКИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОБЩИНА БОБОВ ДОЛ В ПЕРИОДА 2014-2020 г. ... **155**
1. Използвани принципи и подходи ... 155
2. Стратегическа рамка на Общинския план за развитие 2014-2020 г. ... 158
VI. Част ... **164**
ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА ... **164**
VII. Част ... **171**
СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА ... **171**
1. Подход за разработването на системата от индикатори ... 171
2. Източници на информация ... 173
3. Видове индикатори ... 174
3.1. Индикатори за въздействие ... 174

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

3.2. Индикатори за резултат 178

VIII. Част..... 184

СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, АКТУАЛИЗАЦИЯ И ОЦЕНКА 184

IX. Част..... 188

ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ..... 188

X. Част..... 191

ПРИЛОЖЕНИЯ 191

СЪДЪРЖАНИЕ НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1: Преки чуждестранни инвестиции в област Кюстендил (хил.евро) 39
Фигура 2: Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи за периода 2008 - 2012 година за Община Бобов дол (хил. лв.) 40
Фигура 3: Равнище на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи на човек от населението на област Кюстендил и община Бобов дол 41
Фигура 4: Движението на неданъчните приходи 46
Фигура 5: Среден процент на отглежданите различни видове култури за периода 2008 г. - 2012 г. 51
Фигура 6: Обобщени данни на обработваемите площи 55
Фигура 7: Процент на мерите и пасищата, отнесени към общата площ на територията на община Бобов дол 56
Фигура 8: Средно аритметично процентно съотношение на отделните видове животни към общия им брой 58
Фигура 9: Разпределение на населението по местоживеене (град и село) в община Бобов дол 61
Фигура 10: Население в община Бобов дол по години (2009-2013 г.) и местоживеене (град/села) 62
Фигура 11: Тенденции в динамиката на населението в община Бобов дол за последните 5 години 62
Фигура 12: Съотношение мъже-жени в община Бобов дол 63
Фигура 13: Население в община Бобов дол по години (2009-2013 г.) и пол 63
Фигура 14: Раждания в община Бобов дол за периода 2009-2013 г. 65
Фигура 15: Население в община Бобов дол в под-трудоспособна, трудоспособна и над-трудоспособна възраст 67
Фигура 16: Сключени бракове и бракоразводи в община Бобов дол за периода 2009-2013 г. 70

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Фигура 17: Население в под-трудоспособна възраст, трудоспособна възраст и над-трудоспособна възраст в община Бобов дол в периода 2009 – 2013г. 73
Фигура 18: Динамиката на безработицата в страната и община Бобов дол (%) 76
Фигура 19: Процент на безработните лица по пол 77
Фигура 20: Процент на безработните лица по образование по години 78
Фигура 21: Приходи и разходи на читалищата в община Бобов дол 98
Фигура 22: Йерархична система от градове-центрове, Национална стратегия за регионално развитие на Република България 118
Фигура 23: Оценка на състоянието на част от водните тела на територията на община Бобов дол / Източник РИОСВ – Перник 129
Фигура 24: Структура на общинска администрация Бобов дол 140

СЪДЪРЖАНИЕ НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1: Приходите и разходите по икономическа дейност в общината за периода 2008 – 2012 г. 29
Таблица 2: Приходите и разходите в сектор търговия 32
Таблица 3: Приходите и разходите в сектор транспорт 33
Таблица 4: Микропредприятия в общината за периода 2009 – 2012 г. 35
Таблица 5: Приходи от продажби на предприятията от добивната промишленост 35
Таблица 6: Фирми в сектор селско стопанство 36
Таблица 7: Фирми в сектор преработвателна промишленост 38
Таблица 8: Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор 39
Таблица 9: Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи в община Бобов дол 40
Таблица 10: Придобити дълготрайни материални активи в община Бобов дол 42
Таблица 11: Касово изпълнение на бюджета на община Бобов дол, в лева 43
Таблица 12: Структурата на собствените приходи 44
Таблица 13: Разходите на община Бобов дол по функции 47
Таблица 14: Баланс по вид територия 49
Таблица 15: Баланс по собственост 50
Таблица 16: Данни за производството по видове отглеждани култури за Община Бобов дол за периода 2008г. 2012г. 52
Таблица 17: Пролетни култури 52
Таблица 18: Трайни насаждения 54
Таблица 19: Справка брой животни за община Бобов дол през периода 2008г. – 2012г. 56

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Таблица 20: Население в гр. Бобов дол и селата в община Бобов дол според данни от Преброяване 2011 г. ... 64
Таблица 21: Естествен прираст в община Бобов дол по години ... 65
Таблица 22: Механичен прираст в община Бобов дол по години ... 66
Таблица 23: Движение на населението между градовете и селата в община Бобов дол през периода 2009-2013 г. ... 66
Таблица 24: Възрастова структура на населението в община Бобов дол за периода 2009-2013 г. ... 68
Таблица 25: Население по етническа група в община Бобов дол към 01.02.2011 г. ... 70
Таблица 26: Население на 7 и повече навършени години по степен на завършено образование в община Бобов дол към 01.02.2011 г. ... 71
Таблица 27: Икономически активни и неактивни лица в община Бобов дол - 2011 г. ... 72
Таблица 28: Население в под-трудоспособна възраст, трудоспособна възраст и над-трудоспособна възраст в община Бобов дол в периода 2009 – 2013г. ... 72
Таблица 29: Динамика на безработицата ... 75
Таблица 30: Сравнение в динамиката на безработицата в страната, област Кюстендил и община Бобов дол (%) ... 76
Таблица 32: Брой и вид лечебни заведения в община Бобов дол ... 79
Таблица 33: Здравни заведения на територията на община Бобов дол ... 79
Таблица 34: Брой лекари и медицински специалисти ... 79
Таблица 35: Регистрирани заболявания и аномалии на деца в община Бобов дол по години ... 80
Таблица 36: Регистрирани заболявания и аномалии на ученици в община Бобов дол по години ... 81
Таблица 37: Данни от извършен анализ на питейната вода в община Бобов дол по години ... 82
Таблица 38: Учащи по степени на международната класификация на образованието (ISCED 2011) за община Бобов дол ... 83
Таблица 39: Напуснали ученици по причини от общообразователните училища в община Бобов дол за периода 2007-2012 г. ... 84
Таблица 40: Недвижими културни ценности/паметници на културата на територията на община Бобов дол ... 89
Таблица 41: Читалища на територията на община Бобов дол ... 97
Таблица 42: Брой читалища в община Бобов дол, приходи и разходи на читалищата ... 97
Таблица 43: Спортни обекти в община Бобов дол ... 104
Таблица 44: Отстояния на населените места до общинския център град Бобов дол ... 108
Таблица 45: Обитавани жилища по наличие на канализация и местонамиране ... 110
Таблица 46: Обитавани жилища по източник на водоснабдяване и местонамиране ... 110
Таблица 47: Характеристики на язовирите в община Бобов дол ... 111

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Таблица 48: Осигуреност на обитаваните жилища с кабелна телевизия, сателитна антена и компютър и достъп до интернет 114
Таблица 49: Разпределение на горските площи в община Бобов дол по видове собственост /ха/ .. 116
Таблица 50: Категоризация на община Бобов дол 118
Таблица 51: Категоризация на населените места в община Бобов дол 118
Таблица52: Неправителствени организации 141
Таблица53: Проекти 145
Таблица 54: Индикативна финансова таблица за реализация на ОПР Бобов дол 2014-2020 168
Таблица 55: Наблюдение и оценка на ОПР Бобов дол 2014-2020 – индикатори за въздействие .. 176
Таблица 56: Наблюдение и оценка на ОПР Бобов дол 2014-2020 – индикатори за резултат 179

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

Агенция ПИ	Агенция „Пътна инфраструктура“
АЗ	Агенция по заетостта
АУЕР	Агенцията за устойчиво енергийно развитие

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ГОП	Годишен оперативен план
ДБТ	Дирекция „Бюро по труда“
ДМА	Дълготрайни материални активи
ДЦСХ	Дневен център за стари хора
ЕИСУР	Единна информационна система за управление на регионалното
ЕЕСМ	развитие
ЕИП	Единната електронна съобщителна мрежа
ЕМФ	Европейско икономическо пространство
ЕСФ	Европейска младежка фондация
ЕТС	Европейски социален фонд
ЕФРР	Европейско териториално сътрудничество
	Европейски фонд за регионалното развитие
ЖСТР	Жилищно строителство и териториално развитие
ЗМО	Звено за мониторинг и оценка
ЗЕС	Закон за електронните съобщения
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от
	Структурните инструменти на Европейския съюз
ЕСМИС	„Електронни съобщителни мрежи и информационни системи"
LLL	Life Long Learning/Учене през целия живот
МЗХ	Министерство на земеделието и храните

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

МИП	Министерство на инвестиционното проектиране
МК	Министерство на културата
ММС	Министерство за образованието и спорта
МО	Междинна оценка
МОН	Министерство на образованието и науката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МСП	Малки и средни предприятия
МФК	Международен фонд Козлодуй
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
НИРД	Научно-изследователска и развойна дейност
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НПО	Неправителствени организации
НПРР	Национален план за регионално развитие
НСИ	Национален статистически институт
НФМ	Норвежки финансов механизъм
НЦЕМПИ	Национален център „Европейски младежки програми и инициативи“
NUTS	Обща класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана от ЕВРОСТАТ за регионите в Европейския съюз
ОбС	Общински съвет
ОКЛ	Оптични кабелни линии
ОПИК	Оперативна програма за иновации и конкурентоспособност
ОП „ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ“	Оперативна програма „Добро управление“
ОДЗ	Областна дирекция „Земеделие”
ОДЗ	Обединено детско заведение

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ”, в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

ОДК	Общински детски комплекс
ОПНИЕВИ	Общинска Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива
ОПР	Общински план за развитие
ОПРР	Оперативна програма „Региони в растеж“
ОПРЧР	Оперативна програма развитие на човешките ресурси
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОСР	Областна стратегия за развитие
ОУП	Общ/и устройствен/и план/ове
Програма ЗиСИ	Програма на ЕС за заетост и социални иновации
ПИП „РУРР“	Публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите"
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПМДР	Програма за морско дело и рибарство
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
РИО	Регионален инспекторат по образование
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РДСП	Регионална дирекция социално подпомагане
РСЗ	Регионална служба по заетостта
СОУ	Средно общообразователно училище
СФУК	Система за финансово управление и контрол
ТБО	Твърди битови отпадъци
ТИЦ	Туристически информационен център
ТСБ	Териториално статистическо бюро
УО	Управляващ орган

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинският план за развитие (ОПР) на община Бобов дол за периода 2014 - 2020 г. е документ за стратегическо планиране на устойчиво интегрирано развитие на територията на общината, който се разработва в съответствие с предвижданията на Областната стратегия за развитие на област Кюстендил и Регионалния план за развитие на Югозападен район за планиране (ЮЗРП) за периода 2014 - 2020 г.

ОПР Бобов дол 2014-2020 г. е разработен в периода м. февруари – м. юни 2014 г. от обединение „Бобов дол 2020". Документът е изготвен в рамките на проект *„Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол"*, в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Планът е разработен съгласно изискванията на Закона за регионално развитие (ЗРР), Правилника за неговото прилагане (ППЗРР) и Методическите указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), Областни стратегии за развитие (2014-2020), Общински планове за развитие (2014-2020) одобрени със Заповед № РД-02-14-2402/22.11.2011 г. на Министъра на регионалното развитие и благоустройството.

В съответствие с изискванията на Методическите указания, Общинският план за развитие на община Бобов дол за 2014-2020 г. отчита заложените цели и приоритети в документите от по-високо йерархично равнище на национално ниво (Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022, Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025, Регионален план за развитие на ЮЗРП за 2014-2020 г. и ОСР на Област Кюстендил).

Общинският план за развитие на община Бобов дол като стратегически документ обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за постигане на стратегически цели, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората в общината и устойчиво развитие.

Планът надгражда ОПР 2007-2013 на община Бобов дол. Действащият до края на 2013 г. общински план беше оценен като адекватен на контекста, потребностите и

потенциалите на общината, но не напълно успял да реализира целите си. Следвайки принципа за приемственост, новият ОПР запазва стратегическата насоченост на стария план за развитие, като го надгражда с цели и приоритети, гарантиращи съответен принос на община Бобов дол към регионалните и националните ангажименти по стратегията „Европа 2020", както и пълно покритие на финансируемите мерки по новия пакет оперативни програми.

Общинският план на община Бобов дол 2014-2020 г. се създава преди окончателното приемане на Оперативните програми за 2014-2020 г., чрез финансиране от които се очаква да се реализират значима част от планираните инициативи.

Общинският план за развитие определя средносрочните цели и приоритети за развитие през новия програмен период, т.е. ОПР определя стратегическата рамка, като интегрира икономическите, екологичните, социалните и инфраструктурните аспекти на желания устойчив и балансиран растеж на територията на общината. Документът отразява новите политически директиви на ЕС за интегриран подход в планирането, ориентиран към използване на потенциалите и залагащ на партньорства, пространствена и времева координация, както и концентрация върху ограничен брой подбрани приоритети в условията на световната криза.

Общинският план за развитие съдържа анализ на икономическото и социално развитие на общината, анализ на силните и слабите страните, възможностите и заплахите, стратегическата рамка за развитие за периода 2014-2020, която е насочена към актуалните проблеми и нужди на общината и същевременно включва местния потенциал в реализирането на целите и приоритетите за развитие, общ преглед на местния административен потенциал и ресурси за реализация на плана, системата от индикатори за организиране на наблюдението, оценката и актуализацията на плана, описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност.

При съставянето на ОПР 2014-2020 са отчетени следните принципни изисквания, които реално отразяват протичащите процеси в общината:

- Степен на въздействие на демографското, социално-икономическото и инфраструктурното развитие на територията, което активизира или задържа местното развитие;
- Координираност и съответствие, които гарантират, че стратегическият документ е в съобразен със специфичните условия, ред и изисквания за

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

прилагане на нормативните документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство и опазването на околната среда за територията на общината.

- Активно включване на заинтересованите страни, което цели да повиши устойчивостта на взетите решения, както и да осигури широка обществена подкрепа за ефективна реализация на планираните проектни инициативи. За целта бяха проведени обсъждания с представителите на неправителствени организации, бизнеса, администрацията и гражданите в общината.

При актуализацията на стратегическата част на Общинския план за развитие са съобразени следните принципи:

- *реализъм* - ясно и реалистично са формулирани целите на ОПР;
- *устойчивост и интегрираност* – съдържащите се в ОПР задачи, мероприятия и конкретни дейности са съобразени с местните ресурси, интегрирани и координирани са поредица от инициативи в отделни сектори в търсене на техния дългосрочен ефект върху изпълнението на формулираните цели, без да се нарушават местните културни и природни ресурси;
- *приемственост* - актуализацията на Общинския план за развитие осигурява приемственост на завършилия свето действие ОПР 2007-2013 г. и включване на нереализираните от него, адекватни на обстановката и новите изисквания проекти в ОПР 2014-2020 г.

Изработеният Общински план за развитие 2014-2020 ще подпомогне общинската администрация при провеждането на политики за създаване на условия за ефективно справяне с предизвикателствата на изоставащото и небалансирано социално-икономическо развитие и влошаващите се качествени характеристики на човешкия потенциал в условията на икономическа и демографска криза.

Приоритетни в плана са мерките и дейностите за икономическото съживяване на територията и инфраструктурното й развитие, за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика, намаляване на безработицата и повишаване на трудовата заетост, както и за овладяване на негативните демографски тенденции.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

I. Част РОЛЯ, ЗНАЧЕНИЕ И ПРЕДПОСТАВКИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

1. *Времеви и пространствен обхват на общинския план*

Общинският план за развитие на община Бобов дол за периода 2014 - 2020 г. е документ с предназначение стратегическо планиране на устойчиво интегрирано развитие на територията. Пространственият обхват включва град Бобов дол и прилежащите му седемнадесет села. Общинският план за развитие на община Бобов дол е документ за стратегическо планиране на местно ниво, който се разработва в съответствие с предвижданията на областната стратегия за развитие на област Кюстендил. Времевата рамка за неговото изпълнение е седем години, което съвпада със следващия програмен период на Европейския съюз от 2014 до 2020 година.

2. *Цел и насоки на Общинския план за развитие*

Общинският план за развитие е основният инструмент за управление на община Бобов дол през следващите седем години. С разработването и приемането му се цели постигане на сериозен напредък в планирането и управлението на територията. Взетите решения очертават общата рамка и последователност от конкретни действия за устойчиво и интегрирано развитие. Очертани са сравнителните предимства и потенциал за развитие, дефинирани са визия и приоритети за постигане на стратегически цели, които водят към по-висок жизнен стандарт на населението.

Използваният подход, методите и принципите при разработването на Общинския план за развитие гарантират, че стратегическият документ е в съответствие с нормативните изисквания в областта на регионалното развитие, както и с определените национални и регионални цели и приоритети на развитието в България. Освен това планът е съобразен със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на нормативните документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, опазването на околната среда, кадастъра и имотния регистър за територията на общината.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Най-общо стратегическите цели на ОПР са насочени към намаляване на икономическите, социалните и териториалните неравновесия в развитието на територията и подобряване на жизнения стандарт на населението. Освен по отношение хармонизацията на целите и приоритетите в контекста на регионалната политика на ЕС, съответствие е необходимо да се търси и по отношение на методите за управление, наблюдение и оценка в процеса на разработване и изпълнение на Общинския план за развитие. Така например, биха могли да се използват утвърдените в европейската практика инструменти за определяне на физически и финансови индикатори за отчитане на постигнатите резултати и въздействие от прилагането на мерките и проектите в рамките на общинския план за развитие. Формите за предоставяне на информация и публичност, относно приемането и изпълнението на плана, както и за работа с партньорите в областта на интегрираното устойчиво местно развитие, също следва да се използват ефективно.

3. Законодателна рамка

Общинският план за развитие на Община Бобов дол е регламентиран със Закона за регионалното развитие (ЗРР) и Правилника за неговото прилагане (ППЗРР). Съгласно Чл. 13. (1) от ЗРР, Общинският план за развитие определя средносрочните цели и приоритети за развитието на общината в съответствие с Областната стратегия за развитие на Кюстендил. Съдържанието на плана е съобразено с изискванията на Чл. 13. (2) на ЗРР и тези на Методическите указания на МРРБ за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012 - 2022), Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014 - 2020), Областни стратегии за развитие (2014 2020) и Общински планове за развитие (2014 - 2020).

4. Стратегическа рамка

Действащото законодателство въвежда задължителното изискване за съгласуваност на основните стратегически документи на европейско, национално и областно ниво.

Стратегия Европа 2020

Десетгодишната стратегия за растеж на Европейския съюз – „Европа 2020“, цели да се отстранят недостатъците на българския модел и да се създадат условия за различен тип растеж. Има определени пет основни цели, които трябват да се постигнат до края на десетилетието, и те са в следните области:

- Трудова заетост
- Научноизследователска и развойна дейност
- Изменение на климата и устойчивост на енергетиката
- Образование
- Борба с бедността и социалното изключване

Стратегията включва и седем водещи инициативи, предоставящи рамка, която да подкрепя приоритетите на „Европа 2020“:

- Програма в областта на цифровите технологии за Европа
- Съюз за иновации
- Младежта в движение
- Европа за ефективно използване на ресурсите
- Индустриална политика за ерата на глобализацията
- Програма за нови умения и работни места
- Европейска платформа срещу бедността

Националната програма за развитие: България 2020

Националната програма за развитие: България 2020 (НПР БГ2020) е водещият стратегически и програмен документ, който конкретизира целите на политиките за развитие на страната до 2020 г. Визията, целите и приоритетите на НПР БГ2020 са дефинирани на базата на изготвен за целта социално-икономически анализ, както и на получените становища в рамките на публичните дискусии на всеки един етап от изработването на документа. Формулираните цели на правителствените политики ще осигурят постигането на ускорен икономически растеж и повишаване на жизнения стандарт на българските граждани в средносрочен и дългосрочен план.

НПР БГ 2020 има три водещи цели, с които да се постигне необходимата обвързаност между приоритетите, за осигурено системно и комплексно въздействие върху проблемните области:

- Повишаване на жизнения стандарт чрез конкурентоспособно образование и обучение, създаване на условия за качествена заетост и социално включване и гарантиране на достъпно и качествено здравеопазване.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- Изграждане на инфраструктурни мрежи, осигуряващи оптимални условия за развитие на икономиката и качествена и здравословна околна среда за населението.
- Повишаване на конкурентоспособността на икономиката чрез осигуряване на благоприятна бизнес среда, насърчаване на инвестициите, прилагане на иновативни решения и повишаване на ресурсната ефективност.

Национална концепция за пространствено развитие

Концепцията е документ за устройство на територията през последните три десетилетия, който обхваща цялата страна и се разработва в условията на възстановена собственост върху земята и горите във всичките ѝ форми, увеличен брой участници в процеса на планиране и управление на територията, един по-демократичен процес за вземане на решения и членство на страната в Европейския съюз.

Основна цел на Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 е „Пространствено координиране на процесите, протичащи в националната територия чрез създаване на пространствено - устройствена основа и регулатор за осъществяване не само на регионалното, но и на отделните социално-икономически секторни планирания на национално ниво в контекста на общоевропейското пространствено развитие, за постигане на комплексно, интегрирано планиране“.

Областна стратегия за развитие на област Кюстендил

Стратегията определя средносрочните цели и приоритети за развитие на област Кюстендил и е в съответствие с Националната стратегия за развитие, Регионалния план за развитие на Северозападния район за планиране и др. При нейното разработване са взети предвид целите, приоритетите и финансовите условия на политиката за сближаване на Европейския съюз през периода 2014-2020г., както и предвижданията на оперативните програми. Стратегията на област Кюстендил е тясно свързана и с Общинските планове за развитие, за които тя е основен ориентир, източник на идеи и стратегически документ за разработване на цели и приоритети.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ”, в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

II. Част СТРУКТУРА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

1. *Анализ на съвременната ситуация в Община Бобов дол*

Съвременната ситуация в общината се анализира подробно, описват се отделни аспекти от общинското развитие и се правят обобщени изводи на базата на събраната актуална информация. Идентифицираните проблеми и ресурси са основата на SWOT анализа, чиято цел е да определи най-важните моменти в историческото и съвременното развитие на общината. Съдържанието на SWOT анализа насочва към необходимите и възможни мерки, които се базират на силните и търсят ефективни решения за преодоляването на слабите страни на територията.

Анализът се спира на географската, демографската, историческата, културната, социалната, образователната и екологичната характеристика. Проследяват се закономерностите във функционално-пространственото развитие на общината и на нейната техническа, производствена, спортна, образователна, социална, културна и друга инфраструктура.

2. *Стратегически цели, приоритети и мерки*

Стратегическата част на плана обхваща формулирането на визията за развитие на общината до 2020 г., целите и приоритетите за развитие, които обхващат и проследяват взаимовръзката между формулираните стратегически цели на развитието, определените приоритети за действие и техните специфични цели, които ще бъдат реализирани посредством изпълнението на предвидения пакет от мерки и дейности, включващ подготовката, финансирането и изпълнението на конкретни проекти. Предложен е интегрирания подход в стратегическото планиране при който изведените цели се разгръщат в единството на очертаните приоритетни области. За осъществяването на дадена стратегическа цел допринасят повече от един приоритет. Планираните мерки и проекти са аргументирани, изпълними и съответстващи на местните ресурси и местната специфика.

Общинският план за развитие гарантира връзката между регионалния и местния стратегически контекст за развитие, като на практика се интегрират плановите подходи „отдолу-нагоре" и „отгоре-надолу". ОПР отразява пространствените перспективи на територията на Общината на основата на икономическите и

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

социалните фактори на развитието, като се отчитат възможностите за преодоляване на различията между градските и селските територии и се създават предпоставки и условия за оптимизиране на функциите на общинския център – град Бобов дол, осъществява решаваща роля за повишаване на конкурентоспособността на икономиката и устойчивото развитие на общината.

3. *Индикативна финансова таблица*

Индикативната финансова таблица е основен структурен елемент на Общинския план за развитие. В таблицата са обобщени основните приоритети, които са резултат от процеса на планиране и разработване на стратегическата рамка за развитието на община Бобов дол за периода 2014 – 2020 г. Индикативната финансова таблица представлява общата финансова рамка на развитието в община Бобов дол през следващите седем години. Финансовата таблица изразява ориентировъчните ресурси за реализация на общинските проекти. Прогнозираният общ финансов ресурс е разпределен между отделните стратегически цели от ОПР. Планирано е средствата по всяка стратегическа цел да бъдат осигурени чрез съчетаване на различни финансови източници. Успешното и ефикасно управление на финансовите ресурси на общината зависи от адекватното планиране на разходите отразени във финансовата таблица.

4. *Индикатори за наблюдение и оценка на плана*

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие на община Бобов дол е основен инструмент за проследяване степента на изпълнение на ОПР. Те освен, че измерват резултатите са и средство за изготвяне на годишните доклади за изпълнението на ОПР, междинната и последващата оценка на ОПР. Индикаторите за наблюдение и оценка са дефинирани съобразно смисъла и съдържанието на стратегическите цели и приоритетните области на ОПР. Индикаторите измерват ефектите от изпълнението на мерките в рамките на приоритетните области. Проследяването на степента на изпълнение на целите става посредством системата от индикатори, която обединява два основни компонента – индикатори за въздействие и индикатори за резултат. Двата вида индикатори са въведени следствие на предписанията от „Методическите указания за разработване на… общински планове за развитие за периода 2014-2020 година" на МРР. Индикаторите са избрани в синхрон с наличната информационна основа на национално, областно и местно ниво. Посочени са начални, междинни и целеви стойности на индикаторите, които ще се използват за отчитане изпълнението на ОПР на различните етапи.

5. Необходими действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана

Изпълнението на Общинския план за развитие е продължителен, сложен и многообхватен процес, който зависи от редица фактори и промени във вътрешната и външната среда. За да е актуален ОПР се изисква непрекъснато наблюдение и текущ контрол на плана и съпътстващите го оперативни документи. За целта е разработена система за наблюдение, оценка и актуализация на плана, която обвързва функциите на участващите звена, които са разположение във времето. Описани са отговорностите и компетенциите на отделните звена, посочена е логическата и времева обвързаност между отделните функции. Посочен е начинът за интегриране на индикаторите в отделните стъпки на наблюдението и оценката. Отбелязан е подходящият момент за изготвяне на междинна и последваща оценка, както и на актуализацията на ОПР.

Основните участници в процеса на планиране и наблюдение са: Общинския съвет, Кмета на общината, специализираните дирекции и отдели в местната администрация, разнообразните институции осигуряващи информация, заинтересованите страни и професионалните общности.

6. Описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност

Разработени са механизми за осигуряване и обмен на информация между отделните заинтересовани страни, като се отделя внимание на ефективното взаимодействие и поддържане на активна комуникация между всички участващи в процеса: общинските служители, държавните структури, бизнеса, културните институции, неправителствения сектор, образователните институции и др. Идентифицирани са възможностите за публично представяне и разпространяване на резултатите от всички етапи по разработването и реализацията на ОПР. Създадените контакти и комуникация, формирани по време на разработването на ОПР, следва да бъдат продължени по време на реализацията на плана през следващите седем години.

7. Програма за реализация

Програмата за реализация на ОПР е последният елемент от структурата на ОПР в който са отразени конкретните проекти и връзките между тях заедно със сроковете и отговорниците, водещи до изпълнение на мерките и целите на ОПР. Извършена е оценка на ориентировъчната им финансова стойност, избрана е управленска

структура и са посочени заинтересованите партньори в реализацията на всеки проект. Включена е възможността за актуализация на Програмата за реализация, като част от цялата система за наблюдение, оценка и актуализация на плана.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

III. Част ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА

1. Анализ на природно-ресурсния потенциал на община Бобов дол

1.1. Местоположение

Община Бобов дол има благоприятно географско положение. Намира се в Югозападна България, разположена в източния дял на Конявската планина с равнината Разметаница на юг. Общината е в състава на област с административен център град Кюстендил. Граничи с общините Дупница, Бобошево, Невестино, Кюстендил и Радомир. Територията ѝ е 206.2 кв.км., като площта ѝ е 0.2 % от територията на страната и 11 % от територията на област Кюстендил. Общината е формирана от землищата на 18 населени места - седемнадесет села: Мламолово, Големо село, Долистово, Мало село, Бабино, Горна Козница, Коркина, Голям Върбовник, Мала Фуча, Голема Фуча, Шатрово, Мали Върбовник, Бабинска река, Паничарево, Новоселяне, Блато и Локвата и един град – общинският център Бобов дол. Територията е разположена между два локални центъра на развитие – Кюстендил и Дупница.

През територията на общината преминават важни шосейни пътища. Град Бобов дол отстои на 20 км от Дупница, на 37 км от Кюстендил, на 27 км от Радомир, на 42 км от Перник и на 65 км от София. До град Бобов дол има отклонение на железопътната линия София-Кулата. Друго важно предимство на географското положение на общината е относителната близост до столичния град и областния център.

1.2. Релеф

Община Бобов дол се характеризира с разнообразен планинско-котловиден релеф. Територията попада в обхвата на Краището, което се отличава с мозайка от котловини, долинни разширения и ниски и средновисоки планини и възвишения. Община Бобов дол обхваща голяма част от западната Дупнишка котловина – Разметанишко поле, оградните ниски и средно високи планински възвишения. Това са крайните източни разклонения на Конявска планина. Релефът там е най-

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

изразителен в северните части на общината, където се намират върхът Колош и Гологлавските ридове. **Най-стръмни наклони над 20-25° са по южните склонове на Конявска планина.** Билото на Конявска планина има формата на дъга и разделя Радомирско от Кюстендилско и Бобовдолско поле. Те се характеризират с вътрешно-котловинни възвишения, издигащи се по направление северозапад-югоизток на запад от водосбора на Лява река. Терени с наклони от 8-16º са характерни за водосбора на Лява река и в землището на с. Горна Козница, в югоизточната част на общината, както и за вътрешно-котловинните възвишения.

1.3. Полезни изкопаеми

Бобовдолският басейн е един от петте въглищни басейна с кафяви въглища в страната. В него са концентрирани около 60 % от промишлените запаси на страната. Басейнът заема площ от 50-60 км^2 и е най-големият в страната. При запасите е изразена напреднала степен на въглефикация, поради което значението му за развитието на въгледобива и топлоенергетиката е голямо.

Въглищата са относително бедни на въглерод, с топлина на изгаряне, определена на сухо безпепелно гориво от 28,0 до 29,9 MJ/kg, средна обща влага от 11,0 до 14,95 % и средно съдържание на сяра от 2,3 до 3,5 %, отделят метан, поради което са податливи на самозапалване. Въглищните пластове залягат в максималната дълбочина, около 800м в дълбоката Бабинска синклинала, което налага закрит добив и оскъпява тяхната себестойност. Дебелината на въглищните пластове и качеството на въглищата се изменят в различните части на басейна. В някои участъци са развити долните три пласта, в други само горните.

1.4. Физико-географски процеси

Община Бобов дол се намира в основната морфоструктура на Краищидите, които се характеризират с твърде сложен релеф – мозайка от котловини и планински редици. Главната посока на разломните структури е от север – северозапад към юг – югоизток. Основните скали са магмени и метаморфни с палеозойска възраст и седименти от мезозоя.

В резултат на късноалпийските и неотектонските движения е образуван Бобовдолският грабен. От неотектонските движения са нагъват синклинални и антиклинални гънки като Чеганска, Второполска, Бабинска и др. Запълнен е с разгледаните по-горе палеогенски седименти. Възрастта на въгленосните наслаги е от края на олигоцена и началото на миоцена. Характеризират се с конгломерати, пясъчници, аргилити и всички преходи, а между тях идват материалите на

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

въгленосната задруга. Тези наслаги лежат върху пъстра подложка от ерупативни, кристалинни и седиментни скали.

Релефът в рамките на тази територия се отличава с голямо географско разнообразие. Бобов дол е разположен в източния дял на Конявската планина и равнината Разметаница на юг. Общината е оградена от всички страни с възвишения, което се явява орографска преграда за ветровете преминаващи през територията. Също така влагозадържането по билата подхранва висок дебит на множеството реки и потоци за по-дълъг период от време през годината.

По степените на интензивност на сеизмичните райони на България (скалата на Медведев, Шпонхойнер и Карник), Бобов дол попада в район от степен седем. Като вертикалните движения на земната кора на тази територия варират между 0 – 2 мм/год.

1.5. Хидрогеоложки условия

На територията има формирани различни подземни води. Отличава се предимно с грунтови, пукнатинни и карстови води. По–голямата част от грунтовите води се акумулират в пролувиалните отложения и кватерните алувиални отложения на Бобовдолското поле. Карстовите подземни води са образувани в средно–горнотраските варовици и доломити, които изграждат Конявска планина. Химичният им състав е от хидрокарбонатни, калциеви и магнезиеви, с минерализация 0,3-0,5 г/л Карстовите води в Конявската планина са свързани към напуканите варовити скали, чиято повърхност е разчленена с множество кари и понори. Сумарните минимални водни количества на карстовите извори в Конявската планина се определят на 245 л/сек.м.. Територията на община Бобов дол в хидроложко отношение се обуславя от добре развита, гъста хидрографска мрежа.

1.6. Почви

По отношение на почвено–географско райониране на България, община Бобов дол се отнася към Балканско–Средиземноморска почвена подобласт, която от своя страна се поделя на седем почвени провинции и пет височинни пояса. Община Бобов дол спада към Южнобългарската ксеротермална област. По–голямата територория на Бобовдолското поле е обхванато от тежко песъкливо-глинести почви. Характерно за тези почви е, че са много уплътнени, през влажния период се заблатяват, а при сух период се напукват.

Други зонални почвени типове, които преобладават за общината са излужени канелени горски почви. Те се отличават със слабо мощен хумусен хоризонт, средно до тежко песъчливо-глинест механичен състав, средна текстурна диференциация и средно кисела до слабо кисела реакция.

В най–северните части място заемат плитки ерозирани канелени почви, понякога в комплекс с хумусно-карбонатни песъкливо-глинести почви.

В южната част на територията са развити азонални почвени типове. Те са представени от алувиални и алувиално-ливадни, предимно неутрални, песъкливи и песъкливо-глинести почви, карбонатни и наситени. Част от тези почви са засегнати от ерозионни процеси. В останалите части на района се срещат предимно плитки канелени горски почви.

1.7. Климат

Според подялбата на климатични области на страната, територията на община Бобов дол попада в преходната област. Климатична особеност се явява въздействието на Средиземноморието по поречието на река Струма. В районите, които надморската височина е по-голяма, се характеризират с планински климат, например най-високите части на Конявска планина. За тази територия е характерна по-студена и по-продължителна зима с преобладаващи валежи от сняг, по-силни ветрове и по-кратко и прохладно лято. Максимумът на валежите е вторичен през октомври-ноември, което е следствие от активността на средиземноморските циклони през студеното полугодие. Влияние оказва и активността на атлантическите циклони през топлото полугодие, което обуславя ясно изразен главен максимум на валежите през май-юни. Особеностите на атмосферната циркулация оказват влияние върху сезонното разпределение на валежните количества – от годишната валежна сума през зимата падат около 20 %, през есента – 24 %, а през останалите сезони 56 %. Средното годишно валежно количество е 676 л/ м2.

Средномесечната температура на най-студения месец (януари) е около 0º С. Понякога времето е по–топло през зимата, дължи се на средиземноморския въздух, който нахлува от юг по долината на река Струма. Най-топлият месец (юли) е около 20-21º С. Лятото е топло и сухо, със средни максимални температури 35 - 36° С към края на юли и началото на август. Средногодишната температурна амплитуда е 20-21º С. С увеличаване на надморската височина както годишната, така и средномесечната температурна амплитуда закономерно намаляват.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

1.8. Води и водни ресурси

Община Бобов дол се отнася към хидроложка област с умерено климатично влияние върху оттока, като е със значително снежно подхранване на реките. На тази територия няма изградени хидрометрични станции и това е причина да не може да се категоризира точния режим на оттока. Предвид физикогеографската характеристика може да се даде заключение, че отточният режим на реките е с пролетен максимум през май и есенен минимум.

Територията на община Бобов дол се отнася към Егейската отточна област. Главна отводнителна артерия за района е река Струма, чийто водосборен басейн на българска територия е с площ от 10 797 кв. км. В нея се вливат всички реки на тази територия, които са сравнително къси и маловодни.

1.9. Растителен свят и животински свят

На територията на общината преобладава котловинно-планинският релеф. Той спомага за образуването на много специфична растителна покривка. Основният тип растителност е неморална, а към нея се отнасят: ксерофитна и мезоксерофитна, микротермна и мезотермна растителност. С нарастване на надморската височина растителното богатство се допълва от мезофитна и ксеромезофитна микротермна растителност. Главните представители са: обикновен горун, летен дъб, обикновен бук, полски ясен, мъждрян, бряст и други. Също така тук се отнасят и редица тревисти и храстови съобщества: смрадлика, люляк, ливадна власатка, обикновена леска и други. На тази територия се срещат редица ендемити като: червен и розов божур, жълто и червено урумово лале, източна ведрица, сръбско звънче, жълт равнец, ботурче, дива циклама и други.

Община Бобов дол се отнася към Рило-Родопски зоографски район, в който евросибирските и европейските видове преобладават над средиземноморските. Типични примери са елен, сърна, горска мишка, горски гълъб, гургулика, забулена сова и редица други видове. Поради засиленото андропогенно влияние върху околната среда, ареалът на фаунистичните видове е силно стеснен.

2. Конкурентоспособност на икономиката

2.1. Обща характеристика на икономиката

Икономиката на Община Бобов дол се характеризира с неравномерно развитие от гледна точка на икономическите дейности и отрасли.

Структуроопределящи за общината и региона са дейностите по добив на енергоносители и производство на електроенергия, както следва:

- „Мини Бобов дол" ЕАД – държавно дружество 100% собственост на Министерство на икономиката и енергетиката, което в момента изпитва затруднения. Основният предмет на дейност е добивът на кафяви въглища по закрит способ;
- ТЕЦ „Бобов дол" ЕАД – частно дружество, което развива активна дейност за производство на електрическа енергия и топлинна енергия, пренос и разпределение на топлинна енергия, строителна и ремонтна дейност в областта на електроенергетиката и топлоенергетиката, строителна и ремонтна дейност в областта на електропроизводството и топлопроизводството и други.

Редица предприятия, осъществяващи поддръжка, ремонт и други спомагателни дейности, също осигуряват преобладаващия дял от заетостта, приходите на населението и икономическата активност.

В следната таблица са посочени приходите и разходите по икономическа дейност в общината (в хил.лв.):

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Таблица 1: Приходите и разходите по икономическа дейност в общината за периода 2008 – 2012 г.

Икономически дейности (A21)	2008 г.		2009 г.		2010 г.		2011 г.		2012 г.	
	Приходи от дейността	Разходи за дейността	Приходи от дейността	Разходи за дейността	Приходи от дейността	Разходи за дейността	Приходи от дейността	Разходи за дейността	Приходи от дейността	Разходи за дейността
ОБЩИНА БОБОВ ДОЛ	283050	295675	282330	306427	296 253	296 173	329621	320907	258 189	286 376
A Селско, горско и рибно стопанство	1717	1661	1518	1335	2 271	2 147	2566	2110	2 435	2 118
B Добивна промишленост	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
C Преработваща промишленост	14741	13728	15184	16439	15 002	15 382	16632	14111	17 377	15 675
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
E Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване			..	..	..	..	..	..	..	..
F Строителство	5794	5572	1878	1814	1 926	1 611	2003	1520	1 953	1 355
G Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	6523	6505	5432	5328	4 880	4 720	6351	6183	5 725	5 529
H Транспорт, складиране и пощи	5863	5944	4262	4309	4 541	4 518	4584	4567	4 893	4 674
I Хотелиерство и ресторантьорство	270	276	291	304	290	268	318	297	371	369
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
L Операции с недвижими имоти	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Икономически дейности (A21)	2008 г.		2009 г.		2010 г.		2011 г.		2012 г.	
M Професионални дейности и научни изследвания	..	..	..	..	..	..	50	42	..	..
N Административни и спомагателни дейности									..	..
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	950	..	1006	..	652	1 413	280	586	305	290
R Култура, спорт и развлечения	..	..	..	-	..	..	..	..	..	..
S Други дейности	12	7	37	21	29	22	..	..	21	8

Източник: ТСБ – Кюстендил

".." Конфиденциални данни

"-" Няма случай

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Въпреки конфиденциалния характер на данните за икономически сектори D „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива" и Е „Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване", представените данни ясно илюстрират ключовото значение на тези сектори за местната икономика.

При сравнителния анализ на наличните данни може да се направи изводът, че приходите на **преработващата промишленост** бележат устойчив ръст през този период, както следва:

2009 г. – 443 хил. лв. спрямо 2008 г.

2010 г. – намаление от 182 хил. лв. спрямо 2009 г.

2011 г. – 1 630 хил. лв. спрямо 2010 г.

2012 г. – 745 хил. лв. спрямо 2011 г.

Единственото намаление е през 2010 г. вследствие на световната икономическа криза, феномен, който се отразява на всички отрасли на икономиката през този период.

Положителна тенденция се забелязва и при разходите в преработващата промишленост, като те отбелязват значителни намаления през 2010 и 2011 г. (съответно с 1 057 и 1 271 хил. лв.), след което през 2012 г. отбелязват ръст с 1 564 хил. лв., или 11% спрямо 2011 г. Тези съотношения са явно благоприятни за развитие на отрасъла.

Приходите от **селското стопанство** намаляват през 2012 г., въпреки значителните ръстове през 2010 и 2011 г. (съответно 753 хил. лв. и 295 хил. лв.). Разходите за тази дейност също намаляват през годините, с изключение на 2010 г., когато разходите рязко са нараснали с 812 хил. лв. спрямо предходната. При съпоставка на приходите и разходите в сектора може да се заключи, че себестойността на единица продукция е приблизително еднаква, т.е. добавената стойност и печалбите са ниски. Следва да се отбележи обаче, че селското стопанство в общината има значителен потенциал за развитие, а самият сектор е пряко свързан с хранително-вкусовата промишленост и масовото потребление, което пък от своя страна зависи от покупателната способност на населението. Като се имат предвид различните експертни прогнози за излизане на българската икономика от кризата, може да се очаква повишаване на покупателната способност на населението, съответно потреблението, което, съчетано с устойчив подход към развитие и

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

модернизиране на селското стопанство, може да донесе значителни ползи за местната икономика на община Бобов дол.

Строителният сектор също отбелязва положителни тенденции, въпреки явно кризисната 2009 г., когато приходите в сектора намаляват с 3 916 хил. лв., заедно с разходите, които бележат спад с 3 758 хил. лв. Следват плавни ръстове на приходите през 2010 и 2011 г., когато те нарастват съответно с 48 хил. лв. и 77 хил.лв. Икономическата криза явно оказва своето оздравяващо и дисциплиниращо действие и в този отрасъл, като през тези две години разходите също намаляват, съответно с 203 хил.лв. и 91 хил. лв. През 2012 г. приходите в този икономически сектор леко спадат с 50 хил. лв., а в същото време разходите намаляват със 165 хил.лв., от което следва извода, че дейността в сектора е значително оптимизирана и ефективността е нараснала.

В същото време перспективите пред сектора не са големи, тъй като гражданското строителство в общината се развива преди всичко по стопански начин, а по-значителните разходи в сферата се правят от структурите на централната и местна власт. Следва да се посочи, че част от генерираните приходи вероятно се дължат на дружества, които обслужват „Мини Бобов дол" ЕАД и „ТЕЦ Бобов дол" ЕАД със строително-монтажни работи, и които извършват специализирано строителство в областта на енергетиката.

В сектора на търговията се забелязва тенденция на почти еднакво движение на приходи и разходи за дейността през целия наблюдаван петгодишен период:

Таблица 2: Приходите и разходите в сектор търговия

	Приходи	Изменение, %	Разходи	Изменение, %
2009 г.	**-1 091**	**-16.73%**	**-1 177**	**-18.09%**
2010 г.	**-552**	**-10.16%**	**-608**	**-11.41%**
2011 г.	**1 471**	**30.14%**	**1 463**	**31.00%**
2012 г.	**-626**	**-9.86%**	**-654**	**-10.58%**

Следва изводът, че търговският сектор в общината има ниска добавена стойност и пряка зависимост между направените разходи и получени приходи.

Транспортният сектор също е повлиян от кризата, като в 2009 г. приходите намаляват с 1 601 хил.лв., както и разходите, които спадат с 1 635 хил.лв. При него

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

се забелязва същата зависимост между движението на приходи и разходи, илюстрирано в следната таблица:

Таблица 3: Приходите и разходите в сектор транспорт

	Приходи	Изменение, %	Разходи	Изменение, %
2009 г.	**-1 601**	**-27.31%**	**-1 635**	**-27.51%**
2010 г.	**279**	**6.55%**	**209**	**4.85%**
2011 г.	**43**	**0.95%**	**49**	**1.08%**
2012 г.	**309**	**6.74%**	**107**	**2.34%**

Може да се направи обаче извод, че въпреки близката зависимост между приходи и разходи, ръстовете на разходите са по-ниски от ръстовете на приходите, следователно секторът става по-оптимизиран и ефективен. С напредването на строежа на Автомагистрала „Струма" се създават условия за развитие на бизнесите в този сектор и той има потенциал да носи повече добавена стойност за местната общинска икономика, ако се запази тенденцията за оптимизация на разходите.

Секторът на **хуманното здравеопазване** има интересно развитие през периода. Въпреки конфиденциалния характер на част от данните (в разходната част), приходите са известни. Те нарастват през 2009 г. с 56 хил.лв., но намаляват драстично през 2010 и 2011 г., съответно с 354 хил. лв. и 372 хил. лв. Налице с лек ръст през 2012 г. с 25 хил.лв. Спадът в сектора се дължи на обявяването на МБАЛ „Д-р Стоян Сантев" ЕООД в несъстоятелност и фактическото прекратяване на дейността й по осъществяване на болнична помощ през 2012 г.

Дейността по осъществяване на болнична помощ се поема от МБАЛ „Св. Иван Рилски" в Дупница и другите близки градове, включително София. Доболничната помощ се осъществява от „Медицински център 1" ЕООД в гр. Бобов дол и различните индивидуални лекарски практики.

В следната таблица са посочени броят на предприятията от нефинансовия сектор в общината по години:

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Икономически дейности (A21)	2008	2009	2010	2011	2012
ОБЩИНА БОБОВ ДОЛ	**169**	**182**	**189**	**188**	**195**
A Селско, горско и рибно стопанство	**5**	**7**	**10**	**11**	**11**
B Добивна промишленост	**..**	**3**	**3**	**3**	**3**
C Преработваща промишленост	**13**	**14**	**16**	**11**	**14**
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	**..**	**..**	**..**	**..**	**3**
E Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	**-**	**..**	**..**	**..**	**..**
F Строителство	**7**	**9**	**9**	**7**	**8**
G Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	**85**	**84**	**86**	**84**	**79**
H Транспорт, складиране и пощи	**20**	**18**	**17**	**22**	**21**
I Хотелиерство и ресторантьорство	**19**	**21**	**23**	**23**	**28**
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	**..**	**..**	**..**	**..**	**..**
L Операции с недвижими имоти	**3**	**..**	**..**	**3**	**..**
M Професионални дейности и научни изследвания	**..**	**..**	**..**	**3**	**3**
N Административни и спомагателни дейности	**–**	**–**	**–**	**–**	**3**
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	**7**	**9**	**11**	**10**	**10**
R Култура, спорт и развлечения	**..**	**..**	**..**	**..**	**..**
S Други дейности	**3**	**7**	**5**	**..**	**7**

".." Конфиденциални данни

"-" Няма случай

Източник: ТСБ - Кюстендил

От представените данни става ясно, че слабо са развити създаването и разпространението на информация и творчески продукти, далекосъобщенията, културата, спорта и развлеченията, и други отрасли.

2.2. Състояние на основните икономически сектори

Както е описано по-горе, основно значение за местната икономика са няколко предприятия, свързани с добивната промишленост и производството на електроенергия.

Въпреки това, в общината преобладават микропредприятията с до 9 души персонал:

Таблица 4: Микропредприятия в общината за периода 2009 – 2012 г.

Година	Процент на микропредприятията
2009	87.36%
2010	89.42%
2011	89.36%
2012	90.77%

Не са анализирани средните и малки предприятия, тъй като данните за тях, включително броят им, са конфиденциални и не са предоставени от НСИ.

Броят на предприятията като цяло в община Бобов дол се запазва еднакъв във всички сектори, и особено в структуроопределящият сектор на добивната промишленост. В секторите „Селско, горско и рибно стопанство", както и „Хотелиерство и ресторантьорство" има плавен ръст през наблюдавания период, докато в сектора на търговията е налице плавен спад.

В същото време броят на големите предприятия (с персонал над 250 души) се запазва относително еднакъв – 3-4 през наблюдавания период. Това са предприятията от добивната промишленост, които генерират основния дял от приходите от продажби, отчетени в местната икономика:

Таблица 5: Приходи от продажби на предприятията от добивната промишленост

Година	Обща сума на приходите от продажби	Приходи от продажби, генерирани от големи предприятия	Процент от приходите от продажби, генерирани от големи предприятия
2009	261 399	240 301	91.93%
2010	277 891	249 708	89.86%
2011	317 539	295 728	93.13%

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Година	Обща сума на приходите от продажби	Приходи от продажби, генерирани от големи предприятия	Процент от приходите от продажби, генерирани от големи предприятия
2012	229 402	205 982	89.79%

Добивна промишленост: Въпреки икономическата криза основните структуроопределящи предприятия на територията на община Бобов дол запазват параметрите си на производство, което е особено важно от социална гледна точка. Справка в Търговския регистър показва, че броят на заетите лица в тези предприятия, макар и плавно намаляващ, все пак е ключов за осигуряване на заетостта на голяма част от населението на общината, както и от съседните общини.

Селско стопанство: Секторът се развива предимно за задоволяване на собствени нужди на населението в общината. Фирмите, които развиват земеделие, постепенно нарастват като брой през годините. Предвид предимствата, които има община Бобов дол за развитие на този икономически сектор, това е закономерно. Развити са и няколко по-големи като мащаб говедовъдни ферми. Секторът би се повлиял положително от изграждането и развитието на пазар за селскостопанска продукция и/или пазар за селскостопански производители, при което ще се увеличи добавената стойност за местната икономика.

Данните на НСИ показват към 2012 г. 11 фирми, които развиват дейност в сектора „Селско стопанство". Проверка в Регистър БУЛСТАТ показва, че към датата на изготвяне на настоящия план в община Бобов дол развиват дейност в сектора 12 кооперации:

Таблица 6: Фирми в сектор селско стопанство

Субект	Населено място	Активност	Отраслова класификация
Производствено - потребителна земеделска кооперация "ПРОГРЕС-2"	град Бобов дол	развиващ дейност	Комбинирано растениевъдно-животновъдно стопанство
Производствено - потребителна земеделска кооперация "ИЗГРЕВ"	село Локвата	развиващ дейност	Отглеждане на зърнени, клубеноплодни, технически и фуражни култури
„КООПЕРАЦИЯ НА ВОДОПОЛЗУВАТЕЛИТЕ - 98"	село Голям Върбовник	развиващ дейност	Растениевъдни услуги; озеленяване
Производствено - потребителна земеделска кооперация "РАЗМЕТАНИЦА"	село Мало село	развиващ дейност	Отглеждане на зърнени, клубеноплодни, технически и фуражни култури

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Субект	Населено място	Активност	Отраслова класификация
Производствено-потребителна кооперация "ВЪЗРАЖДАНЕ 2"	село Коркина	развиващ дейност	Отглеждане на зърнени, клубеноплодни, технически и фуражни култури
Земеделска кооперация "СЪГЛАСИЕ-96"	село Голема Фуча	развиващ дейност	Отглеждане на зърнени, клубеноплодни, технически и фуражни култури
Производствено-потребителна земеделска кооперация "СЪЕДИНЕНИЕ"	село Мламолово	развиващ дейност	Отглеждане на зеленчуци, дини и пъпеши, и други специфични продукти
Производствено - потребителна земеделска кооперация "ПОГЛЕД"	село Голям Върбовник	развиващ дейност	Отглеждане на зърнени, клубеноплодни, технически и фуражни култури
"ПРОИЗВОДСТВЕНА И ПОТРЕБИТЕЛНА ЗЕМЕДЕЛСКА КООПЕРАЦИЯ "НОВ ПЪТ"	село Горна Козница	развиващ дейност	
"ПРОИЗВОДСТВЕНО-ПОТРЕБИТЕЛНА ЗЕМЕДЕЛСКА КООПЕРАЦИЯ "ВАСИЛ ЛЕВСКИ"	село Новоселяне	развиващ дейност	
"ППЗК АЛЕКСАНДЪР ДИМИТРОВ"	село Горна Козница	развиващ дейност	
"ПРОИЗВОДСТВЕНО-ПОТРЕБИТЕЛНА ЗЕМЕДЕЛСКА КООПЕРАЦИЯ "ШАТРОВО-94"	село Шатрово	развиващ дейност	

В допълнение, **244 физически лица** от Бобов дол са регистрирани като земеделски стопани и развиват дейност в сектора. Това демонстрира обществения интерес към тази дейност и обосновава необходимостта от целенасочена политика за нейното развитие.

Преработваща промишленост: Броят на компаниите в сектора остава приблизително постоянен през периода 2008-2012 г., като единствено през 2011 г. те намаляват с пет, но се увеличават с три през 2012 г. Като се имат предвид положителните тенденции в сектора на увеличаване на приходите и намаляване на разходите, може да се направи извода, че този сектор на общинската икономика се развива добре.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Таблица 7: Фирми в сектор преработвателна промишленост

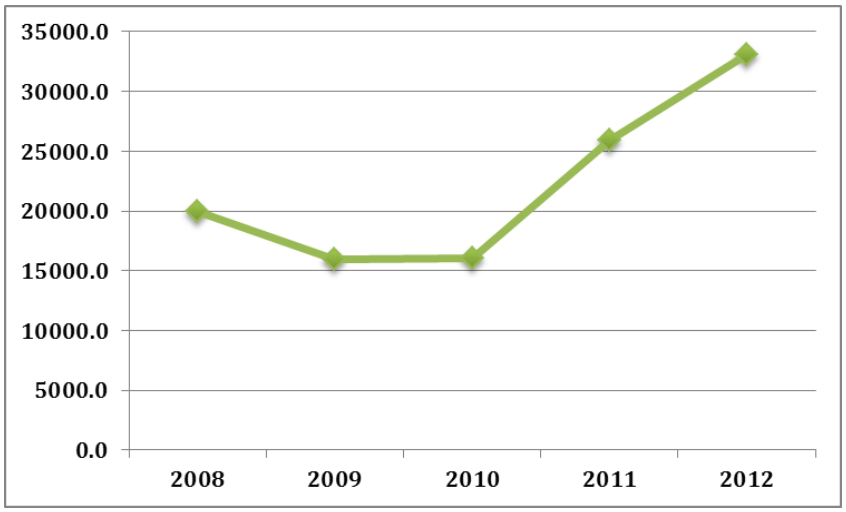
Фирма	Активност	Отраслова класификация
"ТЕЦ - БОБОВ ДОЛ" ЕАД	развиващ дейност	Производство на електрическа енергия
ЦЕНТРАЛНА РЕМОНТНА БАЗА - БД ЕООД	развиващ дейност	Производство на преносими ръчни инструменти с вграден двигател
ДЗЗД БРИ-МАГ	развиващ дейност	Рециклиране на метални отпадъци
ДЗЗД БУЛБРЕД - Р	развиващ дейност	Производство на хляб, хлебни изделия и пресни сладкарски изделия
КОЛОШ АД	развиващ дейност	Производство на работно облекло

2.3. *Инвестиции*

Инвестициите са особено важни за устойчивото общинско икономическо развитие, тъй като в тяхната основа стоят финансови средства, които се влагат за по–продължителен период от време. На базата на направените инвестиции се очаква нарастване на доходите след определен период от време. Инвестиционната дейност представлява самото влагане на средствата и осъществяването на практически действия за нарастване на доходите, капитала или друг полезен икономически ефект. За предприятията, функциониращи в пазарни условия инвестициите са важно условие за повишаване на тяхната конкурентоспособност и за развитието.

Делът на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в предприятията от нефинансовия сектор в област Кюстендил към 31.12.2012 г. показва следните резултати:

Фигура 1: Преки чуждестранни инвестиции в област Кюстендил (хил.евро)

Най-ниското ниво на ПЧИ е през 2009 г. – 15 959,9 хил.евро и през 2010 г. – 16 046,4 хил.евро, което се дължи на световната икономическа криза, но фактът, че през следващите години ПЧИ започват да нарастват говори за потенциал за справяне с негативните последици от кризата.

Тенденцията към увеличаване на чуждестранните инвестиции през последните две години на наблюдавания период на областно ниво показва известен икономически подем, но за съжаление съпоставени с броя на населението, единствено областите Силистра и Монтана са привлекли по-малко чуждестранни инвестиции през 2011 г. според класацията на Института за пазарна икономика (ИПИ), което показва изключително тежко икономическо положение, породено от ниската инвестиционна активност.

ПЧИ в община Бобов дол представляват малка част от тези за областта:

Таблица 8: Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор

(Хил.евро)

	2008	2009	2010	2011	2012
Област Кюстендил	**19990,3**	**15959,6**	**16046,4**	**25891,6**	**33060,3**
Бобов дол	..	..	284,8	..	356,6
Относителен дял %	..	..	1,77	..	1,08

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Източник: ТСБ Кюстендил

'..' Конфиденциални данни

Въпреки непълните статистически данни относно преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в община Бобов дол, ясно личи, че техният принос към общите ПЧИ за областта и стойността им е изключително ниска, съответно не може да се очаква значително влияние към подобряване състоянието на общинската икономика.

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи (РДМА) предполагат развитието на нови високотехнологични производства, създаващи висока добавена стойност, привличане на инвестиции в наукоемки производствени дейности и др.

Фигура 2: Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи за периода 2008 - 2012 година за Община Бобов дол (хил. лв.)

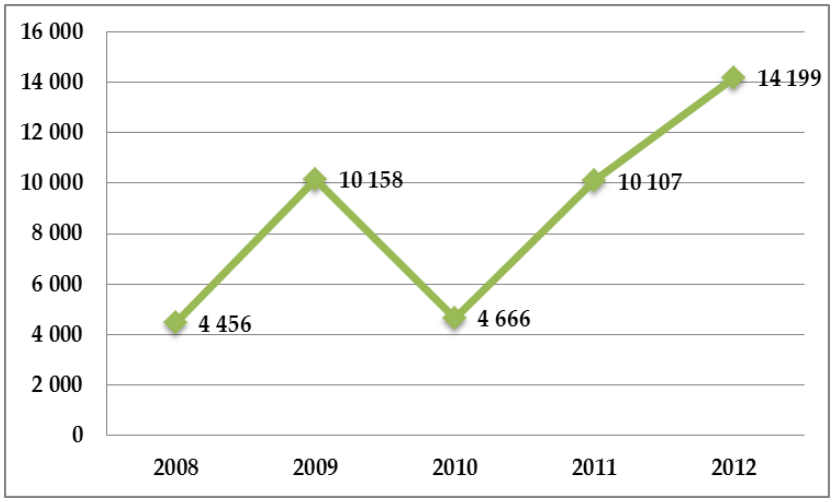

Таблица 9: Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи в община Бобов дол

	2008	2009	2010	2011	2012
Област Кюстендил (Хил.лв.)	*174 243*	*80 652*	*82 799*	*80510*	*100 924*
РДМА на човек от населението за областта (лева)*	*1174*	*550*	*574*	*592*	*759*

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

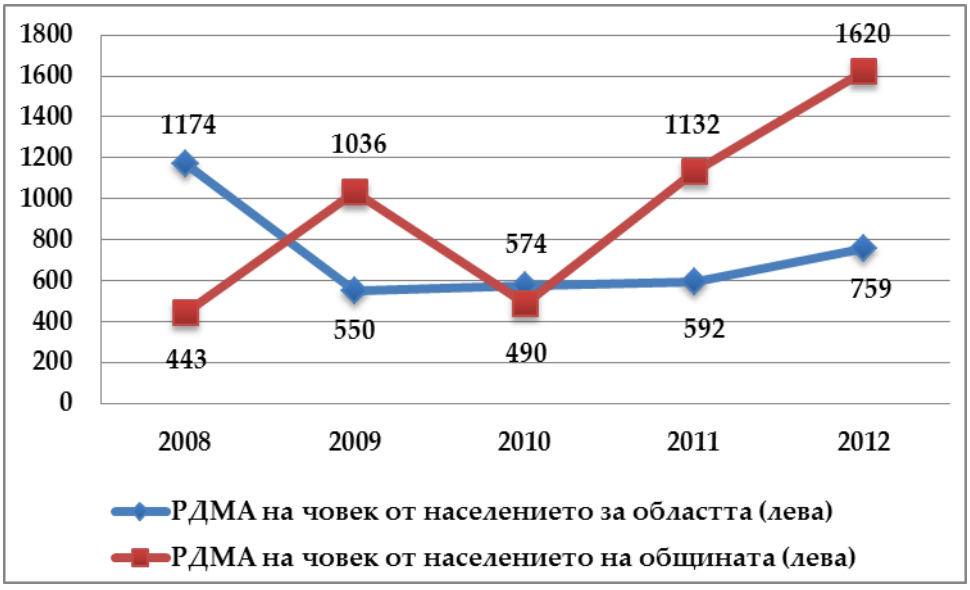
Бобов дол (Хил.лв.)	*4 456*	*10 158*	*4 666*	*10 107*	*14 199*
РДМА на човек от населението на общината (лева)*	*443*	*1036*	*490*	*1132*	*1620*

Източник: ТСБ Кюстендил

**Показателят е изчислен по Методиката на Института за пазарна икономика (ИПИ)*

Стойността на общите разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) в община Бобов дол за периода 2008 – 2012 г. отбелязва увеличение през последните години и през 2012 г. те са 14 199 хил.лв. Значителен спад се наблюдава през 2010 г., когато разходите за придобиване на ДМА са 4 666 хил.лв.

Равнището на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи на човек от населението показва нивото на инвестиции, които пък от своя страна са показателни за това доколко местните предприятия виждат перспективи за развитие на своя бизнес.

Фигура 3: Равнище на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи на човек от населението на област Кюстендил и община Бобов дол

На фона на ниското ниво на показателя за област Кюстендил, за община Бобов дол се наблюдава по-високо равнище и нарастване с по-бързи темпове на равнището на РДМА на човек от населението. През 2012 г. стойността на РДМА на човек от населението на община Бобов дол е с 53 % по-висока от стойността за област Кюстендил. Тенденцията е към увеличаване на разликата в равнището (през 2011

г.стойността на РДМА на човек от населението на община Бобов дол е с 48 % по-висока от стойността за областта). Показателят е по-нисък на ниво община в сравнение с областното ниво през 2008 и 2010 г., като през 2010 г. разликата е значително малка. Повишаването нивото на инвестициите в община Бобов дол показва перспектива за развитие на бизнес и подобряване на икономическото състояние на общината.

Таблица 10: Придобити дълготрайни материални активи в община Бобов дол

(Хил.лв.)

Видове	2008	2009	2010	2011	2012
Общо	**4 621**	**9 298**	**5 886**	**5 693**	**16 529**
Земя	..	..	26	..	..
Сгради, строителнисъоръжения и конструкции	485	1 953	1 648	530	1 718
Машини,производственооборудване и апаратура (вкл. транспортни средства)	3 774	6 187	3 526	4 772	..
Другиразходи	..	..	686	..	89

Източник: ТСБ Кюстендил

Знак ".." - данните са конфиденциални

Прави впечатление, че придобитите дълготрайни материални активи (ПДМА) в община Бобов дол са най-големи през 2012 г. – 16 529 хил.лв. През 2011 г. техният размер е почти три пъти по-малък или 5 693 хил.лв. През целия период са регистрирани и най-големи инвестиции в машини, производствено оборудване и апаратура (вкл. транспортни средства). Увеличаването на придобитите ДМА показва ръст на публичните инвестиции на територията на общината.

В периода 2008 – 2012 г. в община Бобов дол няма регистрирани разходи за научноизследователска и развойна дейност (НИРД).

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

2.4. Общински бюджет

Приходната част на общинския бюджет се състои от собствени приходи, субсидии от Републиканския бюджет, трансфери от Републиканския бюджет, други трансфери между разпоредителите с бюджет, които са разпределени по години съгласно следната таблица:

Таблица 11: Касово изпълнение на бюджета на община Бобов дол, в лева

Година / Видове приходи	2009	2010	2011	2012	2013
1. Собствени приходи	**1 795 902**	**1 613 037**	**1 540 826**	**1 810 874**	**1 434 947**
- Данъчни	367 178	331 191	285 145	331 051	314 962
- Неданъчни	1 428 724	1 281 846	1 255 681	1 479 823	1 119 985
2. Субсидии от Републиканския бюджет	**4 358 539**	**3 646 688**	**2 858 458**	**2 745 925**	**3 294 792**
- Обща субсидия	2 636 891	2 331 560	2 120 845	2 054 192	2 179 775
- Обща изравнителна субсидия	365 040	363 800	371 800	405 400	505 500
- Субсидия за капиталови разходи	1 074 520	162 690	163 300	163 300	236 700
- Резерви					0
- Целеви трансфери за капиталови разходи	282 088	788 638	202 513	123 033	373 236
- Вноски за републиканския бюджет от минали години	0	0	0	0	-419
3. Трансфери	**109 709**	**-27 816**	**251 545**	**331 987**	**234 289**
4. Временни безлихвени заеми	**30 985**	**-142 192**	**-5 809**	**58 336**	**-40 998**
5. Друго финансиране	**-42 276**	**-411 780**	**-228 632**	**-40 136**	**-688 901**
Общо приходи	**6 252 859**	**4 677 937**	**4 416 388**	**4 906 986**	**4 234 129**

Информацията в таблицата показва ясна тенденция на понижение на общата стойност на приходите в общината. Собствените приходи също отбелязват спад, с изключение на 2012 г., когато нарастват с над 270 хил.лв., или почти 18% ръст. Спадът в неданъчните приходи през 2013 г. е доста по-чувствителен и стръмен в сравнение с този при данъчните приходи – последните спадат с 4,86%, докато неданъчните – с 24,32%, или почти една четвърт.

Взаимоотношенията с държавния бюджет също следват по-скоро низходяща тенденция по отношение на приходите. Общата субсидия от бюджета намалява, докато общата изравнителна субсидия расте, в съответствие със своята функция.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Целевите трансфери за капиталови разходи имат разнопосочно движение и следва да се разглеждат в светлината на инвестиционната програма на община Бобов дол.

Временните безлихвени заеми също имат разнопосочно движение през годините. Основната част от тези заеми се формира от взаимоотношения с извънбюджетните сметки и фондове, по които се отразяват финансите на изпълняваните от общината проекти с външно финансиране.

Местните дейности, които не са делегирана държавна дейност се финансират от собствените приходи. С това перо общината с решение на Общински съвет определя политиката си в сферата на осигуряване издръжката на администрацията, дейностите по благоустрояване, организацията на сметосъбирането и сметоизвозването в населените места, разходите за улично осветление, поддържане на общинската пътна мрежа и изграждане на нови пътища, субсидирана численост в ЦДГ и допълнителна численост в администрацията /специалисти в кметства, охрана на земеделска продукция, улично осветление и др./ Това са и приходите, с които общината финансира собствени проекти за реконструкция, ремонт и рехабилитация на сгради, оборудване, пътища и др. Не на последно място, тези приходи гарантират възможността на общината да изпълнява проекти, финансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, като осигуряват собственото участие и покриването на първоначално допустимите разходи преди възстановяването им.
Структурата на собствените приходи е дадена в таблицата по-долу:

Таблица 12: Структурата на собствените приходи

Година / Видове приходи	2009	2010	2011	2012	2013
1. Собствени приходи	**1 795 902**	**1 613 037**	**1 540 826**	**1 810 874**	**1 434 947**
1.1. Данъчни	**367 178**	**331 191**	**285 145**	**331 051**	**314 962**
- Данък върху доходите на физическите лица	11 910	12 450	9 218	9 773	7 291
- Данък върху недвижимите имоти	103 985	120 159	93 049	129 534	128 073
- Данък върху превозните средства	114 075	175 406	154 591	149 837	154 634
- Данък при придобиване на имущество по дарение и възмезден начин	141 356	18 005	27 317	41 044	24 669
- Други данъци	-4 148	5 171	970	863	295
1.2. Неданъчни	**1 428 724**	**1 281 846**	**1 255 681**	**1 479 823**	**1 119 985**

Година / Видове приходи	2009	2010	2011	2012	2013
Приходи и доходи от собственост, в т.ч.:	*165 943*	*83 939*	*68 538*	*80 721*	*105 169*
- Нетни приходи от продажба на услуги	24 226	20 726	12 332	11 747	10 455
- Приходи от наеми на имущество	29 256	14 734	11 196	13 261	15 295
- Приходи от наеми на земя	32 773	45 917	44 247	53 982	76 201
- Приходи от дивиденти	0	0	0	0	160
- Приходи от лихви	0	0	0	1 731	3 058
Общински такси, в т.ч.:	*840 998*	*1 080 752*	*868 947*	*1 134 052*	*760 397*
- за ползване на детски градини	37 848	41 746	43 010	43 104	45 791
- за ползване на ДСП и други обществени социални услуги	23 132	21 814	21 069	17 019	14 945
- за ползване на пазари, тържища и др.	20 811	16 727	22 145	16 950	16 094
- за битови отпадъци	737 020	916 574	743 130	1 010 210	636 347
- за технически услуги	8 639	9 879	13 225	22 738	20 900
- за административни услуги	13 548	25 854	25 673	22 899	25 780
- за притежаване на куче		0	0	1 085	300
- други общински такси		0	0	47	240
Глоби, санкции и наказателни лихви	*4 856*	*50 735*	*47 268*	*54 648*	*29 842*
Други неданъчни приходи	*23 327*	*24 634*	*21 857*	*8 298*	*28 929*
Внесени ДДС и други данъци върху продажбите (-)	*-16 201*	*-37 344*	*-26 606*	*-19 034*	*-30 798*
Постъпления от продажба на нефинансови активи	*337 680*	*7 622*	*69 813*	*-2 124*	*7 800*
- Постъпления от продажба на ДМА	279 700	648	0		0
- Постъпления от продажба на нематериални ДМА	362	1 028	101		0
- Постъпления от продажба на земя	57 618	5 946	69 712	-2 124	7 800
Приходи от концесии	*69 851*	*69 752*	*205 864*	*220 762*	*210 646*
Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми от страната	*2 270*	*1 756*	*0*	*2 500*	*8 000*

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Година / Видове приходи	2009	2010	2011	2012	2013
Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми от чужбина		*0*	*0*		*0*

С очаквано най-голям дял в данъчните приходи е данъкът върху превозните средства, като през 2009 г. той съставлява 31% от приходите, а през следващите години той е близо половината от данъците, събирани на местно ниво.

Данъкът върху недвижимите имоти се движи скокообразно през периода, като нараства през 2010 г. с 16 174 лв. спрямо предходната, но през 2011 г. намалява рязко с 27 110 лв. През следващата година събраният данък нараства с 36 485 лв., или с почти 40%. През 2013 г. се наблюдава лек спад с 1 461 лв.

Разнопосочно е и движението на неданъчните приходи, илюстрирано по-долу:

Фигура 4: Движението на неданъчните приходи

Тези флуктуации се дължат предимно на приходите от такса за битови отпадъци. В община Бобов дол тази такса формира между 52 и 72% от всички неданъчни приходи, както и между 41 и 57% от всички собствени приходи на общината.

Делът на неданъчните приходи в собствените приходи на общината е най-висок (81.72%) през 2012 г., а най-нисък (78.05%) – през 2013 г. През целия период този дял се задържа около 80% от собствените приходи.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Бюджетните взаимоотношения между Държавния бюджет и общинските бюджети се определят със Закона за бюджета. За всяка бюджетна година средствата се предоставят под формата на субсидии – обща допълваща, обща изравнителна, целева субсидия за капиталови разходи и други целеви трансфери.

Всяка от субсидиите е предназначена за финансиране на отделни дейности.

Общата изравнителна субсидия е за финансиране на местни дейности – издръжка на общинската администрация, ЦДГ и други.

Целевите трансфери по бюджета на общината са за обезпечаване на някои бюджетни дейности – снегопочистване на четвъртокласна пътна мрежа, основен ремонт на четвъртокласна пътна мрежа и за програмите по временна заетост. Част от тях не се включват в първоначалната рамка на бюджета.

Разходите на община Бобов дол по функции са дадени в следната таблица:

Таблица 13: Разходите на община Бобов дол по функции

Година / Разходни функции	2009	2010	2011	2012	2013
1. Изпълнителни и законодателни органи	1 016 149	823 256	818 114	760 718	737 484
2. Отбрана и сигурност	231 144	253 949	293 156	86 245	79 616
3. Образование	2 258 433	1 288 938	1 328 523	1 387 062	1 387 689
4. Здравеопазване	63 812	64 056	58 217	57 721	58 472
5. Социално осигуряване, подпомагане и грижи	1 340 581	909 817	355 549	327 427	318 428
6. Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и околна среда	1 588 060	1 061 354	1 047 939	1 069 673	893 969
- в т.ч. Дейност "Чистота"	769 323	0		464 338	505 572
7. Почивно дело, култура, религиозни дейности	233 375	203 788	205 629	168 505	177 090
8. Икономически дейности и услуги	461 853	212 532	221 293	919 488	425 071
9. Разходи, некласифицирани в други функции	130 886	43 797	33 145	118 435	156 310
Всичко разходи по функции:	**7 324 293**	**4 861 487**	**4 361 565**	**4 895 274**	**4 234 129**

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Източник: Общинска администрация – Бобов дол

Касово изпълнение на бюджета, период 2009-2013 г.

Функцията **„Образование"** има най-голям дял в разходната част на бюджета на община Бобов дол през целия период 2009-2013 г. Нейният дял е най-нисък през 2010 г. – 26,51%, и най-висок през 2013 г. – 32,77%. Това се дължи на постепенното повишаване на сумата за ученик, която е основен фактор за формиране на делегираните бюджети на училищата, от една страна, и намаляването на другите трансфери от държавния бюджет.

Функцията **„Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и околна среда"** е втората по дял на разходите в общинския бюджет, като се движи устойчиво в границите 21 – 24% от разходите.

Тревожна тенденция се наблюдава при разходите по функция **„Социално осигуряване, подпомагане и грижи"**, чиято тежест намалява от около 19% в началото на периода до около 7% през 2012 и 2013 г.

2.5. Обобщения и изводи

Икономиката на Община Бобов дол се характеризира с неравномерно развитие от гледна точка на икономическите дейности и отрасли.

Структуроопределящи за общината и региона са дейностите по добив на енергоносители и производство на електроенергия.

Преработващата промишленост се развива устойчиво и тя притежава потенциал за дългосрочно възходящо развитие.

Към **селското стопанство** в общината има значителен интерес и потенциал за развитие, което се доказва от множеството земеделски кооперации – във всяко населено място, както и от големия брой регистрирани земеделски производители. Насърчаването на сектора чрез мерките, предвидени в настоящия план, ще удовлетвори тези потребности на населението и икономическите субекти, ще генерира допълнителна добавена стойност за местната икономика и ще я диверсифицира, което е от ключово значение за нейната устойчивост на сътресения в сектора на добивната промишленост, за чието развитие се получават противоречиви сигнали.

Строителният сектор не притежава значим потенциал за развитие в рамките на региона, но се очаква с излизане от икономическата криза в него също да се осъществи растеж.

Транспортният сектор има белези на положително развитие – той става по-ефективен и оптимизиран. Налице са и благоприятстващи външни фактори, какъвто е строежът на Автомагистрала „Струма" и подобряване на свързаността в региона. От гледна точка на политиката на общината може да се предприемат действия за улесняване изграждането на складови площи, паркинги за камиони и други дейности, подпомагащи транспортния сектор.

Следва да се предприемат действия за подпомагане развитието на **туристическия сектор**, както и сектора на **културата, спорта и развлеченията,** в които няма активни икономически субекти – в общината няма регистрирано нито едно средство за настаняване, а културната дейност се осъществява предимно от читалищата в населените места.

3. Земеделие

Територията на община Бобов дол е 206 239, 325 дка., което представлява 6.76% от областната територия. В следващата таблица е представен баланса на територията на Община Бобов дол към 17.07.2013 г. съгласно предоставена информация от от Общинска служба по „Земеделие" – Бобов дол.

Общата площ според баланса на вида територия е 206 239.325 дка, от които за селско стопанство се използват – 134 062.724 дка или 65% от територията на общината, а за горско стопанство – 57 504.522 дка площ, което е 27.88%. От данните е видно, че по-голяма част от площта е отредена за нуждите на селското стопанство.

Таблица 14: Баланс по вид територия

Обща площ (дка)	За нуждите на селското стопанство (дка)	За нуждите на горското стопанство (дка)	Населени места (дка)	Водни течения и водни площи (дка)	Добив на полезни изкопаеми (дка)	За нуждите на транспорта (дка)
206 239.325	134 062.724	57 504.522	9 806.608	1 186.903	2 275.261	1 403.307

Източник: Общинска служба по „Земеделие" – Бобов дол

В баланса по видовете собствености, най-голям е делът на частната собственост – 86 774.714 дка, следвана от държавната собственост – 56 475.518 дка, общинска частна – 40 355.349 дка, общинска публична 8 209.511 дка, смесена 6 863.795 дка, стопанства от общината 4 557.744, и други, които са с обща площ по-малка от 4 000 дка.

Таблица 15: Баланс по собственост

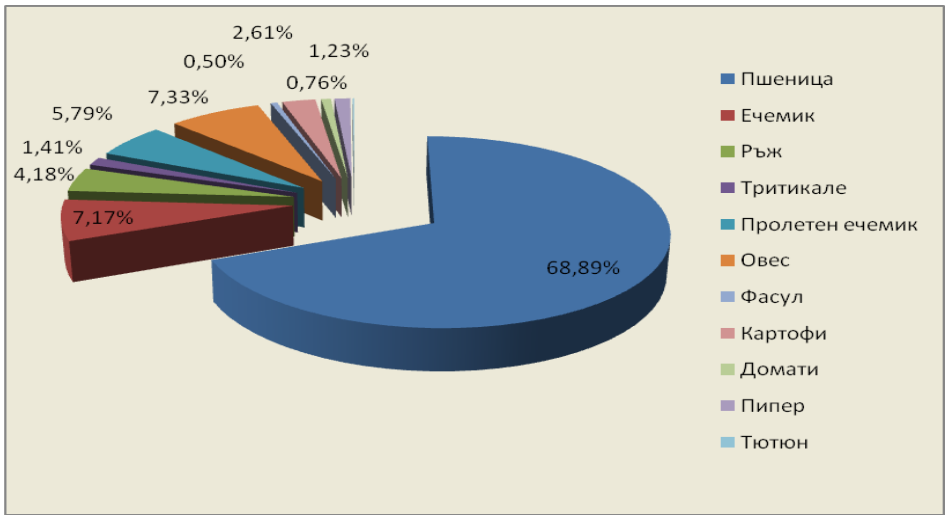
Вид собственост	Площ в дка.	Площ %
Държавна частна	56 475.518	27.383
Частна	86 774.714	42.075
Религиозни	237.187	0.115
Общинска частна	40 355.349	19.567
Смесена	6 863.795	3.328
Юридически лица	1 703.757	0.826
Стопанства от общината	4 557.744	2.210
Държавна публична	1 045.793	0.507
Общинска публичност	8 209.511	3.981
Изключителна държавна	15.957	0.008
Общо	**206 239.325**	**100**

Източник: Общинска служба по „Земеделие“ – Бобов дол

На следващата фигура е показан средният процент на отглежданите различни видове култури за периода 2008 г. - 2012 г.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ”, в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Фигура 5: Среден процент на отглежданите различни видове култури за периода 2008 г. - 2012 г.

От фигурата е видно, че земеделието в региона на Бобов дол се отличава с отглеждането главно на зърнени храни. От техническите култури се отглеждат единствено тютюн и то в пренебрежимо малко количество. Успоредно със зърнениет храни се отглеждат и зеленчукови култури. Най-голям дял от производството на зеленчуци заема отглеждането на картофи и пипер, но най вероятно поради конкуренцията на вносните зеленчуци и липсата на устойчиво подпомагане на производителите ежегодно намаляват засетите площи. В следващите три таблици можете да се запознаете с подробната информация за отглеждането на различните видове земеделски култури по площ и производителност.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Таблица 16: Данни за производството по видове отглеждани култури за Община Бобов дол за периода 2008г. 2012г.

Есенни култури	2008		2009		2010		2011		2012	
	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона
Пшеница	9 920	3 133	12 160	2 518	14 130	3 538	11 460	2 952	15 495	3 970
Ечемик	1 250	370	1 130	229	1 260	300	1 080	140.8	2 030	386
Ръж	400	91	700	113	770	147	500	78	1 300	217
Тритикале	0	0	0	0	0	0	500	75	630	101

Източник: Общинска служба по „Земеделие“ – Бобов дол

Към края на 2012г. на територията на общината се отглеждат главно пшеница (15 495.дка) и ечемик (2 030 дка).

Прави впечатление, че през годините от есенните култури производството на всички култури има голямо колебание в количеството обработваеми площи, но в крайна сметка в края на 2012 г. обработваемата площ е по-голяма от същата през 2008г.

Таблица 17: Пролетни култури

Пролетни култури	2008		2009		2010		2011		2012	
	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ”, в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Пролетни култури	2008		2009		2010		2011		2012	
	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона
Пролетен ечемик	1055	344	620	132	550	121	1160	208	2100	388
Овес	1540	330	1300	190	2100	280	970	175	1200	234
Фасул	120	7	120	6	80	4	80	5	100	8
Картофи	462	490	650	684	600	684	550	605	200	140
Домати	123	60	165	98	150	84	100	94	170	80
Пипер	200	60	310	120	280	98	160	47	200	82
Тютюн	0	0	0	0	40	6.5	25	4.5	28	2.8

Източник: Общинска служба по „Земеделие“ – Бобов дол

Прави впечатление, че през годините от пролетните култури, производството на всички култури има голямо колебание в количеството обработваеми площи, но в крайна сметка в края на 2012 г. обработваемата площ е приблизително равна или по-голяма. Изключение правят реколтите картофи и фасул които са намалели.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ”, в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Най-голямо увеличение на производството през посочените години отбелязва пшеницата и ечемика. Рязко намаляват производството на картофи.

Трайните насаждения също са разпространени. Отглеждат се череши, лозя, ябълки, лавандула, сливи, праскови, кайсии и др. В следващата таблица могат да се проследят засадените дка с различни видове трайни насаждения и произвежданата от тях продукция.

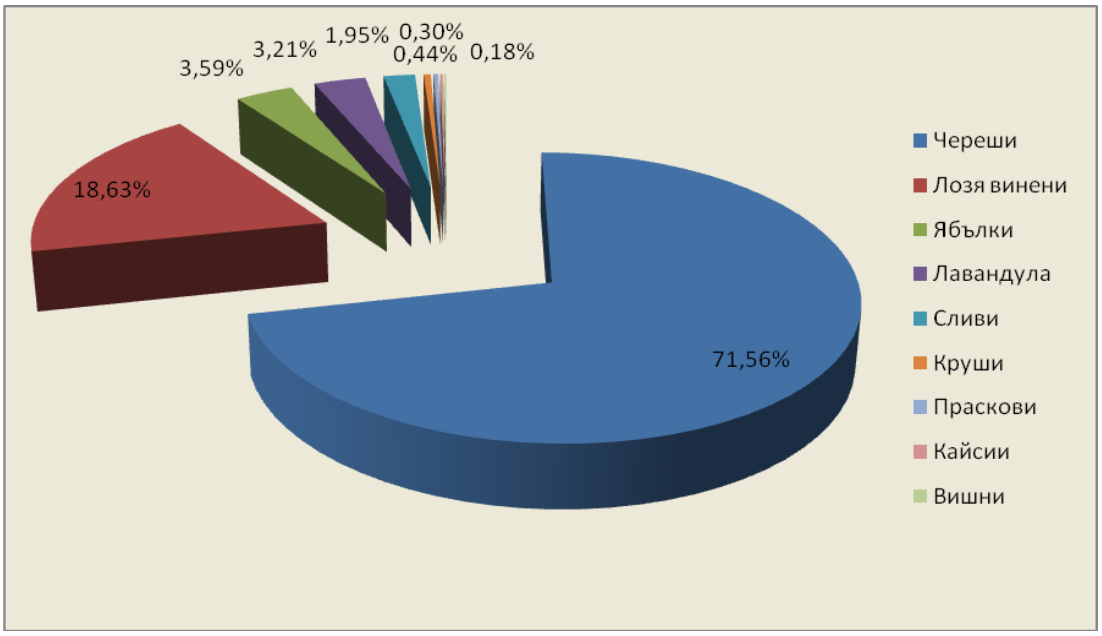
Таблица 18: Трайни насаждения

Трайни насаждения	2008		2009		2010		2011		2012	
	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона	Засети площи /дка	Произв. /тона
Череши	2613	784	2663	830	2898	780	3118	1050	2900	493
Лозя винени	0	0	0	0	1050	538	1050	315	1050	441
Ябълки	10	4.7	15	8	190	104	200	70	200	174
Лавандула	120	10.4	120	11	133	12.5	133	50	133	15
Сливи	0	0	0	0	110	55.8	110	43.2	110	45
Круши	0	0	0	0	25	12.7	25	10.6	25	13
Праскови	0	0	0	0	15	7.1	20	9.1	15	5.7
Кайсии	0	0	0	0	10	4.5	10	4.3	10	1
Вишни	0	0	0	0	8	2	8	2	8	1.2

Източник: Общинска служба по „Земеделие“ – Бобов дол

От представените данни в таблиците става ясно, че най-масово се отглеждат череши. През последните 3 години се е развило сериозно производството на грозде за вино и лавандула. За онагледяване на изложеното на следващата фигура са представени средноаритметични резултати на обработваемите площи за последните 5 години:

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Фигура 6: Обобщени данни на обработваемите площи

Новосъздадени насаждения има от винени лозя – 1 050 дка, сливи - 110 дка, круши - 25 дка, праскови - 15 дка, кайсии - 10 дка и вишни – 2 дка.

От данните става ясно, че са налице предпоставки за ефективно използване на земеделските земи. Очерталата се структура на земеделските земи е насочена повече към развитието на растениевъдството и зеленчукопроизводството. По слабо в Общината са развити трайните насаждения въпреки че има условия за тях особено черешовите.

Община Бобов дол е в Кюстендилска област, която се слави с високо производителни черешови насаждения. В тази връзка на територията на община Бобов дол е възможно да се предприемат мерки и действия за доразвиване и увеличаване на този вид масиви, като може да бъдат получена добра подкрепа от новата селскостопанска политика.

Като цяло може да се направи извода, че потенциала за развитие на селското стопанство на територията на общината е добро. Проблем е липсата на държавна подкрепа и възможности за ефективна реализация на земеделската продукция. Сериозната конкуренция от вносните земеделски стоки също демотивира животновъдите и земеделските производители и води до негативни тенденции в развитието на селското стопанство.

Има и други фактори, които ограничават развитието на растениевъдството на определени територии на общината. Това е планинската и полупланинската част

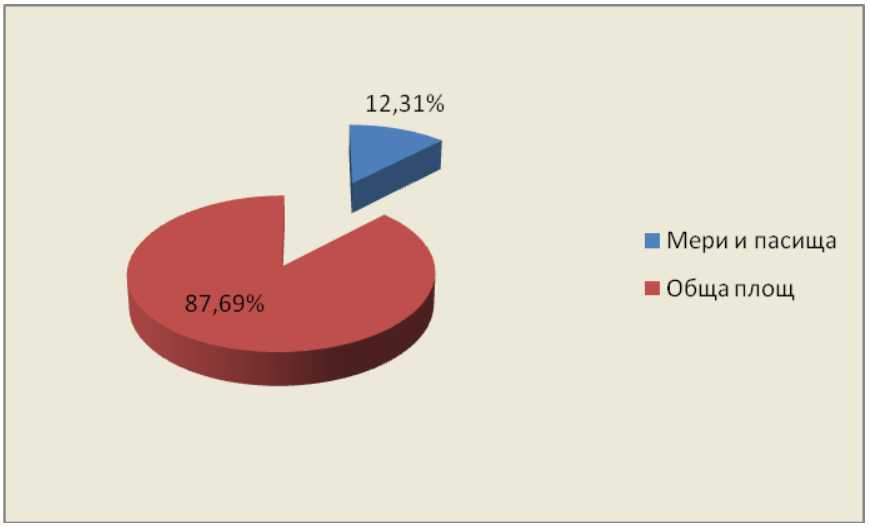
Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

от територията. Основни ограничители са релефните, почвените и до известна степен климатичните условия, които се явяват височинен климатичен таван за някои земеделски култури. Тези условия обаче са особено благоприятни за развитието на животновъдството, което за съжаление както ще се види от данните анализирани по-долу не бележи ръст.

Слаба страна е и ограничения обем поливни площи и по-ниската степен на урбанизация на територията. Отчитайки тяхната значимост, в бъдещия програмен период те трябва да намерят своето решение.

Животновъдство:

На следващата фигура е показан процентът на мерите и пасищата, отнесени към общата площ на територията на община Бобов дол.

Фигура 7: Процент на мерите и пасищата, отнесени към общата площ на територията на община Бобов дол

От фигурата е видно, че приблизителната площ на всички пасища и мери е 12% от територията на общината или същата е 25 393.634 дка. Отчитайки относително големият дял на тези земи предполага, че на територията на общината съществуват благоприятни условия за развитие на животновъдството. В региона се отглеждат говеда, кози, овце, свине, птици и пчели.

Таблица 19: Справка брой животни за община Бобов дол през периода 2008г. – 2012г.

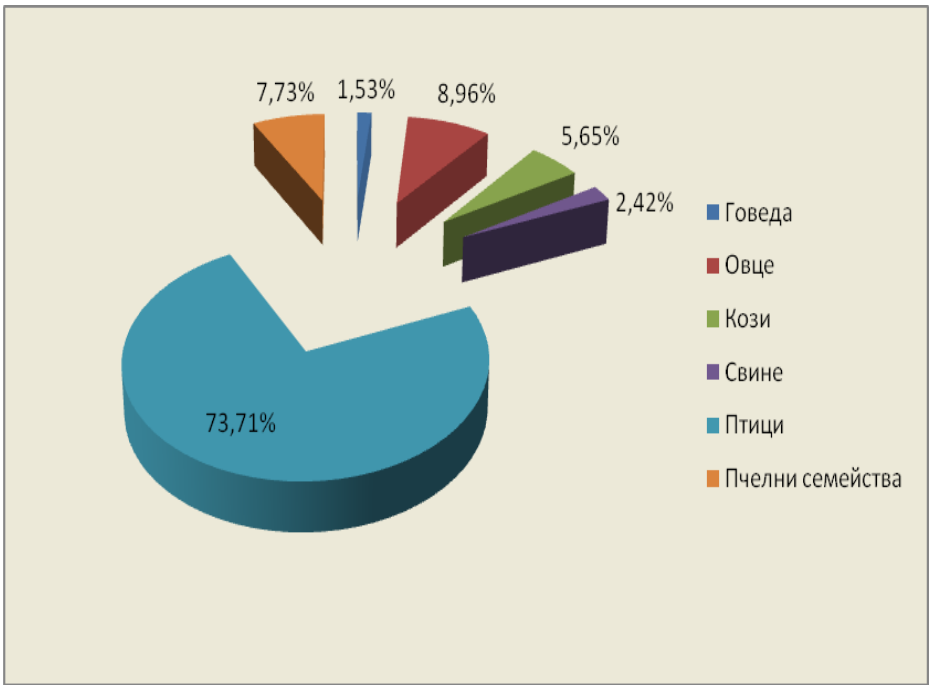
Видове животни		**2008г.**	**2009г.**	**2010г.**	**2011г.**	**2012г.**
Говеда	**бр.**	272	261	280	273	229

Видове животни		2008г.	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.
в т.ч. крави	бр.	195	144	165	157	223
Овце	бр.	1 338	1 338	1 661	2 063	1 217
в т.ч. овце майки	бр.	1 144	1 190	1 447	1 505	1 140
Кози	бр.	1 126	1 006	828	1 052	886
в т.ч. кози майки	бр.	883	893	771	662	766
Свине	бр.	654	505	293	295	244
в т.ч. свине майки	бр.	37	26	30	16	13
Птици	бр.	14 044	14 194	14 309	9 100	15 015
в т.ч. носачки	бр.	9 129	9 457	11 927	2 507	12 126
Пчелни семейства	бр.	1 221	1 537	1 247	1 433	1 455

Източник: Общинска служба по „Земеделие“ – Бобов дол

За онагледяване на изложените данни на следващата фигура е показано средно аритметичното процентно съотношение на отделните видове животни към общия им брой.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Фигура 8: Средно аритметично процентно съотношение на отделните видове животни към общия им брой

От данните се вижда, че през последните години и животновъдството бележи спад с изключение на птиците и пчелите. С най голям процент от цялото животновъдство се открояват птиците (73%), следвани от овцете (8.96%), козите (5.65%), свинете (2.42%) и говедата (1.53%).

Като цяло може да се заключи, че в община Бобов дол не се използва в достатъчна степен местния потенциал за развитие на животновъдството. Не се използват ефективно и животинските отпадъци за производство на алтернативни биогорива и други техни производни.

4. Горско стопанство

Структурното значение на горското стопанство в икономиката на общината дава шанс за развитие и фокусиране върху защитните и рекреационни функции на гората. Това е от ключово значение за усвояване на вредните емисии от ТЕЦ „Бобов дол" и отпадъците от мините в общината. Необходимо е увеличаване на горските площи с цел рекултивация на увредените от въгледобива терени.

Стопанисването на горския фонд е институционализирано и регламентирано в Закона за горите. В настоящия план са набелязани подкрепящи и насочващи

мерки за развитие и оползотворяване на възможностите за развитие на горските площи.

Около 88% от горите на територията на община Бобов дол са държавни, частна собственост са 12% и само около 0,01% принадлежат на общината, религиозни организации и юридически лица.

Единственото дървообработващо предприятие на територията на общината е в с. Паничарево. На територията на общината няма площадки за производство на дървени въглища и изкупуване на билки.

Значение за стопанския добив на дървесина имат бързорастящите гори, който е твърде нисък в общата залесена площ. Условията на общината са добри за комплексно многофункционално използване на горите, за отглеждане и добив на бързорастящи дървесни видове, при опазване на неоценимата функция на гората за регулиране на водния отток, предпазване от ерозия, както и за отдих и рекреация.

Основните проблеми са свързани с болести по горите, повреди по младите борови култури от мокър сняг, както и немалко нарушения, свързани с незаконна сеч и паша. Липсата на достатъчно кадри в горското стопанство и сектора на дърводобив и преработване също оказва негативно влияние върху горското стопанство.

Горите не се използват достатъчно ефективно за подобряване икономическите резултати за общината и населението като цяло. Горите в общината не бива да се разглеждат само като ресурс за дърводобив. Перспективите за ефективното им и екологосъобразно използване са свързани преди всичко с комплексното усвояване на техния природен и ресурсен потенциал, при задължително спазване на лесоустройствените мероприятия и предпазването им от незаконна сеч и пожари.

Общинското ръководство следва да предприеме мерки, насочени към:

- Опазване на горите от незаконна сеч;
- Провеждане на мероприятия за опазване на горите от пожари;
- Увеличаване дела на широколистните и бързорастящи видове, използвани за залесяване;
- Стриктно придържане към предписанията на лесоустройствените планове;
- Подобряване на системата от мероприятия за борба с ерозията;
- Усвояване на рекреационния потенциал на горите в общината;

- Развитие и насърчаване на допълнителни дейности, като събиране на билки и гъби, съчетани с разяснителни мерки за опазване на биологичното разнообразие;

5. Услуги

Секторът на услугите в община Бобов дол е слабо развит. Налице са няколко търговски дружества, които развиват дейност предимно в сферата на ресторантьорството, както и в други обслужващи дейности.

Застъпени са и услуги, свързани с транспорта, като обществен и таксиметров превоз на пътници, превоз на товари и други.

Секторът се нуждае от целенасочени мерки за развитие и насърчаване, с оглед не само повишаване на добавената стойност за местната икономика, но и повишаване качеството на живот на населението чрез подобряване достъпа до различни услуги.

6. Анализ на тенденциите и процесите в социалната сфера

6.1. Демографска характеристика и тенденции

Анализът на демографското развитие на община Бобов дол във всички негови аспекти е важен фактор за оценка на количествените параметри и на качествената характеристика на населението, които под влияние на естествените и социално-икономическите процеси се променят непрекъснато. От друга страна, оценката на демографския ресурс е фактор за развитие на икономиката и за планиране на социалната инфраструктура, необходима за обслужване на населението.

Динамиката в развитието на демографските процеси и измененията в структурите на населението през последните десетилетия оказват силно влияние върху основните системи на обществото: икономическата, образователната, здравноосигурителната и системата за социална защита.

Множество фактори оказват влияние на геодемографската ситуация. Едни от най-съществените фактори са:

- историко-културното, социално-икономическото и демографското развитие на област Кюстендил и страната;

- специфичното влияние на брачността, разводимостта, раждаемостта и смъртността, миграцията, полово-възрастовата, етническата, религиозната и образователните структури на населението, характерни за тази територия.

Текущата демографска ситуация в общината се характеризира с **продължаващо намаляване и застаряване на населението**, намаляваща раждаемост и задържащо се високо равнище на общата смъртност.

Последните данни от ТСБ – Кюстендил показват, че ***към 31.12.2013 г. населението в община Бобов дол се равнява на 8490 жители***, от които в град Бобов дол живеят 5509 жители, което прави 64,89% от населението, а останалите 2981 жители живеят в селата в общината, което прави селското население 35,11 % от общото население на общината.

Фигура 9: Разпределение на населението по местоживеене (град и село) в община Бобов дол

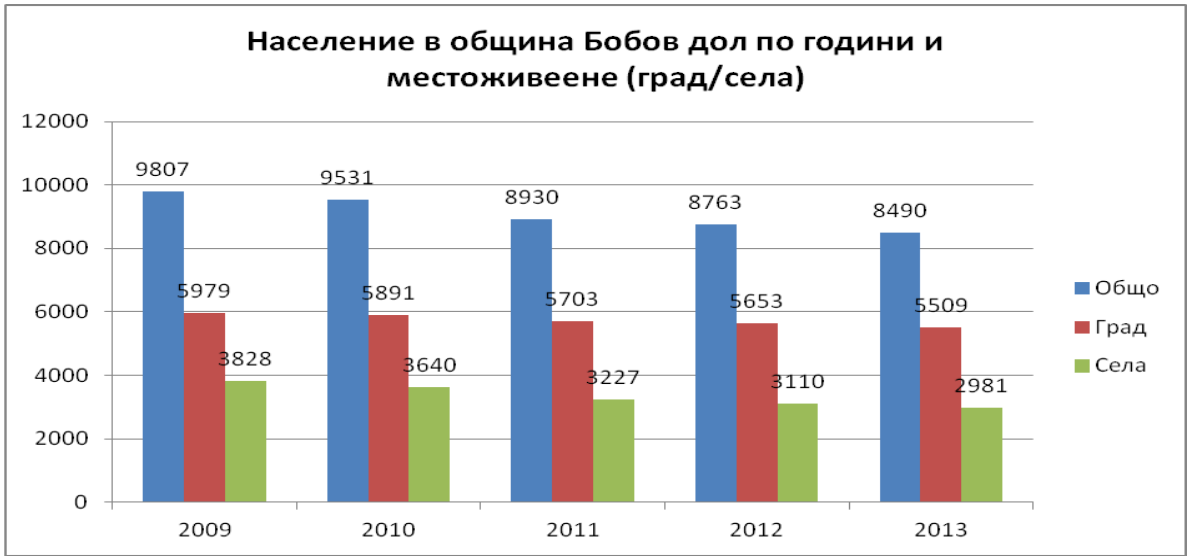

Източник: ТСБ – Кюстендил

Видно от графика, по-голямата част от населението в общината живее в общинския център – гр. Бобов дол.

Обобщени данни за разпределението на населението в община Бобов дол в общинския център гр. Бобов дол и селата в общината за периода 2009-2013 г. са представени на следната фигура:

Фигура 10: Население в община Бобов дол по години (2009-2013 г.) и местоживеене (град/села)

Източник: ТСБ – Кюстендил

По отношение на тенденциите в динамиката на населението в общината за последните 5 години, същото е намаляло с 1317 жители в периода от 2009 до 2013 г., като най-драстично е намалението на населението между 2010 и 2011 г. Тенденцията може да бъде проследена на следната фигура:

Фигура 11: Тенденции в динамиката на населението в община Бобов дол за последните 5 години

Източник: ТСБ – Кюстендил

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Разпределението на населението в общината по пол е почти равномерно, като мъжете са общо 4484, а жените – 4006. Разпределението в проценти може да бъде проследено на следната фигура:

Фигура 12: Съотношение мъже-жени в община Бобов дол

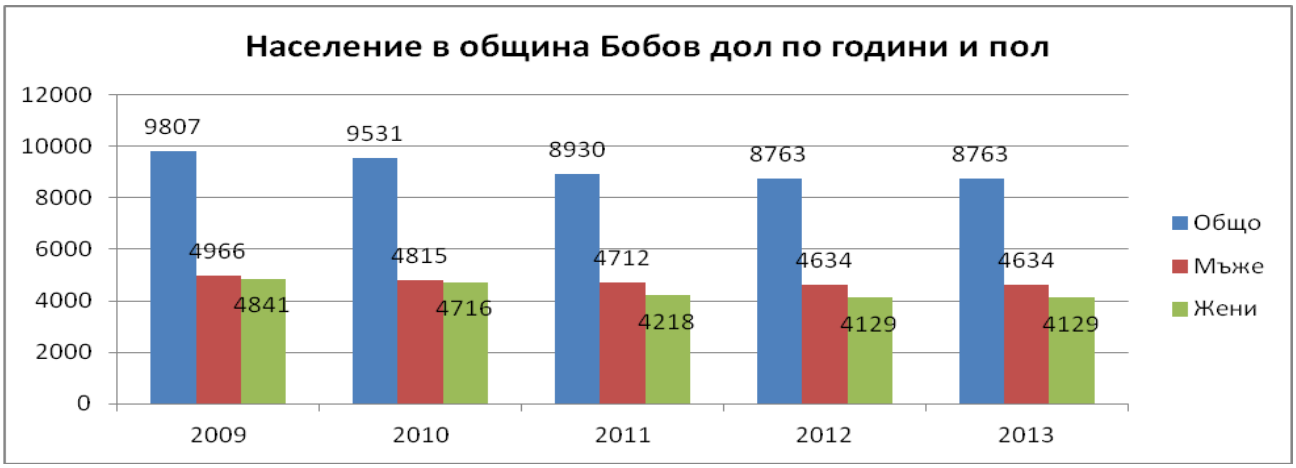

Източник: ТСБ – Кюстендил

В общинския център град Бобов дол мъжете отново преобладават, както в цялата община, като общият им брой е 2965, а жените в града са 2544.

Обобщени данни за разпределението на населението в община Бобов дол по полова структура през периода 2009-2013 г. са представени на следната фигура:

Фигура 13: Население в община Бобов дол по години (2009-2013 г.) и пол

Източник: ТСБ – Кюстендил

По отношение на данните за населението в селата в общината, информацията е от Преброяване 2011 г. и може да бъде проследена на следната таблица:

Таблица 20: Население в гр. Бобов дол и селата в община Бобов дол според данни от Преброяване 2011 г.

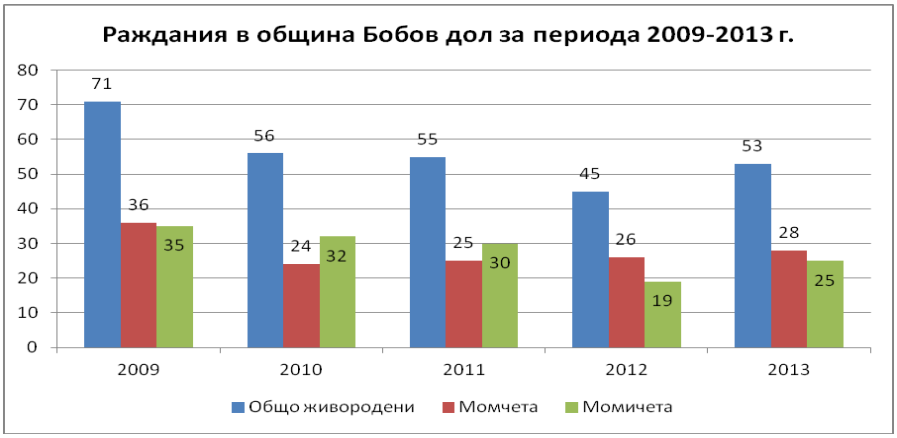
Населено място	Брой жители
гр. Бобов дол	5737
с. Бабино	229
с. Бабинска река	97
с. Блато	30
с. Голема фуча	118
с. Големо село	488
с. Голям върбовник	175
с. Горна козница	144
с. Долистово	280
с. Коркина	175
с. Локвата	8
с. Мала фуча	145
с. Мали върбовник	108
с. Мало село	328
с. Мламолово	742
с. Новоселяне	75
с. Паничарево	71
с. Шатрово	117

Източник: ТСБ – Кюстендил

Видно от таблицата, в 5 села от общината населението е под 100 души, като населението в 1 от селата е едва под 10 души.

По отношение на **ражданията** в община Бобов дол, те също намаляват с годините през периода 2009-2013 г., като само *през последната 2013 г. ражданията са повече в сравнение с предходната година.* През 2013 г. в общината са родени общо 53 бебета. Тенденцията на динамиката в ражданията е представена на следната фигура:

Фигура 14: Раждания в община Бобов дол за периода 2009-2013 г.

Източник: ТСБ – Кюстендил

Таблица 21: Естествен прираст в община Бобов дол по години

	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
Година	Всичко	Момчета	Момичета	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
2009	71	36	35	202	110	92	-131	-74	-57
2010	56	24	32	163	86	77	-107	-62	-45
2011	55	25	30	179	95	84	-124	-70	-54
2012	45	26	19	190	95	95	-145	-69	-76
2013	53	28	25	196	96	100	-143	-68	-75

Източник: ТСБ – Кюстендил

Най-много родени деца има през 2009 г., като през същата година има е едно мъртвородено дете. Най-голям е броят на починалите хора през същата 2009 г. **Естественият прираст в общината е отрицателен** през всички изследвани години, като е най-нисък през 2010 г., съответно -107 души, а най-висок през последната 2013 г., съответно -143 души. Смъртността намалява значително между 2009 и 2010 г., като след това се увеличава с всяка изминала година.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Пряко влияние върху формирането на броя на населението в община Бобов дол, освен естественото движение на населението, оказва и външната миграция. Механичният прираст на населението не показва разлика от естествения и продължава негативните тенденции.

Таблица 22: Механичен прираст в община Бобов дол по години

	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
Години	**Всичко**	**Мъже**	**Жени**	**Всичко**	**Мъже**	**Жени**	**Всичко**	**Мъже**	**Жени**
2009	171	81	90	281	145	136	-110	-64	-46
2010	178	78	100	347	167	180	-169	-89	-80
2011	125	71	54	160	81	79	-35	-10	-25
2012	117	58	59	139	67	72	-22	-9	-13
2013	109	53	56	239	135	104	-130	-82	-48

Източник: ТСБ – Кюстендил

Както естествения, механичният прираст в общината също е отрицателен. Най-много хора са се заселили в община Бобов дол през 2010 г. – 178 души, като същевременно през същата година са се изселили най-много лица от общината, съответно 347. Най-малко хора са се заселили в общината през 2013 г.

Увеличаващият се **отрицателен естествен и механичен прираст** и задълбочаващите се процеси на „стареене“ водят до стагнация в демографското развитие на община Бобов дол.

На следващата таблица е показано движението на населението между градовете и селата в община Бобов дол през периода 2009-2013 г.:

Таблица 23: Движение на населението между градовете и селата в община Бобов дол през периода 2009-2013 г.

Година	**Общо**	**Изселени от**	
Заселени в		**Град**	**Село**
2009 г.	**21**	**14**	**7**
Град	6	x	6
Село	15	14	1
2010 г.	**55**	**21**	**34**
Град	27	x	27
Село	28	21	7

Година Заселени в	Общо	Изселени от	
		Град	Село
2011 г.	**17**	**4**	**13**
Град	11	x	11
Село	6	4	2
2012 г.	**14**	**4**	**10**
Град	8	x	8
Село	6	4	2
2013 г.	**12**	**7**	**5**
Град	3	x	3
Село	9	7	2

Източник: ТСБ – Кюстендил

На следващо място е разгледано съотношението на жителите на община Бобов дол в **под-трудоспособна, трудоспособна и над-трудоспособна възраст.**

Фигура 15: Население в община Бобов дол в под-трудоспособна, трудоспособна и над-трудоспособна възраст

Източник: ТСБ – Кюстендил

От фигурата е видно, че броят на **жителите в трудоспособна възраст** в община Бобов дол е **най-голям** в сравнение с останалите категории, като в същото време намалява с всяка изминала година от периода 2009-2013 г. През 2013 г. жителите в трудоспособна възраст се равняват на 59,19% от общия брой жители в общината. Населението в под-трудоспособна възраст е най-малко в сравнение с останалите категории, като се наблюдава тенденция на неговото намаляване през годините, вкл. поради ниската раждаемост. Населението в над-трудоспособна възраст поддържа сравнително високи нива, като през 2013 г. неговият дял е 27,39% от общия брой жители в общината. Населението в над-трудоспособна възраст е два или три пъти повече от населението в под-трудоспособна възраст през периода 2009-2013 г., *съответно населението над 60/63 години значително преобладава над населението под 15 годишна възраст в общината.*

Населението в пенсионна възраст продължава да нараства (видно от таблицата по-долу), което ще повишава и социалното натоварване на икономически активните лица. Големият относителен дял на хората в над трудоспособна възраст, който продължава да се увеличава, поставя сериозни предизвикателства пред социално-осигурителната система, системата за социално подпомагане и здравеопазването.

Този процес в бъдеще неминуемо ще доведе не само до намаляване на населението в трудоспособна възраст, но до ограничаване на работната сила в общината. Отчитайки този факт Общинското ръководство през следващия програмен период трябва да засили вниманието си върху социалните и здравните услуги на територията на общината.

На следващата таблица е представена информацията за **възрастовата структура на населението** в община Бобов дол за периода 2009-2013 г.

Таблица 24: Възрастова структура на населението в община Бобов дол за периода 2009-2013 г.

Общо	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95-99	100 +
2013 г.																					
8490	255	306	284	347	386	494	546	505	611	710	713	634	662	571	538	434	308	141	44	1	0
2012 г.																					
8763	266	306	296	404	442	494	576	515	666	711	719	646	635	618	529	445	307	148	38	1	1
2011 г.																					
8930	282	298	287	464	454	516	555	519	711	722	727	628	665	640	525	470	287	145	33	2	0
2010 г.																					

Общо	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95-99	100+
9531	324	330	327	524	559	501	588	630	789	762	747	609	676	620	534	512	308	154	33	4	0
2009 г.																					
9807	321	332	362	580	569	538	596	677	799	806	724	656	669	620	545	519	310	159	21	3	1
Намаление на броя на населението от 2009 до 2013 г. в абсолютна стойност																					
1317	66	26	78	233	183	44	50	172	188	96	11	22	7	49	7	85	2	18	-23	2	1

Източник: ТСБ – Кюстендил

От таблицата е видно, че **населението във всички възрастови групи трайно намалява** през периода 2009-2013 г., с изключение на възрастова група „от 90 до 94 години", в която населението се е увеличило от 2009 до 2013 г.

Най-драстично е намалението на населението от 2009 до 2013 г. в следните възрастови групи:

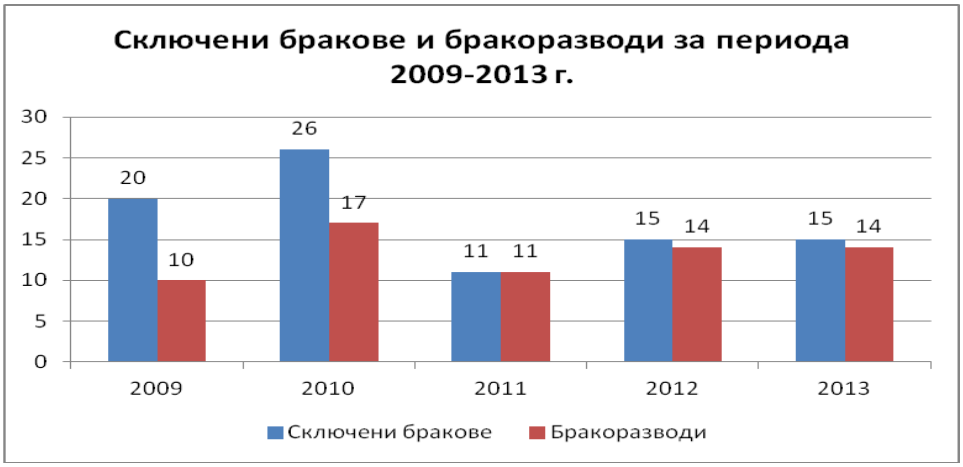
- от 15 до 19 години, броят им е намалял с 233 човека;
- от 20 до 24 години, броят им е намалял с 183 човека;
- от 35 до 39 години, броят им е намалял с 172 човека.
- от 40 до 44 години броят им е намалял с 188 човека;
- от 45 до 49 години броят им е намалял с 96 човека.

Видно е, че през периода 2009-2013 г. **най-драстично е намалението във възрастовата група на трудоспособното население в общината.**

За демографския профил на общината важно значение има и броят на сключените **бракове**. На следващата фигура е представено съотношението между сключените бракове и бракоразводите в общината през годините от 2009 до 2013 г.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Фигура 16: Сключени бракове и бракоразводи в община Бобов дол за периода 2009-2013 г.

Източник: ТСБ – Кюстендил

Етническата принадлежност на жителите на общината е друга важна характеристика на населението. Етническата група представлява общност от лица, близки по произход, бит, култура и език. **Най-голямата етническа група** в община Бобов дол е **българската етническа група**, състояща се от 8082 души към 01.02.2011 г., следвана от ромската с – 290 души и турската с едва 48 души. Друга принадлежност са посочили 37 души, а 31 жители не се самоопределят към никаква етническа група.

Таблица 25: Население по етническа група в община Бобов дол към 01.02.2011 г.

Етническа група	Общо
Отговорили на въпрос за етническа принадлежност	*8488*
Българска	**8082**
Турска	48
Ромска	290
Друга	37
Не се самоопределят	31

Източник: НСИ

Образованието на населението на дадена територия е следващия важен показател, характеризиращ истинските възможности за нейното развитие и качество на живот.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Таблица 26: Население на 7 и повече навършени години по степен на завършено образование в община Бобов дол към 01.02.2011 г.

Населени места	Общо	Степен на завършено образование					Никога не посещавали училище	Деца на 7 навършени години, които още не са тръгнали на училище
		Висше	Средно	Основно	Начално	Незавършено начално		
Община Бобов дол	8658	540	**4008**	2946	743	340	69	12
гр. Бобов дол	5407	388	**2643**	1661	376	274	55	10
Села	3251	152	**1365**	1285	367	66	14	2

Източник: НСИ

От представените данни става ясно, че в община Бобов дол **с най-висок относителен дял са хората със средно образование – 46,29%** от населението в общината, следвани от хората с основно образование – 34,03%. Тези две групи са водещи както в град Бобов дол, така и в селата. В гр. Бобов дол и в селата броят на населението с начално образование е почти еднакъв, а най-голяма разлика се среща в броя на населението със средно образование в града и в селата. Относителният дял на висшистите е сравнително малък, а именно 6,24% от общото население на общината, като в селата този процент се равнява на 4,68%. Посочените цифри показват една *задоволителна образователна структура на населението* в общината, която обаче би могла да доведе до дефицит на висококвалифицирана работна сила за местната икономика.

Групата на завършилите начално образование в общината наброява 743 души, което прави 8,58%, а тези, които не са завършили дори началното си образование са 340, или едва 3,93% от общото население на общината. Като цяло лицата в общината, които никога не са посещавали училище, са 69, а децата на 7 навършени години, които още не са тръгнали на училище, са едва 12 на територията на цялата община, като тези стойности са много ниски в сравнение с общото население на общината.

Данните от таблицата показват, че като цяло е налице задоволително образователно ниво за общината. Образователното ниво на жителите в селата е по-ниско от това на населението в града, като по-ниското образователно ниво на населението в селата показва и по-ниската адаптивност на селското население към изискванията на пазара на труда.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

6.2. Заетост и безработица

Понятието работна сила е съставено от лицата на 15 и повече години, които работят или предлагат труда си на трудовия пазар. Работната сила от своя страна включва заети и безработни, при което тя е идентична с икономически активното население. Данните от Агенция по заетостта за 2011 г. показват икономически активните и неактивни лица на 15 и повече години в община Бобов дол, които са както следва:

Таблица 27: Икономически активни и неактивни лица в община Бобов дол - 2011 г.

	Общо	Икономически активни			Икономически неактивни
		Общо	Заети	Безработни	
Община Бобов дол	**9 067**	**3 587**	**3 291**	**296**	**5 480**

Източник: Дирекция „Регионална служба по заетостта" – гр. Благоевград

По данни на Дирекция „Регионална служба по заетостта" – гр. Благоевград, населението на община Бобов дол към 01.02.2011 г. е 9 067 жители, а към 31.07.2011 г. икономически активното население на възраст 15 - 64 навършени години в общината се равнява на 3 587 лица. По данни на същата дирекция РСЗ, средният брой на безработните за 2011 г. е 296 лица. От тези данни може да се направи заключението, че икономически неактивните лица в общината за разглеждания период 2011 г. са 5 480. Коефициентът на икономическа активност е 39,56 %, което е под половината от населението в общината.

По-долу са представени данни за населението в под-трудоспособна възраст, трудоспособна възраст и над-трудоспособна възраст в община Бобов дол през периода 2009 – 2013 г.

Таблица 28: Население в под-трудоспособна възраст, трудоспособна възраст и над-трудоспособна възраст в община Бобов дол в периода 2009 – 2013г.

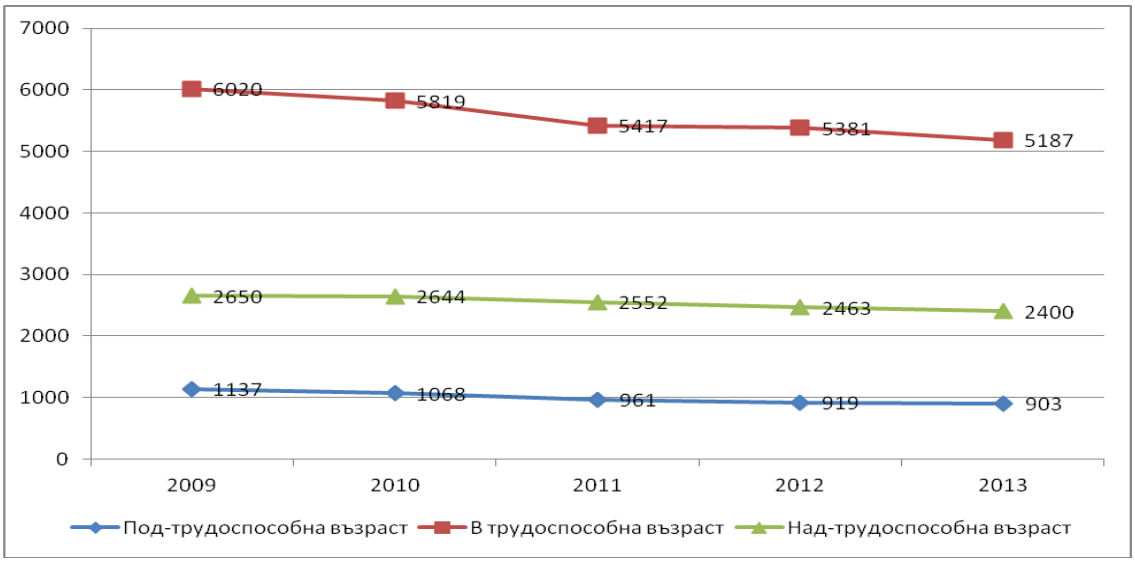
Показатели	2009	2010	2011	2012	2013
Население - общо	**9807**	**9531**	**8930**	**8763**	**8763**
мъже	**4966**	**4815**	**4712**	**4634**	**4634**
жени	**4841**	**4716**	**4218**	**4129**	**4129**
Под-трудоспособна възраст	1137	1068	961	919	903

Показатели	2009	2010	2011	2012	2013
мъже	589	549	500	486	480
жени	548	519	461	433	423
В трудоспособна възраст	6020	5819	5417	5381	5187
мъже	3309	3199	3194	3165	3046
жени	2711	2620	2223	2216	2141
Над-трудоспособна възраст	2650	2644	2552	2463	2400
мъже	1068	1067	1018	983	958
жени	1582	1577	1534	1480	1442

Източник: ТСБ-Кюстендил

На следващата фигура може да бъде проследена динамиката в промяната броя на жителите в под-трудоспособна възраст, трудоспособна възраст и над-трудоспособна възраст в община Бобов дол в периода 2009 – 2013 г.

Фигура 17: Население в под-трудоспособна възраст, трудоспособна възраст и над-трудоспособна възраст в община Бобов дол в периода 2009 – 2013г.

Източник: ТСБ-Кюстендил

Тенденцията към намаляване на населението засяга и трите групи - в под трудоспособна възраст, трудоспособна възраст и над трудоспособна възраст в община Бобов дол в периода 2009 – 2013 -полугодие г. В процентно съотношение

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

спрямо началото на разглеждания период 2009 г., най-малко са намалели лицата в под трудоспособна възраст – 1,29 %. Лицата в трудоспособна възраст (на възраст над 15 г.) са намалели с 2,19 % през полугодието на 2013 г. спрямо 2009 г., а лицата над трудоспособна възраст прогресивно нараства докато до полугодието на 2013 е нараснало с 2.29%. От показателите е видно неблагоприятното демографско развитие, свързано със застаряване на населението. Лицата в над трудоспособна възраст имат най-значително увеличение.

Данните показват, че най-голяма е групата на лицата в трудоспособна възраст 5 187 души през 2013 г., следват лицата в над трудоспособна възраст – 2 400 души и лицата в под трудоспособна възраст – 903. Не благоприятно е, че вливащата се група от населението като работна сила е значително по-голяма от тази, която вече е излязла от пазара на труда. Като положително може да бъде отчетено обстоятелството, че относителния дял на тези, които се намират в трудоспособна възраст намалява в малка степен.

Според данните предоставени от Регионалната служба по заетостта - Благоевград, динамиката на безработицата през годините се променя по следния начин:

Таблица 29: Динамика на безработицата

Показател	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г. - полугодие
Регистрирани безработни лица	**224**	**308**	**296**	**308**	**315**
Равнище на безработица	**3,72%**	**5,29%**	**5,46%**	**5,72%**	**6,07%**
От тях:					
Жени	170	208	204	216	222
Мъже	54	100	92	92	93
а) до 19г. вкл.	7	9	5	5	4
б) от 20 до 24г. вкл.	21	27	31	30	25
в) от 25 до 29г. вкл.	21	32	31	37	39
г) от 30 до 34г. вкл.	22	36	37	31	34
д) от 35 до 39г. вкл.	22	29	28	34	38
е) от 40 до 44г. вкл.	27	44	44	46	48
ж) от 45 до 49г. вкл.	36	47	41	41	46
з) от 50 до 54г. вкл.	28	35	32	41	37
и) над 55г.	40	50	47	43	44
с висше образование	8	12	20	27	18
със средно	128	187	167	171	156
с основно	27	33	41	40	52
с начално и по-ниско	71	75	68	70	89
Продължително безработни /с регистрация над 1 год./	**59**	**189**	**91**	**85**	**93**

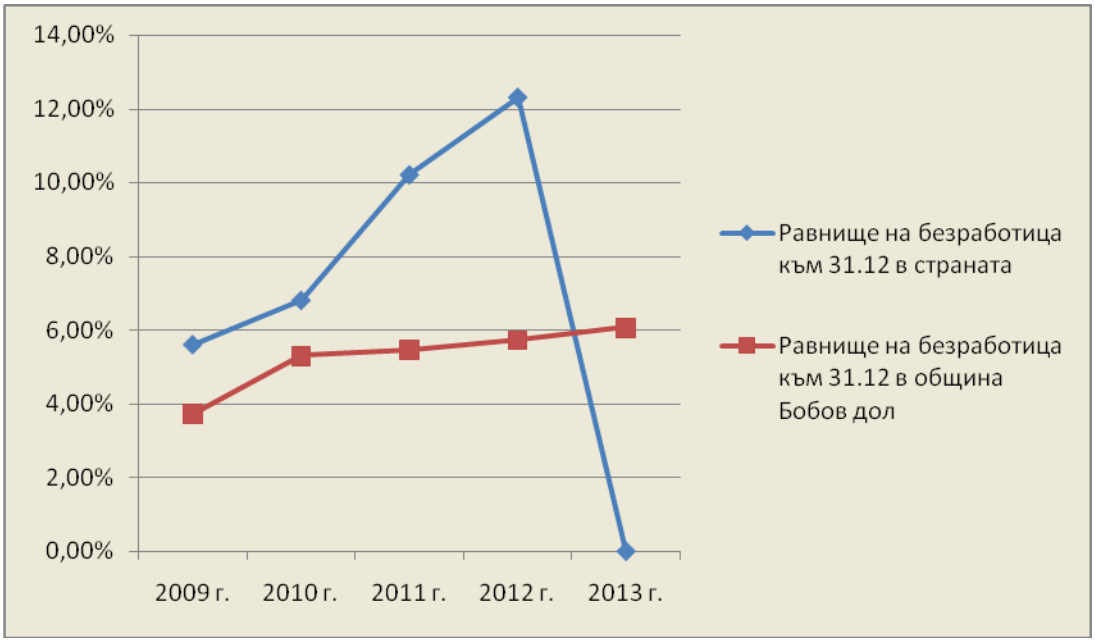
Източник на информация: РСЗ Благоевград

Таблица 30: Сравнение в динамиката на безработицата в страната, област Кюстендил и община Бобов дол (%)

2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
Равнище на безработица към 31.12 в страната				
5,60%	**6,80%**	**10,20%**	**12,30%**	няма данни
Равнище на безработица към 31.12 в община Бобов дол				
3,72%	**5,29%**	**5,46%**	**5,72%**	**6,07%**

Източник на информация: РСЗ Благоевград

Фигура 18: Динамиката на безработицата в страната и община Бобов дол (%)

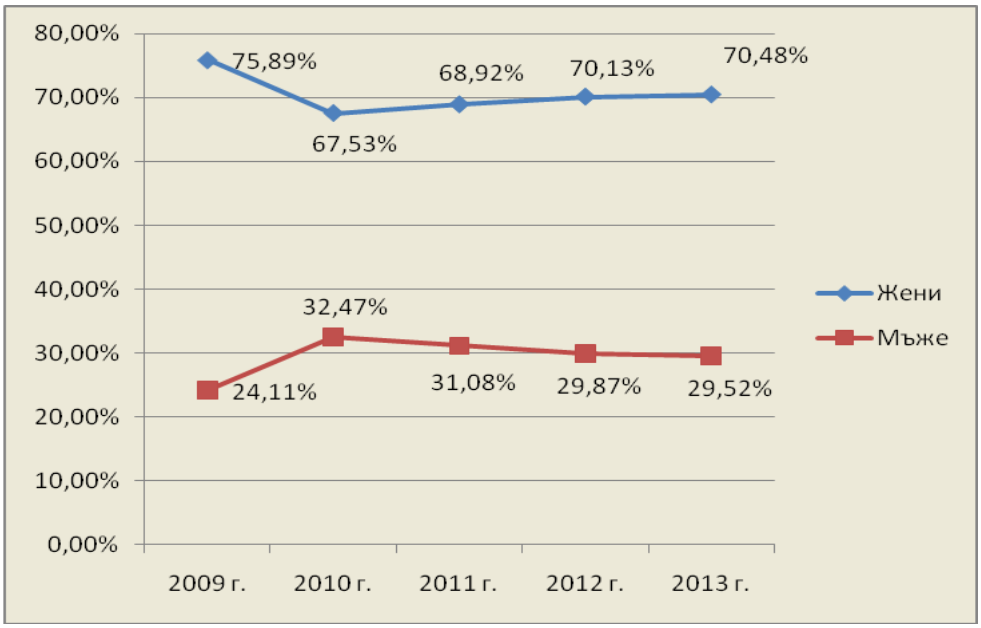
Данните на РСЗ – Благоевград показват сравнително ниско на безработицата в община Бобов дол – 5.72 % през 2012 г. Коефициентът на безработица е по-нисък в сравнение с коефициента на безработица за страната.

От данните е видно, че безработицата в община Бобов дол нараства прогресивно в периода от 2009г. до 2013г., но същата е със значително по-малък темп на растеж от същата на национално ниво. Факт е също, че икономическата и финансова криза не е повлияла на ръста на безработица.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Дългосрочно безработните лица (12 и повече месеца) от всички безработни лица към полугодието на 2013 г. в общината са 93 души, които представляват приблизително 29 % от общия брой безработни лица. Тази група е най-засегната през 2010 г., когато нейният процент от всички безработни лица е приблизително 61 %.

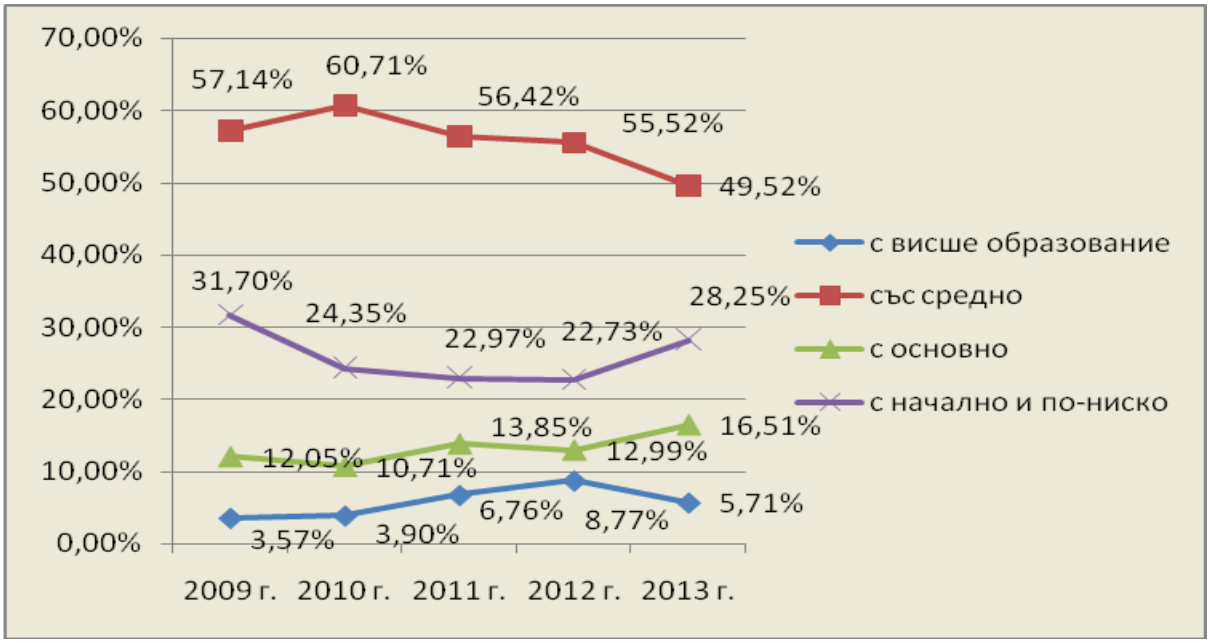
Фигура 19: Процент на безработните лица по пол

Съотношението на населението по пол не е постоянно в периода 2008 – 2013 г., като в края на периода е 29,52 % мъже и 70,48 % жени. Данните показват, че безработицата сред жените е значително по-висока спрямо тази при мъжете и това се отнася за целия наблюдаван период.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Фигура 20: Процент на безработните лица по образование по години

Най-малката дял от населението на община Бобов дол по степен на завършено образование са лицата с висше образование – 5,71 % (18 човека) за полугодието на 2013 г. Равнището на безработицата при тази група от населението е сравнително ниско и дори нищожно през 2009 г. и 2010г. Най-високо обаче е при групата на населението със завършено средно образование, която е достигнала до 60.71% през 2010г. Учудващо процентът на безработните с начално и по-ниско образование (приблизително 28.2%), както и основно образование (приблизително 16.5%) е по-малък от същия за хората със средно образувание.

Позовавайки се на изложеното може да бъде направено заключение, че проблемите на икономическата криза се наслагват върху проблемите свързани с неразвитата общинска икономика и тенденцията към увеличаване на безработицата се запазва през целия наблюдаван период, като засяга всички групи от населението.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

6.3. Здравеопазване

На територията на община Бобов дол са регистрирани няколко лекарски и стоматологични здравни практики. Броят и видът на лечебните заведения в община Бобов дол са както следва:

Таблица 31: Брой и вид лечебни заведения в община Бобов дол

Вид лечебно заведение	Брой
Практика за първична медицинска помощ	5
Практика за първична дентална помощ	5
Практика за специализирана медицинска помощ	2
Медицински център	1
Хоспис	1
Филиал на център за спешна медицинска помощ (ЦСМП)	1
Здравни кабинети, вкл. в училища и детски градини	6
Аптеки	2

Източник: РЗИ Кюстендил

Здравните заведения на територията на община Бобов дол са както следва:

Таблица 32: Здравни заведения на територията на община Бобов дол

Здравно заведение	Състояние	Капацитет
„МБАЛ д-р Стоян Сантев" АД	В несъстоятелност	70 легла
„Медицински център 1 – Бобов дол" ЕООД	Действащ	Неприложимо
Хоспис	Действащ	20 легла 45 преминали болни Използваемост на леглата в дни 36,9 %
Здравен дом	Закрит	Неприложимо

Общият брой на медицинския персонал (брой лекари, дентални лекари и медицински специалисти по здравни грижи), по данни предоставени от „Регионална здравна инспекция" Кюстендил, е както следва:

Таблица 33: Брой лекари и медицински специалисти

Медицински персонал в община Бобов дол		Брой
Лекари за първична медицинска помощ		5
Лекари по дентална медицина		5
Медицински специалисти по здравни грижи	Медицински сестри	10

	Акушери	1
	Медицински лаборанти	1
Лекари по специалности в лечебни и здравни заведения	Вътрешни болести	1
	Педиатри	1
	Акушер-гинеколози	1
	УНГ	1
	Ортопедия и травматология	1
	Неврохирургия	1
	Клинична лаборатория	1
	Общопрактикуващи лекари	6

Източник: РЗИ Кюстендил

По данни на РЗИ Кюстендил, на един общопрактикуващ лекар и на един лекар по дентална медицина се падат по 1 130 жители на община Бобов дол.

Регистрираните **заболявания и аномалии**, отразени в личните профилактични карти на децата по години, са както следва:

Таблица 34: Регистрирани заболявания и аномалии на деца в община Бобов дол по години

Година	Брой регистрирани заболявания и аномалии	Най-чести заболявания при деца
2008 г.	37	Хронично заболяване на тонзилите и аден. вегетации – 12 деца Пневмония – 8 деца Хроничен бронхит – 4 деца Смущения в зрението – 4 деца Затлъстяване – 4 деца
2009 г.	28	Пневмония – 11 деца Затлъстяване – 5 деца Астма – 4 деца Смущения в зрението – 3 деца
2010 г.	55	Хронично заболяване на тонзилите и аден. вегетации – 17 деца Пневмония – 16 деца Хроничен бронхит – 8 деца Затлъстяване – 5 деца
2011 г.	47	Хронично заболяване на тонзилите и аден. вегетации – 12 деца Пневмония – 4 деца Хроничен бронхит – 17 деца Смущения в зрението – 5 деца Затлъстяване – 5 деца

Година	Брой регистрирани заболявания и аномалии	Най-чести заболявания при деца
2012 г.	22	Пневмония – 4 деца Смущения в зрението – 5 деца Затлъстяване – 3 деца Астма – 3 деца

Източник: РЗИ Кюстендил

Регистрираните заболявания и аномалии, отразени в личните профилактични карти на ученици по години, са както следва:

Таблица 35: Регистрирани заболявания и аномалии на ученици в община Бобов дол по години

Година	Брой регистрирани заболявания и аномалии	Структура на моментната болестност
2008 г.	96	Пневмония – 14 ученици Смущения в зрението – 18 ученици Затлъстяване – 20 ученици Гръбначни изкривявания – 13 ученици
2009 г.	160	Пневмония – 13 ученици Смущения в зрението – 38 ученици Затлъстяване – 35 ученици Гръбначни изкривявания – 12 ученици Астма – 13 ученици
2010 г.	165	Пневмония – 17 ученици Смущения в зрението – 29 ученици Затлъстяване – 41 ученици Гръбначни изкривявания – 19 ученици
2011 г.	97	Пневмония – 11 ученици Смущения в зрението – 23 ученици Затлъстяване – 25 ученици Астма – 8 ученици
2012 г.	33	Пневмония – 5 ученици Затлъстяване – 14 ученици Астма – 5 ученици

Източник: РЗИ Кюстендил

Като обобщение на горепосочените данни може да се каже, че през периода 2008-2012 г., при моментната заболеваемост се срещат **основно следните заболявания** сред деца и ученици:

- затлъстяване;
- смущения в зрението;
- болести на дихателната система (пневмония и астма);
- гръбначни изкривявания.

РЗИ Кюстендил извършва постоянен и периодичен мониторинг на питейната вода от зоните на водоснабдяване в община Бобов дол по определени показатели съвместно с „Кюстендилска вода ЕООД". Съгласно данни от извършен анализ на питейната вода в общината за периода 2007-2012 г., от общ брой 218 анализирани проби, с установени отклонения от здравните изисквания са 49 бр., което представлява 22,4 %. Отклоненията са по микробиологични показатели, а причините са в начина на обработка на водата и поддръжката на водопреносната система. На следващата таблица са представени данните от извършения анализ на питейната вода по години.

Таблица 36: Данни от извършен анализ на питейната вода в община Бобов дол по години

	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	Общо
Общ брой проби	30	32	48	45	27	36	218
Стандартни проби	26	29	32	24	25	33	169
Проби с отклонения	4	3	16	21	2	3	49

Източник: РЗИ Кюстендил

6.4. Образование

Политиката по образование в общината не се регламентира пряко в някой от стратегическите планови документи на общинско ниво. Общината провежда политиката си в изпълнение на законовата и подзаконова нормативна уредба, както и на плановете и програмите на Регионалния инспекторат по образованието за областта.

На територията на община Бобов дол са разположени следните училища и детски градини:

- **Държавни училища**
  - СОУ „Д-р Петър Берон" (към местата за лишаване от свобода)
  - Професионална гимназия гр. Бобов дол
- **Общински училища**
  - ОУ „Никола Вапцаров" (гр. Бобов дол) – *сградата е ремонтирана по проект, финансиран от фондовете на ЕС през програмен период 2007-2013 г.*
  - СОУ „Христо Ботев" (гр. Бобов дол) – *сградата е ремонтирана по проект, финансиран от фондовете на ЕС през програмен период 2007-2013 г.*
- **Детски градини**
  - ЦДГ „Миньор" (гр. Бобов дол)
  - ОДЗ „Дружба", вкл. филиал
    - Постоянна детска ясла към ОДЗ „Дружба" – с 26 места за настаняване към 31.12.2008 г. и 20 места за настаняване към 31.12.2012 г.

Общото образование в общината се реализира в двете основни училища, които се намират в гр. Бобов дол. В някои села в общината са разположени училища, които са неактивни към 2013 г. и сградите им пустеят.

На следващата таблица е представен информация за броя на учащите по степени на международната класификация на образованието (ISCED 2011) за община Бобов дол:

Таблица 37: Учащи по степени на международната класификация на образованието (ISCED 2011) за община Бобов дол

Учебни години	Общо	Начално образование (I - IV клас, ISCED-1)	Прогимназиално образование (V - VIII клас, ISCED-2)	Средно образование (IX-XIII клас, ISCED-3)

		Общообразователни училища	Общообразова-телни училища	Общообразова-телни училища	Професионални гимназии (III степен професи-онална квалификация)	Професионални гимназии и училища (II степен професионална квалификация)
2008/ 2009 г.	**693**	212	275	89	106	11
2009/ 2010 г.	**677**	209	236	84	98	50
2010/ 2011 г.	**630**	223	182	84	93	48
2011/ 2012 г.	**590**	223	184	80	77	26
2012/ 2013 г.	**612**	224	189	82	99	18

Източник: ТСБ-Кюстендил

Видно от данните в таблицата, броят на учениците намалява от 2008 г. до 2012 г. и се увеличава през последната учебна година 2012/2013 г. През последната учебна година е най-голям броят на учениците в прогимназиално образование.

През периода 2007-2012 г., ученици са напускали общообразователни училища в община Бобов дол по различни причини, които могат да бъдат проследени на следната таблица:

Таблица 38: Напуснали ученици по причини от общообразователните училища в община Бобов дол за периода 2007-2012 г.

Учебни години	Общо	Продължително боледуване	Преместили се, за които няма потвърждение	Нежелание	Семейни причини	Заминали в чужбина	Умрели
2007/ 2008 г.	35	-	-	-	27	8	-
2008/ 2009 г.	14	-	4	-	5	5	-
2009/ 2010 г.	30	-	..	8	16	..	-
2010/ 2011 г.	10	-	-	-	10	-	-
2011/ 2012 г.	6	-	..	..	-	-	-

Източник: ТСБ-Кюстендил

Най-много ученици са напуснали учебна година 2007/2008 г., като най-голяма част от тях са напуснали по семейни причини. Няма ученици, които през разгледаните учебни години са напуснали училище поради продължително боледуване или смърт. 8 от учениците са напуснали училище поради нежелание, а общо 13 ученици са заминали в чужбина през периода 2007-2012 г.

6.5. Култура и културно наследство

Районът на община Бобов дол е обитаван от дълбока древност от траките. В общината има значителен брой паметници, датирани от XII – VI век в. преди н.е. Счита се, че те са единствени в Западна България. Община Бобов дол е оградена от всички страни с възвишения - вр. Колош /1315 м/ от Конявската планина на северозапад, следван на север от билото на Касилашки дъбици, вр. Венец, Чуковски рид с Развалена църква, на изток Мусибеиски кории, Големинските орници /Равен рид с вр. Гола глава, Мламоловския и Големоселския рид, на запад височината Кръшла, върховете Голем и Малък Връм, връх Голак и височините Света Богородица. Разметаница е историко-географска област (135 кв. км) в долината на едноименната река, на територията на Бобовдолската селищна система. Реката извира от Бобовдолската и Колошката планини , дялове на Конявската планнина, при местността Бинеко пресича стария път Кюстендил - Дупница и при с. Грамаде се влива в р. Джерман. Пространството между двата й притока (долистовски и бобовдолски) над пътя до Бинеко е наситено с множество археологически останки и се нарича Царичина.

През II в. на н. е. тук се настаняват римляните, от които са останали значителен брой паметници и пътища. В близкото село Бабинска река са открити тракийски скални ниши, уникални за югозападната част на България. На връх "Колош" са открити останки от укрепления от XII век/ периодът на византийското владичество между Първата и Втората българска държава/.

В Големо село има могили от тракийско време, както и гранитна колона, надписана от няколко жреци. В близкото село Бабинска река са открити тракийски скални ниши, уникални за югозападната част на България. В землището на Голема Фуча са намерени сребърни монети от времето на цар

Александър Македонски. В село Паничарево пък е намерено монетно съкровище от времето на римската епоха, сечени от владетелите Август, Маврициий, Спасиан, Антоний. В местността Връм е открито находище от медни монети от V-VI век от императорите Анастасий и Юстиниан Първи. Има сведения и за късноантичния и ранносредновековен град Бинет, но за него сведенията прекъсват след VI век. През Първата и Втората българска държава Разметаница е свидетел на разцвета на българската държава, на героичните борби за укрепването ѝ и съхранява спомена за братята български царе Самуил и Арон. От Първата българска държава има вероятност в района на с. Мала Фуча да е имало и манастирски комплекс, защото има останки от средновековна крепост. От XIII в. има открити монети, сечени от Георги Тертер. От XIV в. има открити монети, сечени от Иван Александър. На връх Колош са открити останки от укрепления от XII век, това е периодът на византийското владичество между Първата и Втората българска държава.

Важен документ от 15 век „Рилската грамота" на Иван Шишман дава представа за района. Според този документ границите на Търновското царство и на велбъждкия княз Константин минава точно в района на Разметаница. След смъртта на княз Константин през 1395 г. в битката при Ровине, като васал на Османците,княжеството запазва своята самостоятелност до средата на 15 век. Впоследствие то споделя съдбата на всички завладяни български земи.

Трудно е да се определи кога е образувано село Бобов дол, но според оскъдни османски документи то датира от края на 15 началото на 16 век. За първи път името Бобов дол се споменава през 1576 г. в османски данъчни документи. Възниква вследствие на разселването на с. Гребикал, Селник и Ковачевци. Основен поминък е земеделие (тютюн, зърнени култури и др.) и животновъдство. До Освобождението на България от османско владичество в Бобов дол се установяват постоянно 42 рода, които се занимават предимно със земеделие и скотовъдство.

Едно от най-значимите събития за бъдещето на района се оказва посещението на френския геолог Ами Буе през трийсетте години на XIX век. Той проучва находищата на каменни въглища. Промишлената разработка на тези находища обаче започва след Освобождението. В края на 19 век жителите на Бобов дол вече копаят въглища и ги продават на държавата. Районът започва да се развива. В 1891 г. находището се превръща в държавна мина „Бобов дол". През 1917 г. е построена теснолинейна железопътна линия до Дупница. След 1944 г. започва силен икономически подем. От 1954 г. в местността "Банковица" започва изграждането

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

на квартал "Миньор". На 27 октомври 1967 г. село Бобов дол е обявено за град. В периода 1973-1975 г. на 10 километра от града, край Големо село се построява ТЕЦ "Бобов дол" по линия на Съвета за икономическа взаимопомощ /СИВ/. През 70-те и 80-те години на XX век градът преживява своя икономически и демографски разцвет – в него идват на работа хора от всички краища на страната и дори от чужбина /най-многобройни са групите работници от Никарагуа/. След 1989 г. в резултат на икономическия упадък голяма част от населението емигрира към други градове на страната и чужбина.

През 1822 г. е построена възрожденската църква „Свети Никола", през 1881 г. е открито училище. През 1903 г. е открито вечерно училище, създава се читалище „Пробуда".

Архитектурният стил на къщите в района на община Бобов дол и прилаганите материали и строителни похвати на изпълнение носят белезите на срещаща се само по тези места жилищни и стопански постройки, оградни зидове. Преобладаващата част от старите къщи, строени в селата преди около 100 години са изоставени, някои полуразрушени. Наблюдават се улици със силует от стари къщи, с възможности за основен ремонт или частично реновиране – централната улица на с. Голям Върбовник, с. Голема Фуча, с. Долистово, с. Коркина, с. Мала Фуча. В населените места на общината са обявени къщи като архитектурни паметници по данни и списъци от 1981 г. на Регистър паметниците на културата, РИМ-Кюстендил (включени в таблицата по-долу).

Църквите, оброчищните места са обекти на вярвания, ритуали (курбани) и религиозни празненства. Провеждат се традиционно на определени дати или за черквите са породени от вяра или от религиозен феномен. Характерни за землището на с. Новоселяне, с. Шатрово и с. Коркина са старинни кръстове в местностите „Св.Троица", „Спасовец" и „Св.Петър". Местата с каменните кръстове са почитани от местното население, което се събира при тях и приготвя „курбан".

Културното наследство – обичаи, празненства, ритуали и вярвания, се практикува във всички селища на общината. Представлява значителен интерес и привлича гости на църковните празници от близките селища, гр. Дупница, гр. Кюстендил, гр. София и др.населени места.

Местният песенен фолклор се практикува от състав към читалище „Зора" с. Мламолово и състав в с. Мало село. Към читалище „Просвета" функционира танцов и певчески състав. Провежда се активна сценична дейност, в резултат на което се получават много отличия.

По данни на НИНКН, на територията на община Бобов дол са разположени следните **недвижими културни ценности/паметници на културата**:

Таблица 39: Недвижими културни ценности/паметници на културата на територията на община Бобов дол

№ по ред	Населено място	ОБЕКТ /адрес, локализация/	Деклариран с: писмо №/ протокол №/ списък	Обявен в: ДВ бр./год./ протокол на НСОПК	Свален с: писмо №/ протокол №/ ДВ бр./ год.	Вид	Категория
1.	с. БАБИНО	Църква „Св. 40 мъченици"	Списък от 01.1976 г.			художествен	
			Писмо № 4782 от 21.12.1978 г.			художествен	III гр.
2.	с. БАБИНО	Къща на Васил Лазаров Величков	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
3.	с. БАБИНО	Къща на Стана Лазарова Симеонова	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
4.	с. БАБИНО	Къща на Стоил Христов Атанасов – наследник Стоил Йорданов Стоилов	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
5.	с. БАБИНО	Къща на Лазар Димов Стоименов	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
6.	с. БАБИНО	Къща на Йордан Димитров Тодоров	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
7.	с. БАБИНО	Къща на Стоил Иванов Ортачийски	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

№ по ред	Населено място	ОБЕКТ /адрес, локализация/	Деклариран с: писмо №/ протокол №/ списък	Обявен в: ДВ бр./год./ протокол на НСОПК	Свален с: писмо №/ протокол №/ ДВ бр./ год.	Вид	Категория
8.	гр. БОБОВ ДОЛ	Църква „Св. Николай”	Списък от 01.1976 г.			художествен	
			Писмо № 4782 от 21.12.1978 г.			художествен	III гр.
9.	гр. БОБОВ ДОЛ	Къща на Алекси Котев Джельов	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
10.	гр. БОБОВ ДОЛ	Стария вход на рудник „Бобов дол” над Автобазата	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
11.	с. ДОЛИСТОВО	Партизанско скривалище в яхъра на Спас Лазаров, 9 км западно		ДВ бр. 35 от 07.05.1974 г.		исторически	местно
12.	с. ГОЛЕМА ФУЧА	Църква „Успение Богородично”	Списък от 01.1976 г.			художествен	
			Писмо № 4782 от 21.12.1978 г.			художествен	III гр.
13.	с. ГОЛЕМА ФУЧА	Къща на Кирил Васев Димов	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
14.	с. ГОЛЕМА ФУЧА	Къща на Йордан Костадинов Панчев	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
15.	с. ГОЛЕМА ФУЧА	Къща на Атанаска Кирилова Тонева	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
16.	с. ГОЛЕМА ФУЧА	Къща на Методи Попов Игнатов	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
17.	с. ГОЛЕМА ФУЧА	Къща на Александър Димов Александров	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
18.	с. ГОЛЕМА	Къща на Крум Мирков	Писмо № 3041 от			архитектурно-	

№ по ред	Населено място	ОБЕКТ /адрес, локализация/	Деклариран с: писмо №/ протокол №/ списък	Обявен в: ДВ бр./год./ протокол на НСОПК	Свален с: писмо №/ протокол №/ ДВ бр./ год.	Вид	Категория
	ФУЧА	Димов – извън регулация	18.08.1981 г.			строителен	
19.	с. ГОЛЕМО СЕЛО	Църква „Св. Троица"	Списък от 01.1976 г.			художествен	
			Писмо № 4782 от 21.12.1978 г.			художествен	III гр.
20.	с. ГОЛЕМО СЕЛО	Къща на Темелаки Георгиев Пенев	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
21.	с. ГОЛЕМО СЕЛО	Къща на Рангел Манулев Ангелов	Писмо № 2395 от 15.07.1981 г.			архитектурно-строителен	
22.	с. ГОЛЕМО СЕЛО	Къща на Славчо Котев Жарков	Писмо № 2395 от 15.07.1981 г.			архитектурно-строителен	
23.	с. ГОЛЕМО СЕЛО	Къща на Станке Джартов Котев	Писмо № 2395 от 15.07.1981 г.			архитектурно-строителен	
24.	с. ГОЛЕМО СЕЛО	Къща на Темелаки Вучков	Писмо № 2395 от 15.07.1981 г.			архитектурно-строителен	
25.	с. ГОЛЕМО СЕЛО	Антично селище и некропол, 2 км югоизточно		ДВ бр. 39 от 18.05.1973 г.		археологически	местно
26.	с. ГОЛЕМО СЕЛО	Антично градище, 2 км южно, м. „Царичина		ДВ бр. 39 от 18.05.1973 г.		археологически	местно
27.	с. ГОЛЯМ ВЪРБОВНИК	Къща на Крум Тодоров Атанасов	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
28.	с. ГОЛЯМ ВЪРБОВНИК	Къща на Елена Георгиева Ковачева	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
29.	с. ГОЛЯМ ВЪРБОВНИК	Къща на Трендафил Пенев Лазов	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
30.	с. ГОЛЯМ ВЪРБОВНИК	Старата сграда на „Кооперативна защита"	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

№ по ред	Населено място	ОБЕКТ /адрес, локализация/	Деклариран с: писмо №/ протокол №/ списък	Обявен в: ДВ бр./год./ протокол на НСОПК	Свален с: писмо №/ протокол №/ ДВ бр./ год.	Вид	Категория
31.	с. ГОЛЯМ ВЪРБОВНИК	Къща на Никифор Петков Петров	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
32.	с. ГОЛЯМ ВЪРБОВНИК	Къща на Ангел Митев Георгиев – наследници Борис Ангелов Митев и Никола Ангелов Митев	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
33.	с. ГОЛЯМ ВЪРБОВНИК	Къща на Стойне Митев Георгиев	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
34.	с. ГОЛЯМ ВЪРБОВНИК	Къща на Божан Милошев Митов – наследник Михайл Божанов Милошев	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
35.	с. ГОЛЯМ ВЪРБОВНИК	Къща на Стоян Наков Гълъбов – наследници Петър Стоянов Наков и Борис Стоянов Наков	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
36.	с. ГОЛЯМ ВЪРБОВНИК	Къща на Стоян Йорданов Станчов /Тренов/	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
37.	с. ГОЛЯМ ВЪРБОВНИК	Къща на Вангел Хистов Шулянски – наследници Милчо и Боян Вангелови	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
38.	с. ГОЛЯМ ВЪРБОВНИК	Къща на Стойне Хирстов Николчов	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
39.	с. ГОЛЯМ ВЪРБОВНИК	Къща на Пане Христов Николчов	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
40.	с. ГОРНА КОЗНИЦА	Къща на Васил Андонов Иванов	Писмо № 4033 от 23.11.1978 г.			архитектурно-строителен	

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

№ по ред	Населено място	ОБЕКТ /адрес, локализация/	Деклариран с: писмо №/ протокол №/ списък	Обявен в: ДВ бр./год./ протокол на НСОПК	Свален с: писмо №/ протокол №/ ДВ бр./ год.	Вид	Категория
41.	с. ГОРНА КОЗНИЦА	Къща на Славчо Костадинов Николов	Писмо № 4033 от 23.11.1978 г.			архитектурно-строителен	
42.	с. ГОРНА КОЗНИЦА	Къща на Борис Костадинов Николов	Писмо № 4033 от 23.11.1978 г.			архитектурно-строителен	
43.	с. ГОРНА КОЗНИЦА	Къща на Фидена Стойнева Божилова	Писмо № 4033 от 23.11.1978 г.			архитектурно-строителен	
44.	с. ГОРНА КОЗНИЦА	Къща на Любен Михайлов Андонов	Писмо № 4033 от 23.11.1978 г.			архитектурно-строителен	
45.	с. ГОРНА КОЗНИЦА	Средновековна църква, 2км северно в Каневска планина		ДВ бр. 39 от 18.05.1973 г.		археологически	местно
46.	с. КОРКИНО	Църква „Св. Николай”	Списък от 01.1976 г.			художествен	
			Писмо № 4782 от 21.12.1978 г.			художествен	II гр.
47.	с. МАЛА ФУЧА	Църква „Св. Николай Мирилийски”	Списък от 01.1976 г.			художествен	
			Писмо № 4782 от 21.12.1978 г.			художествен	II гр.
48.	с. МАЛА ФУЧА	Къща на Славчо Йорданов Петров	Списък от 27.04.1979 г.			архитектурно-строителен	
49.	с. МАЛА ФУЧА	Къща на Симеон Алексиев Мърводолски	Списък от 27.04.1979 г.			архитектурно-строителен	
50.	с. МАЛА ФУЧА	Къща на Йордан Зашев Петрунов	Списък от 27.04.1979 г.			архитектурно-строителен	
51.	с. МАЛА ФУЧА	Старовремското училище	Списък от 27.04.1979 г.			архитектурно-строителен	
52.	с. МАЛА ФУЧА	Къща на Никола Кръстев	Списък от 27.04.1979			архитектурно-	

№ по ред	Населено място	ОБЕКТ /адрес, локализация/	Деклариран с: писмо №/ протокол №/ списък	Обявен в: ДВ бр./год./ протокол на НСОПК	Свален с: писмо №/ протокол №/ ДВ бр./ год.	Вид	Категория
		Пенев	г.			строителен	
53.	с. МАЛА ФУЧА	Къща на Никифор Лазаров Траянов	Списък от 27.04.1979 г.			архитектурно-строителен	
54.	с. МАЛА ФУЧА	Две къщи на Методи Васев Тонев	Списък от 27.04.1979 г.			архитектурно-строителен	
55.	с. МАЛА ФУЧА	Къща на Крум Недков Велинов	Списък от 27.04.1979 г.			архитектурно-строителен	
56.	с. МАЛА ФУЧА	Къща на Методи Кирилов Борисов	Списък от 27.04.1979 г.			архитектурно-строителен	
57.	с. МАЛИ ВЪРБОВНИК	Църква „Св. Димитър"	Списък от 01.1976 г.			художествен	
			Писмо № 4782 от 21.12.1978 г.			художествен	III гр.
58.	с. МАЛИ ВЪРБОВНИК	Къща на Донка Михайлова Филипова	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
59.	с. МАЛИ ВЪРБОВНИК	Къща на Борис Янев	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
60.	с. МАЛИ ВЪРБОВНИК	Къща на Мария Близнакова	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
61.	с. МАЛИ ВЪРБОВНИК	Къща на Катерина Павлова Стоичкова	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
62.	с. МАЛИ ВЪРБОВНИК	Къща на Манол Андонов Митев	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
63.	с. МАЛИ ВЪРБОВНИК	Плевня на Манол Андонов Митев	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
64.	с. МАЛИ ВЪРБОВНИК	Къща на Стаменко Алексиев Христов	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

№ по ред	Населено място	ОБЕКТ /адрес, локализация/	Деклариран с: писмо №/ протокол №/ списък	Обявен в: ДВ бр./год./ протокол на НСОПК	Свален с: писмо №/ протокол №/ ДВ бр./ год.	Вид	Категория
65.	с. МАЛИ ВЪРБОВНИК	Къща на Андон Димитров Бургаски	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
66.	с. МАЛИ ВЪРБОВНИК	Къща на Ангел Димитров Пашов /турска къща – кула/	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
67.	с. МАЛИ ВЪРБОВНИК	Къща на Димитър Ангелов Пашов	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
68.	с. МЛАМОЛОВО	Църква „Успение Богородично"	Списък от 01.1976 г.			художествен	
			Писмо № 4782 от 21.12.1978 г.			художествен	III гр.
69.	с. МЛАМОЛОВО	Къща на Георги Станков Алексов	Списък от 27.04.1979 г.			архитектурно-строителен	
70.	с. МЛАМОЛОВО	Къща на Атанас Тасев Алексов	Списък от 27.04.1979 г.			архитектурно-строителен	
		Къща на Атанас Тасев Алексов (Къща на Станко и Пашо Алексови – **СВАЛЕН**)			Писмо № 2336 от 19.06.1984 г.	архитектурно-строителен	
71.	с. МЛАМОЛОВО	Къща на Коце Ленов Чепински	Списък от 27.04.1979 г.			архитектурно-строителен	
72.	с. МЛАМОЛОВО	Къща на Видин Андонов Шишков - **СВАЛЕН**	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.		Писмо № 2998 от 17.08.1998 г.	архитектурно-строителен	
73.	с. МЛАМОЛОВО	Антично селище, 600 м северно, в м. Родината"		ДВ бр. 39 от 18.05.1973 г.		археологически	за сведение
74.	с. МЛАМОЛОВО	Антична крепост, 3 км северно, в м „Градището"		ДВ бр. 39 от 18.05.1973 г.		археологически	местно
75.	с.	Църква „Св. Теодор Тирон"	Списък от 01.1976 г.			художествен	

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

№ по ред	Населено място	ОБЕКТ /адрес, локализация/	Деклариран с: писмо №/ протокол №/ списък	Обявен в: ДВ бр./год./ протокол на НСОПК	Свален с: писмо №/ протокол №/ ДВ бр./ год.	Вид	Категория
	НОВОСЕЛЯНЕ		Писмо № 4782 от 21.12.1978 г.			художествен	II гр.
76.	с. ПАНИЧЕРЕВО	Антично селище, 2.5 км западно		ДВ бр. 39 от 18.05.1973 г.		археологически	местно
77.	с. ШАТРОВО	Църква „Св. Троица”	Списък от 01.1976 г.			художествен	
			Писмо № 4782 от 21.12.1978 г.			художествен	III гр.
78.	с. ШАТРОВО	Къща на Вангел Михайлов Венев	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
79.	с. ШАТРОВО	Къща на Божан Стойнев Милев	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
80.	с. ШАТРОВО	Къща на Христо Венев Божанов	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
81.	с. ШАТРОВО	Къща на Васил Костадинов Венев	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
82.	с. ШАТРОВО	Къща на Евтим Стоименов Пишляшки	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	
83.	с. ШАТРОВО	Къща на наследници на Петър Георгиев Фучански	Писмо № 3041 от 18.08.1981 г.			архитектурно-строителен	

Източник: НИНКН

Според Регистъра на народните читалища към Министерството на културата, на територията на община Бобов дол са регистрирани следните **читалища**:

Таблица 40: Читалища на територията на община Бобов дол

№	Име на читалище	Град/село
1	"Просвета-1903"	град Бобов дол
2	Миньор-2006г.	град Бобов дол
3	"Царичина 2008"	град Бобов дол
4	Напредък	село Мламолово
5	"Просвета-1902"	село Шатрово
6	"Разметаница 1919"	село Големо село
7	"Пробуда-1916"	село Мало село
8	Слънце	село Бабинска река
9	Светлина	село Мала фуча
10	Прогрес	село Мали върбовник
11	"Александър Димитров-1899"	село Горна козница
12	Христо Смирненски	село Голям върбовник
13	Мламолово	село Мламолово
14	"Зора-2001"	село Мламолово
15	Пробуда	село Бабино
16	"Нови дни-1934"	село Долистово
17	"Христо Ботев-1927"	село Коркина
18	"Васил Левски-1932"	село Новоселяне

Източник: Регистър на народните читалища

По информация от НСИ, броят на читалищата е различен от горепосочения брой в таблицата, вероятно поради факта, че не всички читалища са активни и развиват дейност. Данни за броя читалища в община Бобов дол и техните приходи и разходи за 2005 г,. 2007 г. и 2012 г. са представени в следната таблица:

Таблица 41: Брой читалища в община Бобов дол, приходи и разходи на читалищата

	Общо			В град Бобов дол			В селата		
	Читалища брой	Приходи лв.	Разходи лв.	Читалища брой	Приходи лв.	Разходи лв.	Читалища брой	Приходи лв.	Разходи лв.
2005 г.	11	84252	81999	1	43377	43377	10	40875	38622

	Общо			В град Бобов дол			В селата		
	Читалища брой	Приходи лв.	Разходи лв.	Читалища брой	Приходи лв.	Разходи лв.	Читалища брой	Приходи лв.	Разходи лв.
2007 г.	8	80134	84638	1	40500	42585	7	39634	42053
2012 г.	9	98279	98333	2	64896	62533	7	33383	35800

Източник: ТСБ-Кюстендил

На следващата фигура е представено графично съотношението между размера на приходите и разходите на читалищата в общината. През 2005 г. в читалищата са постъпили повече приходи, отколкото са били разходите, а през 2007 и 2012 г. се наблюдават по-високи стойности на разходите в сравнение с приходите, съответно се наблюдава тенденция на загуба в работата на читалищата.

Фигура 21: Приходи и разходи на читалищата в община Бобов дол

Източник: ТСБ-Кюстендил

Читалищната културно-просветната дейност е с дългогодишни традиции, които ще намерят своята реализация и през следващия програмен период в организиране на честванията, празници и участия във фестивали. Ще продължи събирането на материали за родния край, честването на важни за селищата от общината годишнини на местни краеведи, възпроизвеждането на типични обреди и обичаи са мероприятия, чиято важност и значение са неоспорими за запазване на местната родова памет.

Народните читалища са важна институция в развитието на местна култура и като цяло на българската култура.

В община Бобов дол не функционират **музеи**. Въпреки това са налични *музейна сбирка и експонати*, представящи историята, предмети и сечива от минната промишленост на територията на общината, които към момента не са изложени никъде. Наличието на музейна сбирка е предпоставка за развитието на културния туризъм в района, но общината следва да предвиди условия за това, в т.ч. осигуряване на подходящо помещение и неговото оборудване за целите на изложение на музейната сбирка. В с. Мламолово е организирана *етнографска сбирка*. Съдържа предмети с историческа и етнографска стойност: съдове от бита на местните хора, тъкачен стан, инструменти, предмети за обзавеждане, местни дамски и мъжки носии, украшения, сурвакници и др. Подредена е с много вкус, полагат се грижи за поддържане на експонатите. Възможностите на колекцията са големи и предполагат повече и по-големи помещения.

6.6. Социални услуги

Местната власт разработва и изпълнява интегрирани политики за подкрепа на хората в риск, с увреждания и старите хора на територията на общината, като комбинира ресурсите и координира дейности в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда. Общата рамка на социалната политика на общината е поставена в ОПР, но тя е детайлно планирана в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги – община Бобов дол (2011 – 2015 г.). Общинската стратегия е разработена в съответствие с Областна стратегия за развитие на социалните услуги в Област Кюстендил (2011 – 2015 г.). Ключовите приоритетни направления на Общинската стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на критичните социални проблеми на жителите на общината. В широк контекст, политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа.

На общинско ниво социалните дейности се извършват от:

✓ **Община Бобов дол – Кмет и Общински съвет.** Те формират и изпълняват общинската политика по отношение на социалните услуги, създават и предоставят социални услуги, договарят предоставянето на социални услуги с външни доставчици, контролират тяхното качество;

✓ **Доставчици на социални услуги** – Община Бобов дол, както и вписаните в регистъра на Агенцията за социално подпомагане физически лица, регистрирани по Търговския закон и юридически лица;

✓ **ДСП** изпълнява държавната социална политика и обслужва населението от общината в областта на социалното подпомагане, съгласно нормативната база приета за страната, управлява случаите на хора в риск и в частност – насочва потребителите към социалните услуги, изпълнявани като държавно-делегирана дейност;

✓ **Обществен съвет за социално подпомагане –** функциите му са регламентирани в чл. 35 от ЗСП;

✓ **Местни общности и техните представители –** НПО, местни организации, клубове и представители на рисковите групи.

На територията на община Бобов дол функционират четири социални обекта:

- ***Център за социална рехабилитация и интеграция – капацитет 30 лица, в момента броят на обслужваните лицата надхвърля капацитета - 54;***
- ***Център за настаняване от семеен тип 1 - капацитет 10 лица, обслужвани 10 лица;***
- ***Център за настаняване от семеен тип 2 - капацитет 10 лица,обслужвани 10 лица;***
- ***Домашен социален патронаж – капацитет 20 лица, обслужвани 13 лица.***

В съответствие с Държавната политика за намаляване броя на децата, отглеждани в специализирани институции, подобряване грижата за уязвимите групи деца в риск – Стратегията за децентрализация 2006 – 2015 г., във връзка с реформиране и закриване на „Дом за деца с умствена изостаналост" село Горна Козница (функционира до октомври 2010 г.), в гр. Бобов дол са изградени два центъра „Център за настаняване от семеен тип" 1 и 2 с общ капацитет 20 лица за младежите с увреждания от дома, както и „Център за социална рехабилитация и интеграция" с капацитет 30 лица.

Центърът за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ) е комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.

В Центъра за социална рехабилитация и интеграция се предоставят краткосрочни и дългосрочни социални услуги. В случаите, когато се предоставят дългосрочни социални услуги, дейностите са съобразени с изискванията на ППЗСП, съгласно който доставчиците на дългосрочно предоставяни социални услуги в общността изготвят индивидуален план след оценка на нуждите на всеки потребител и формулиране на целите, които трябва да бъдат постигнати.

Целта на услугата предоставяна в общността е алтернатива на грижата в големите институции и създаване на предпоставки за истинска обществена интеграция и социално включване.

Сградата на ЦСРИ е с площ 190 кв.м (публична общинска собственост) и разполага със:

- зала за рехабилитация и кинезитерапия, която е оборудвана с необходимите рехабилитационни уреди;
- логопедичен кабинет;
- кабинет за психологическо консултиране;
- четири самостоятелни санитарни възела с осигурен достъп за хора с увреждания.

Център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) е услуга от резидентен тип. Както и в специализираните институции, услугите предоставяни в ЦНСТ са насочени към задоволяване на основните жизнени потребности на децата в една безопасна и сигурна среда за живеене. За разлика от специализираните институции обаче ЦНСТ създава среда за живот близка до семейната, при която лицата получават необходимата им индивидуализирана грижа и подкрепа за водене на относително самостоятелен и независим живот. Организирането на живота и услугите в ЦНСТ са насочени към създаването на условия за равнопоставено участие на потребителите в живота на местната общност чрез равен достъп до обществени сгради и културни средища.

Основната цел на предоставяните услуги в Център за настаняване от семеен тип е осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопуска социално изключване на всяко дете, чрез предоставяне на индивидуализирана грижа и специална подкрепа, способстващи за максималното развитие на неговия потенциал. За постигането на тази цел всички елементи на жизнената среда в ЦНСТ се различават от съществуващите в институциите. На първо място,

алтернативните услуги в общността са с по - малък капацитет, разбиран като живеещи заедно деца, в сравнение с домовете за деца.

Децата, настанени и в двата ЦНСП са с умствена изостаналост и психични проблеми. Голяма част от тях са неподвижни и/или не могат да говорят. Степента на увреждане е от 80 % до 100 %. Само 2 от общо 20 децата са относително самостоятелни и могат да се самообслужват. Децата, настанени в ЦНСТ се обгрижват значително по-добре в сравнение с децата в специализирани институции.

Домашен социален патронаж

Домашен социален патронаж (ДСП) е комплекс от социални услуги, предоставя в общността. Целта на домашния социален патронаж е грижата за възрастните хора и лицата с увреждания, подпомагайки ги в тяхната естествена домашна среда.

Обхванатите възрастни хора от тази социална услуга се нуждаят от ежедневни грижи в дома, помощ при самообслужването, поддържане на хигиена, пазаруване, придружаване, социални контакти и психо-социална подкрепа. Предоставяните социални услуги са важен елемент, а не рядко и необходимо условие за тяхното оцеляване и нормален живот. Общата тенденция на застаряване на населението и намалената раждаемост, очертават необходимостта от повече социални услуги в общността, насочени към възрастните хора.

Капацитетът на ДСП в Бобов дол е 20 лица, като в момента се обслужват 13.

На територията на община Бобов дол се извършват още редица социални услуги, предоставяни в общността:

Проект „Подкрепа за достоен живот“

Проектът има за цел подобряване качеството на живот на хора с психични разстройства чрез предоставянето на социални услуги в среда, близка до семейната – Център за настаняване от семеен тип, и осигуряване на възможности и насърчаване социалното включване на потребителите. По проекта се предоставя услугите „Личен асистент” . Целта на услугата е да се приложи нов подход за предоставяне на услуги в семейна среда чрез въвеждане на принципа „индивидуален бюджет за личен асистент” в национален мащаб и да се разчупят създадените стереотипи за услугата „Личен асистент”. Потребители на услугата са лица с трайни увреждания, които не са в състояние да се самообслужват, а асистентите са в трудоспособна възраст и отговарят на определени изисквания. По

данни на Дирекция „Социално подпомагане“ към месец юли 2013 г. , услугата се предоставя на 15 потребители от личните асистенти.

Проект „Помощ в дома”

Услугата е насочена към представители на групата на лица/деца с увреждания и възрастни хора, при които е налице невъзможност или ограничение за самообслужване. Услугата се реализира чрез Звено за социални услуги към съществуващ Домашен социален патронаж на територията на община Бобов дол, с капацитетът е 71 лица. По данни на Дирекция „Социално подпомагане“ към месец юли 2013 г. , услуги за лична помощ, в това число и дейности с медико-социална насоченост се предоставят от 36 болногледачи. Потребителите на социалните услуги по проекта са 15 лица.

В община Бобов дол има 3 утвърдени **професионални приемни семейства**, в две от тях се отглеждат - 2 деца;

Броят на обхванатите лица подомно в съществуващите специализирани обекти в община Бобов дол са:

- ***Домашен социален патронаж – 13 бр.***
- ***ЦНСТ – 20 бр.***
- ***ЦСРИ – 54 бр.***
- ***Приемни семейства – 2 бр.***
- ***Деца при близки и роднини – 10 бр.***
- ***Проект “Подкрепа за достоен живот” – 15 бр.***
- ***Проект “Помощ в дома” – 71 бр.***

Броят на лицата в общината, нуждаещи се от социални грижи и броят социално подпомогнати лица по видове подпомагане, по данни на Дирекция „Социално подпомагане“ към месец юли 2013 г. е:

- Социални помощи по реда на Правилника за прилагане Закона за социално подпомагане – 36 лица и семейства;
- Семейни помощи по реда на Закона за семейни помощи за деца – 611 лица и семейства;
- Интеграционни добавки по реда на Закона за интеграция на хора с увреждания – 632 лица и семейства;

- Месечна помощ по реда на Закона за закрила на детето – 7 деца;

С оглед посрещане на потребностите на различните целеви групи от населението в бъдеще време могат да бъдат разкрити нови социални услуги и разширена дейността на съществуващите:

1. **Разкриване на ЦНСТ за хора с психични увреждания – 12 лица.**
2. **Разкриване на Център за обществена подкрепа – с оглед подпомагане на деца и семейства.**
3. **Разширяване на дейността на Домашния социален патронаж.**
4. **Утвърждаване статута и дейността на личните асистенти, домашни помощници, болногледачи, участието им в Проекти и делегирани от държавата дейности за работа в къщи.**
5. **Популяризиране на приемната грижа и увеличаване броя на приемните семейства.**
6. **Утвърждаване на Общината като доставчик на социални услуги, както и дейността на неправителствените организации на територията на община Бобов дол.**

6.7. Спорт

Община Бобов дол има изградени традиции във футбола, бокса и борбата. Обектите, в които се практикуват спортните дейности в общината, са представени в следващата таблица.

Таблица 42: Спортни обекти в община Бобов дол

№	Спорт	Обект	Състояние	Спортен клуб
1	Футбол	Стадион "Николай Кръстев-Шулц", гр. Бобов дол	Лошо, нуждае се от пълна реконструкция и обновяване	ПФК Миньор (Бобов дол)
2	Бокс	Зала за бокс, гр. Бобов дол	Лошо, нуждае се от пълна реконструкция и обновяване	Спортен клуб по бокс "Роки"
3	Борба	Зала за борба, гр. Бобов дол	Лошо, нуждае се от пълна реконструкция и обновяване	Спортен клуб по борба "Ястреб"

№	Спорт	Обект	Състояние	Спортен клуб
4	Плуване	Басейн с олимпийски размери, гр. Бобов дол	Лошо, нуждае се от пълна реконструкция и обновяване	Неприложимо

Източник: община Бобов дол

Стадион "Николай Кръстев-Шулц" е основан в гр. Бобов дол през 1952 г. Общата му площ е 43 728 кв.м. и е с капацитет 3 500 места. Футболният отбор в гр. Бобов дол се нарича **ПФК Миньор (Бобов дол)**, с прозвище „миньорите". Корените на отбора датират от 1946 г., когато е създадено физкултурно дружество Бобовдолски миньор, което същата година преминава на цялостна издръжка към мина "Бобов дол" и приема името Миньор. В края на 1949 г., след поредната промяна, са създадени доброволни спортни организации, които се развиват на ведомствен принцип към съответните отраслови профсъюзи. През 1952 г. е образувана нова ДСО - Миньор. Тя се отделя от Торпедо и поради спецификата на района става най-популярна в Бобов дол. В 1957 г. е учредено ДФС Миньор. През 1985 г. на негова основа се образува едноименният футболен клуб. Известен футболист и треньор, роден в гр. Бобов дол, е Георги Василев.

Сред най-важните успехи на футболния отбор са следните:

- седмо място в „Б" група: 2004/05 г.
- осминафиналист в турнира за Купата на България: 2004/05 г.
- трето място във вътрешното първенство на АКС 2009/2010 г.

Други спортове, които се развива на територията на общината, са **борбата и боксът**. В града са създадени **Спортен клуб по борба "Ястреб"**, регистриран в Българска федерация по борба, както и **Спортен клуб по бокс "Роки"**. Сред известните спортисти от гр. Бобов дол са Евгени Иванов – национален състезател по бокс, Милослав Методиев – национален състезател по борба и др.

В общината липсват достатъчно детски и спортни площадки на открито, поради което е идентифицирана необходимост от тяхното изграждане през периода 2014-2020 г.

6.8. Обобщени изводи за състоянието и тенденциите, проблемите и потребностите

През последните двадесет години на национално ниво се развиват негативни тенденции в развитието на **демографските процеси,** които са довели до сериозни промени във възрастовата структура на населението на общината. Основните фактори, които оказват влияние върху структурата на населението, са социално-икономическото развитие на региона, естествените процеси на раждаемост и смъртност, както и миграционните процеси, повлияни от полово-възрастовата и образователна структура на населението. Преимуществената тенденция е на намаляване и застаряване на населението, намаляваща раждаемост и висока смъртност. Следва да се постави акцент върху развитието, подобряването и диверсификацията на **социалните и здравни услуги** на територията на общината, с оглед компенсиране на тези тенденции.

Тези негативни тенденции водят до намаляване на трудоспособното население и стагнация на работната сила и нейната производителност като цяло. В условията на един **динамичен трудов пазар,** в който изискванията към квалификацията и уменията на работещите се изменят непрекъснато, тези негативни характеристики на работната сила се нуждаят от промяна посредством **подобряване на образованието** (включително учене през целия живот), **повишаване на квалификацията** и насърчаване на слаборазвитите сектори на икономиката.

По отношение на **социалните услуги** община Бобов дол се стреми да осъществява политика на социално включване на всички уязвими групи и решаване на всички критични социални проблеми на населението. Успешно се осъществява държавната политика, официализирана в Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България". Предвид факта, че някои от социалните услуги, предоставяни в общността, са с превишен капацитет, политиката на общинското ръководство следва да бъде в посока продължаване на предлагането на тези социални услуги и тяхното разширяване, в съответствие с текущите нужди.

Дейността на **Домашния социален патронаж** се финансира от общинския бюджет и осигурява грижи на възрастните хора в общината. Предвид демографските тенденции на застаряване на населението, вероятно ще възникне необходимостта от разширяване на неговата дейност.

Здравеопазването в общината се осъществява предимно от общопрактикуващи лекари в медицинската и дентална помощ. Поради закриването на МБАЛ „Д-р

Стоян Сантев" ЕАД, не може да се осъществява активно лечение в болнична среда. Въпреки че болниците в близките градове (Дупница, Кюстендил) поемат тази функция, възможността за осъществяване на активно болнично лечение в общината следва да бъде осигурена.

Общото училищно **образование** в общината се осъществява в двете основни училища в гр. Бобов дол. Добре развита е системата от целодневни детски градини и обединени детски заведения, които следва да продължат да бъдат развивани, включително чрез предоставяне на подходящи обучения за персонала.

Районът на община Бобов дол е богат откъм културно наследство, като се започне от дълбоката античност и присъствието на тракийски племена в района, за което има убедителни доказателства. Различните обичаи, празненства, ритуали и вярвания, част от нематериалното културно наследство, се опазват живи с активната дейност на читалищата в общината. Подкрепата за тяхната дейност от страна на общинското ръководство следва да продължи и през следващия планов период.

В същото време на територията на общината липсват редица елементи на културната инфраструктура – музеи, театри, кина и други. Налице е възможност етнографската сбирка на читалището в с. Мламолово да бъде организирана в музей.

Община Бобов дол има утвърдени **спортни традиции** във футбола, бокса и борбата. В същото време състоянието на спортната инфраструктура е лошо, с необходимост от пълна реконструкция и обновяване, което не е по финансовите възможности на общината. Това води до невъзможност тя да се ползва от спортните клубове, поради което не могат да бъдат привлечени спонсори и да се облекчи финансовата тежест.

Към училищата липсват закрити спортни салони, което влошава условията за развитие на детския и училищен спорт. В резултат са чести случаите на затлъстяване и гръбначни изкривявания сред учениците.

Детските и спортни площадки на открито също са недостатъчни, а съществуващите са в лошо състояние и не отговарят на нормативните изисквания. Необходимо е да се предвидят инвестиции за възстановяване на спортната инфраструктура, изграждане на закрит салон за нуждите на училищата, и изграждане на детски и спортни площадки на открито.

7. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

7.1. Транспортна инфраструктура

Община Бобов дол се намира в Югозападната част на България /Кюстендилска област/. Източно от териториалния обхват на общината преминава IV Паневропейски транспортен коридор /Нюрнберг/Дрезден – Прага – Братислава/Виена – Будапеща – Арад – София – Солун/, осигуряващ добрата транспортна достъпност на населените места до общинските и областните градове в региона. Връзката с тях се осъществява предимно с автомобилен транспорт като общината се характеризира с ниска гъстота на пътна мрежа.

Отстоянията на населените места до общинския център град Бобов дол са както следва:

Населено място	км.
град Бобов дол - с. Мламолово	3
град Бобов дол - с. Голема Фуча	4
град Бобов дол - с. Бабино	5
град Бобов дол - с. Коркина	6,3
град Бобов дол - с. Долистово	7
град Бобов дол - с. Мала Фуча	7
град Бобов дол - с. Мало село	7
град Бобов дол - с. Новоселяне	7
град Бобов дол - с. Бабинска река	8
град Бобов дол - с. Шатрово	8,4
град Бобов дол - с. Горна Козница	9,4
град Бобов дол - с. Големо село	10
град Бобов дол - с. Горна Козница	10
град Бобов дол - с. Паничарево	10
град Бобов дол - с. Голям Върбовник	12,7
град Бобов дол - с. Мали Върбовник	13,2
град Бобов дол - с. Блато	15
град Бобов дол - с. Локвата	16

*Разстоянието е по права линия от точка до точка!

Таблица 43: Отстояния на населените места до общинския център град Бобов дол

Анализът на транспортната достъпност показва, че средното отстояние на населените места до общинския град Бобов дол е 8.5 км. В южната част на

общината са разположени най-отдалечените населени места - с. Локвата /16 км./ и с. Блато /15 км./. Най-добра транспортна достъпност имат гравитиращите населени места около град Бобов дол до 6 км. /с. Мламолово, с. Голема Фуча, с. Бабино и с. Коркина/.

Републиканската пътна мрежа преминаваща през територията на община Бобов дол е с обща дължина от 51,90 км. и включва второкласни и третокласни пътища - Път II-62 /11.700км./, Път III-602 /16,070 км./, Път III-623 /16,790км./ и Път III-6232 /2,700 км./

Общинската пътна мрежа се състои от 60,6 км., които са в лошо състояние на пътната настилка и прилежащата техническа инфраструктура. Тези фактори водят и до затруднени транспортни връзки на селата с общинския/областния център. Това представлява ограничител и за инвестиционните намерения на територията на общината и спира нейното пространствено и социално-икономическо развитие.

Железопътната линия, свързваща общината с вътрешността на страната, обвързва линеарно разположените населени места Бобов дол, Мламолово, Мало село и Големо село в рамките на общината и прави връзка с международната линия София – Перник – Радомир – Дупница – Благоевград – Солун.

В пространствената структура на общината в близост до Бобов дол се намира най-голямото находище на лигнитни въглища /Мина Бобов дол/ в България, което е обособило разположението на ТЕЦ „Бобов дол“ на юг от находището и линеарно разположената жп. линия, снабдяваща и обслужваща електроцентралата.

Въглищата в ТЕЦ „Бобов дол“ се доставят със саморазтоварващи се железопътни вагони на покрито пространство в 35 подземни бункери с обща вместимост 2 400 м^3. ТЕЦ разполага със собствен вагонен парк /350 вагона/ работилница за ремонт и поддръжка.

7.2. Водоснабдителна и канализационна инфраструктура

В община Бобов дол има изградена водоснабдителната мрежа във всички населени месата, но не е на необходимото ниво на степен за задоволяване на питейните нужди на общината. В общината са налични селища с ограничения по отношение на използването на вода, особено в летния период.

В настоящия момент на територията на общината има проблеми с много аварии, които нарушават инфраструктурата поради остарелите етернитови тръби на водоснабдителната мрежа.

Обитаваните жилища по наличие на канализация и местонамиране в община Бобов дол са 3590 бр., като в 134 от тях не е налична канализация и 725 са свързани с попивна яма.

Таблица 44: Обитавани жилища по наличие на канализация и местонамиране

(Брой

Общини	Общо	В градовете	В селата
Общо за страната	**2666733**	**1913495**	**753238**
Свързана с обществена канализация	**1933372**	**1761823**	**171549**
Свързана с изгребна яма	**71192**	**21675**	**49517**
Свързана със септична яма или друго пречиствателно съоръжение	**153375**	**42816**	**110559**
Свързана с попивна яма	**432546**	**68096**	**364450**
Няма канализация	**76248**	**19085**	**57163**
Област Кюстендил	**53817**	**34826**	**18991**
Свързана с обществена канализация	40205	33337	6868
Свързана с изгребна яма	1585	163	1422
Свързана със септична яма или друго пречиствателно съоръжение	3081	420	2661
Свързана с попивна яма	6663	435	6228
Няма канализация	2283	471	1812
Бобов дол	**3590**	**2008**	**1582**
Свързана с обществена канализация	2239	1917	322
Свързана с изгребна яма	118	7	111
Свързана със септична яма или друго пречиствателно съоръжение	375	57	318
Свързана с попивна яма	724	18	706
Няма канализация	134	9	125

Източник: НСИ

Обитаваните жилища по източник на водоснабдяване и местонамиране в общината са 3590, като в 12 от тях няма източник на вода и 17 жилища са със собствен водоизточник и нямат осигурено обществено водоснабдяване.

Таблица 45: Обитавани жилища по източник на водоснабдяване и местонамиране

(Брой)

Общини	Общо	В градовете	В селата
Общо за страната	**2666733**	**1913495**	**753238**
Обществено водоснабдяване	**2564169**	**1886116**	**678053**
Собствен водоизточник	**34394**	**7103**	**27291**
Обществено водоснабдяване и собствен водоизточник	**50054**	**12862**	**37192**
Няма източник на вода	**18116**	**7414**	**10702**
Област Кюстендил	**53817**	**34826**	**18991**
Обществено водоснабдяване	51801	34257	17544
Собствен водоизточник	754	117	637
Обществено водоснабдяване и собствен водоизточник	971	296	675
Няма източник на вода	291	156	135
Бобов дол	**3590**	**2008**	**1582**
Обществено водоснабдяване	3343	1978	1365
Собствен водоизточник	17	4	13
Обществено водоснабдяване и собствен водоизточник	218	23	195
Няма източник на водоснабдяване	12	3	9

Източник: НСИ

ТЕЦ в община Бобов дол използва два независими източника за техническо водоснабдяване – река Джерман и яз. Дяково. Необходимите водни количества за технологичните нужди на централата се доставят по гравитачен способ от язовира и реката с помпи, поставени в станция „Джерман“. Създадени са възможности чрез помпена станция за избистрени води от сгуроотвал да се попълват загубите на вода при хидрозгуроизвоза. Отпадъчните води от дъждовна канализация и битово- фекални води се отвеждат в сгуроотвал „Черното езеро“ и по изключение към р. Разметаница.

7.3. Хидромелиорации

Хидромелиорацията в общината е свързана основно с използването на язовирите. Тези, които са общинска собственост, се използват за питейни нужди и напояване, отдих и туризъм на територията на община Бобов дол – Дренов Дол, Стопански двор, Бабинска река, Гробище, М. Върбовник – 1, М. Върбовник – 2.

Актуалното състояние на язовирите, дадено в колона 11 в таблица 4.2.1, е на база протоколи от проверки от 2012г. на Междуведомствената комисия по Заповед на Областния управител на област с административен център - гр. Кюстендил.

Таблица 46: Характеристики на язовирите в община Бобов дол

№	Поречие, област, община, име на язовира	кол	Име на главно поречие	Име на река	ЕКАТТЕ	Населено място	Пълен обем	Предназначение	Собственост	Актуално състояние
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	КО Бобов мм	KNL 04								
1	Дренов дол		Струма	канал	15535	Голямо село	0,0700	II	общинска	негоден
2	Стопански двор		Струма	канал	15457	Г. Върбовник	0,0300	н	общинска	годен
3	Бабинска река		Струма	дере	21974	Долисто во	0.0100	II	общинска	негоден
4	Гробище		Струма		83082	Паничарево	0,0150	н	общинска	негоден
5	М. Върбовник-1		Струма	канал	46317	М. Върбовник	0.0050	н	общинска	негоден
6	М. Върбовник-Г.		Струма	канал	46317	М. Върбовник	0.0030	н	общинска	негоден
							0.1330			

Забележка: в колона (9) - II (за напояване).

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

7.4. Депа за твърди битови отпадъци

По официални данни на територията на област Кюстендил се намират и функционират 9 регионални депа за ТБО, но нито едно от тях не се намира в териториалните граници на община Бобов дол. Делът на обслужваното население от системата за организирано сметосъбиране е 100%. В общината съществуват нерегламентирани сметища във всички населени места в непосредствена близост до прилежащата им територия. Съставът на депонираните отпадъци е предимно от органична материя, строителни отпадъци и земни маси.

7.5. Енергийна инфраструктура

Електропроводната и електроразпределителната мрежа осигурява достатъчна сигурност и оперативност в захранването на всички селища. Инсталираната мощност е оразмерена за по-големи товари от сегашното потребление и повечето подстанции работят с около 30 % от капацитета си.

В териториалния обхват на общината е ситуирана топлоелектрическата централа в близост до село Големо село на юг от град Бобов дол и находището на въглища.

Централата има 3 блока с обща инсталирана мощност 630 MW, които са въведени в експлоатация през 1973-1975. Електроенергията се произвежда чрез изгаряне на лигнитни и кафяви въглища, като средното произведено количество за периода 1997-2001 е 2,3 милиона MWh. Основните доставчици на въглища са Мина Станянци, Мини Бобов дол, Мина Бели брег, Мина Чукурово (2001).

ТЕЦ „Бобов дол" - ЕАД предоставя разполагаемата си мощност, произведената електроенергия и допълнителните (технологични) услуги на единствения купувач НЕК – ЕАД.

Според мястото си в мощностния и електроенергийния баланси на електроенергийната система на Р България централата е подвърхова, въпреки че съоръженията й са проектирани и изградени за базов режим на работа. Оттук произтича голямо несъответствие между договорирано и реализирано месечно производство, което поставя сериозни изисквания за постигане на висока гъвкавост в управлението.

В териториалния обхват на община Бобов дол селищните структури и прилежащите им промишлените зони не са газифицирани и не се осигурява употребата на природен газ за битови и промишлени нужди.

7.6. Комуникационна инфраструктура

Телекомуникационните мрежи са добри и обхващат всички населени места като има 100% телефонизация с цифрови апарати и покритие от мобилните оператори.

Мобилните телефонни услуги са представени от трите национални мобилни оператора /МТел, Глобул и Вивател/, които осигуряват покритие със сигнал на територията на общината.
В териториалния обхват на община Бобов дол се предоставя достъп до интернет. Осигуреността на компютър и достъп до интернет в общината показва, че 1026 обитавани жилища имат компютър, а от тях само 926 достъп до интернет.

Таблица 47: Осигуреност на обитаваните жилища с кабелна телевизия, сателитна антена и компютър и достъп до интернет

(Брой)

Общини	Общо		В градовете		В селата	
	жилища	живеещи лица	жилища	живеещи лица	жилища	живеещи лица
Общо за страната						
Кабелна телевизия	**1440516**	**3984372**	**1186431**	**3257770**	**254085**	**726602**
Сателитна антена	**636899**	**1879707**	**352168**	**1043744**	**284731**	**835963**
Компютър	**1243006**	**3870800**	**1077969**	**3263730**	**165037**	**607070**
Достъп до интернет	**1171849**	**3650343**	**1022887**	**3108812**	**148962**	**541531**
Област Кюстендил						
Кабелна телевизия	32227	87782	24493	66719	7734	21063
Сателитна антена	8331	20888	3895	10916	4436	9972
Компютър	19251	61615	15318	47928	3933	13687
Достъп до интернет	17825	57021	14210	44570	3615	12451
Бобов дол						
Кабелна телевизия	2424	6142	1623	4265	801	1877
Сателитна антена	528	1258	222	609	306	649
Компютър	1026	3343	805	2540	221	803
Достъп до интернет	929	3007	720	2274	209	733

Източник: НСИ, 2011 г.

Всички населени места са телефонизирани, но броят на телефоните рязко намалява. Броят на радиоприемниците е запазен, а на телевизионните приемни се увеличава. Населението се обслужва само от два броя пощенски станции, което е крайно недостатъчно.

7.7. Производствена инфраструктура

Пространственото разпределение на икономиката в общината се отличава с висока концентрация на стопански субекти в общинския център – гр. Бобов дол. Около 57 % от фирмите на територията на общината са с регистрация в гр. Бобов дол.

В с. Паничарево е разположено единственото дървопреработващо предприятие в териториалния обхват на общината.

Община Бобов дол е утвърден център за добив на въглища и производство на електроенергия с важно значение както на общинско, така и на регионално и национално ниво. Електропроизводството е основен структуроопределящ отрасъл, като не са диференцирани или диверсифицирани алтернативни дейности за производство на електроенергия.

Производствената структура е свързана със структуроопределящите предприятия, а именно: „Въгледобив Бобов дол“ ЕООД (минна промишленост), ТЕЦ „Бобов дол“ (енергетика), „Енергоремонт“ (енергетика), „Фундаментал” ООД (минна промишленост), „Комфорт - КЕ“ ЕООД (обувна промишленост).

7.8. Поземлени ресурси

Поземлените ресурси в границата на община Бобов дол възлизат на 206171.94 дка. Според предназначението на територията в общината преобладава селскостопански фонд – 134380.587 дка (63 % от общата площ). От тях обработваемите земи са 99356.758 дка., а пасищата и мерите 35023.829 дка. Горският фонд заема 55490.018 дка (26 % от общата площ).

Урбанизираните територии са 9319.369 дка (4.3 % от общата площ), териториите за добив на полезни изкопаеми – 4358.621 дка (2.04 % от общата площ), териториите за транспорт и инфраструктура – 1418.72 дка (0.66 % от общата площ), водните течения и водните площи – 1204.624 дка (0.56 % от общата площ).

Терените в регулация възлизат на 7114.194 дка (3.3% от общата площ) дка. Община Бобов дол притежава 5459.00 дка земеделска земя. От земеделската земя към 31.08.2009 год. под наем са отдадени 1044.023 дка и са сключени договори за наем - аренда 8 бр. и 6 бр. дългосрочни наемни договори .

Продадените земеделски земи по чл.19, ал.1 от ЗСПЗЗ са общо 5459 имота.

В почвено-географско отношение почвите на територията на общината спадат към Южнобългарската ксеротермална област. От зоналните почвени типове

преобладават канелените горски излужени, тежко песъкливо-глинести почви, които заемат по-голямата част от Бобовдолското поле.

В зависимост от агроклиматичните условия, генезиса и разпространението на почвите и техния агроекологичен потенциал, територията на общината попада в Кюстендилския агроекологичен район.

Като цяло агроекологичният потенциал на територията на общината може да се оцени като благоприятен за специализация в земеделското производство на полски култури (пшеница, захарно цвекло, слънчоглед, царевица и др.), както и за отглеждане на овощни и фуражни култури, лозя, за ливади и пасища. Високи добиви от по-голямата част от отглежданите култури обаче са възможни само в поливни условия. Общата площ на земеделските земи в общината възлиза на 137,4 хил.дка, което представлява около 67 % от територията на общината. От тях 99,4 хил.дка са обработваеми земи, от които около 12 хил.дка са поливни площи.

7.9. Горски фонд

Горският фонд заема 55490.018 дка (26 % от общата площ), като включва държавни гори - 88%, частна собствено - 11,99% и 0,01% общински, юридически лица и др.

Таблица 48: Разпределение на горските площи в община Бобов дол по видове собственост /ха/

	Държавен горски фонд	Частен горски фонд	Общински горски фонд	Религиозен горски фонд	Горски фонд на юридически лица	Общ горски фонд
Горски фонд	4734,8	623,3	0,6	22,7	5,6	5387
Гори извън горски фонд	306,8	71,4	179,2	-	-	557,4

Източник: Държавно горско стопанство „Дупница“

Дърводобивно предназначение имат преди всичко бързо растящите гори, но делът им от общата залесена площ е драстично намаляла.

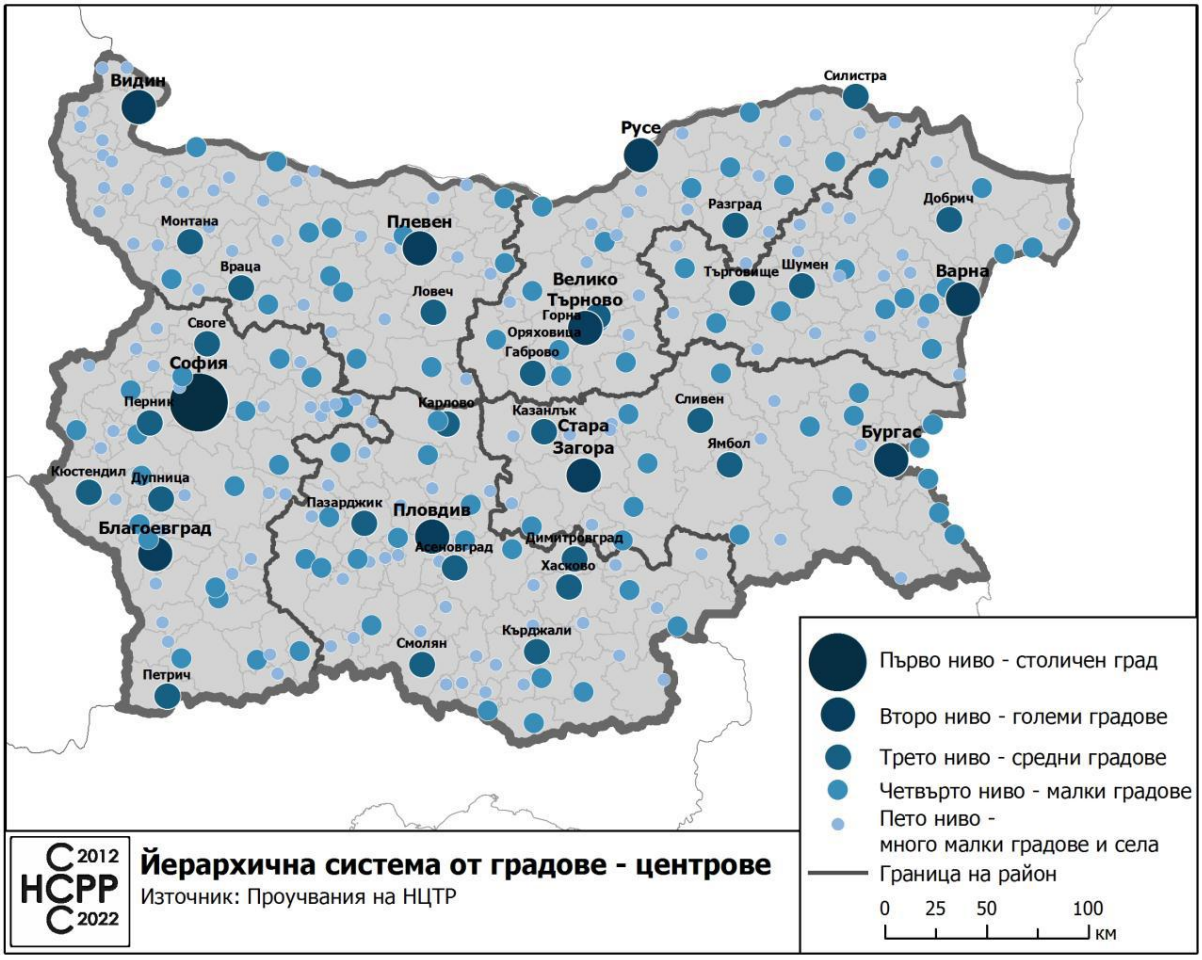
Въпреки неголемият относителен дял на горите от общата площ на общината, неоценимо значение за екологичния статус има тяхната водорегулираща, противоерозионна и рекреационна функция.

Анализът на горския фонд показва необходимост от увеличаване на горските площи с цел рекултивация на промишлено увредените земи от добива на въглища.

7.10. Урбанизация и устройствено планиране на територията

Селищната структура на община Бобов дол е съставена от 18 населени места, от които 1 град и 17 села. Град Бобов дол е административен, културен и социално-икономически център в общината. Урбанистичната мрежа е равномерно разпределена в пространствената структура на общината, като средната гъстота е по-ниска от тази на страната – 11.2 кв.км. на едно селище при средна за страната от 20 кв.км.

В йерархичната система от градове-центрове на България /фиг.4.7.10/, град Бобов дол е представен като много малък град, център с общинско значение за територията на общината от 5-то ниво. Като част от тази система той е градивен елемент от урбанистичната мрежа в макро-пространствената структура на областта.

Фигура 22: Йерархична система от градове-центрове, Национална стратегия за регионално развитие на Република България

Територията на общината е 206,2 кв. км., което представлява 7% от общата площ на област Кюстендил и 1% от територията на Югозападен район /NUTS 2/.

В националната категоризация на населените места град Бобов дол попада в „трета“ категория град.

Таблица 49: Категоризация на община Бобов дол

EKATTE	Община	Категория	Територия кв.км.
KNL04	Бобов дол	3	206,2

Таблица 50: Категоризация на населените места в община Бобов дол

ЕКАТТЕ	Населено място	Код на община	Категория	Територия кв. км.
04501	гр. Бобов дол	KNL04	3	17,9
02049	с. Бабино	KNL04	6	10,2
02052	с. Бабинска река	KNL04	8	3,4
04371	с. Блато	KNL04	8	7,1
15446	с. Голема Фуча	KNL04	7	15,1
15535	с. Големо село	KNL04	6	13
15457	с. Голям Върбовник	KNL04	7	15,2
16242	с. Горна Козница	KNL04	7	13
21974	с. Долистово	KNL04	7	15,2
38635	с. Коркина	KNL04	7	25,1
44210	с. Локвата	KNL04	8	10,1
46262	с. Мала Фуча	KNL04	7	19,2
46317	с. Мали Върбовник	KNL04	7	2,8
46824	с. Мало село	KNL04	6	7,1
48711	с. Мламолово	KNL04	5	17,1
52297	с. Новоселяне	KNL04	8	7,1
55364	с. Паничарево	KNL04	8	7,3
83082	с. Шатрово	KNL04	7	12,1

В градоустройствената класификация на населените места по брой жители град Бобов дол попада в категорията „много малки градове".

Урбанизацията е дългосрочен процес, който се характеризира както с увеличаване на населението, което живее в градовете, така и с разширяване на градските зони. Той включва различни етапи /урбанизация, деурбанизация или контраурбанизация и реурбанизация/, които засягат страните в различни епохи – според географската и историческата ситуация. Степента на урбанизация е процентът от общото население на страната /или даден регион, община/, което живее в градовете. Темпът на урбанизация представлява увеличаването на пропорцията на гражданите за определен период. Процесът на урбанизация на даден регион има отчетливи ефекти върху икономиката и екологията му. Има различни форми /или модели/ на урбанизация или на концентрация на човешки дейности, на населени места и социална инфраструктура /моноцентрични и полицентрични населени места, компактни градове, предградия и др./.

Стратегическите насоки за териториално развитие в община са свързани с реализирането на специфични цели и задачи в устройството на територията,

което има за цел да постигне устойчиво и балансирано социално-икономическото развитие и ресурсните възможности.

Необходимо е интегриране на устройственото планиране с регионалното и секторните политики и планове, чрез териториално координиране на секторните политики, стратегии, планове и програми, имащи пряко или косвено отношение към пространственото развитие на община.

Стратегическите насоки за пространственото развитие обхващат разработването и актуализацията на системата от документи за пространствено развитие на национално, регионално и общинско ниво, определящи стратегията за интегрирано пространствено развитие при отчитане на териториалния потенциал и принципите за балансирано устойчиво развитие.

Също така е нужно планиране, което да постигне устойчиво развитие на населените места чрез прилагане на интегриран подход за решаване на икономическите, екологичните, социалните и културните проблеми в общината и насочена концентрация на ресурси за трайно подобряване на средата и качеството на живот.

От значение за балансираното развитие на общината е и опазването на природното и културното наследство чрез добро управление, правилни политики и насочени инвестиции. Този компонент от пространствената структура показва идентичността на община и повишава конкурентоспособността ѝ.

Урбанизираните територии на общинския център се явяват основен носител на растежа в рамките на територията на общината, като той се отличава със сравнително по-високо ниво на динамика в развитието и свързаната с него изменчивост на пространствено-функционалните характеристики на отделните урбанизирани територии.

В съответствие с основните национални и Европейски стратегически насоки за развитие през следващия програмен период, развитието на основните урбанизирани територии следва да се фокусира върху следните тематични направления:

- Условия за живот, бизнес и работа на местната общност в рамките на урбанизираната територия;
- Еколого-устойчиво и енергийно ефективно развитие на града и неговите функционални системи;
- Ефективна пространствена организация на територията и адекватно инфраструктурно осигуряване;

- Управление на града и прилежащата територия.

Конкретните насоки за териториално развитие на общината произлизат пряко от ролята и мястото на РСПР на област Кюстендил в регионалната система за планиране и управление на територията. Същите са пряко насочени към два основни документа:

- Концепцията за пространствено развитие на общината, която следва да се разработи в съответствие с изискванията на Закона за регионално развитие;
- Общи устройствени планове на общината, които следва да се разработят в съответствие със Закона за устройство на територията.

Разработването на Концепцията за пространствено развитие на общината произтича от потребностите на системата на програмиране и стратегическо планиране за следващия програмен период от пространственото координиране на процесите, протичащи в общинската територия чрез създаване на пространствено-устройствена основа и регулатор за осъществяване не само на общинско, но и на отделните социално-икономически секторни планирания на областно и регионално ниво, в контекста на общоевропейското пространствено развитие, с цел постигане на комплексно, интегрирано планиране.

Общият устройствен план /ОУП/ е документ, заемащ междинно йерархическо ниво и изпълняващ ролята на редуктор, осигурявайки плавен преход и конкретизация при реализирането на насоки, дефинирани от планови документи на стратегическо ниво, като се започне от Национална стратегия за регионално развитие през регионалните планове за развитие, НКПР, РСПР, областните стратегии и общинските планове за развитие. Общият устройствен план съдържа в себе си ясно дефинирани устройствени зони в рамките на територията с конкретни граници, предназначение и устройствени режими, изпълняващи залегналото в плановите документи от по-високо ниво.

В тази връзка е необходимо ОУП да бъде разработен за територията на цялата община. По своята същност, като планов документ и във връзка с императивите залегнали в нормативната уредба за териториално устройство, действащи в Р. България, общият устройствен план е документ с дългосрочно действие. Дългосрочният времеви хоризонт на прогнозите за перспективата в демографското, социално-икономическото и инфраструктурно развитие на общината, както и вероятностният характер на самите прогнози изискват срокът на действие на изготвяния ОУП на общината да бъде във формат от-до, а не фиксиран като период. В нормативните изисквания съгласно чл. 17ал. 3 от

Наредба № 8 за обема и съдържанието на устройствени схеми и планове, ясно е регламентирано срокът на действие на ОУП да бъде предвиден за 15-20 години. Посочените срокове на действие не са самоцелни. Те са резултат от спецификата на предвидените процеси протичащи на територията на общината, както и факта, че последствията от тях, оставящи трайни резултати върху териториалните среди, демографските и икономически показатели на общината понякога надхвърлят предварително прогнозираните времеви хоризонти.

Разработването на ОУП следва да отчита два типа изисквания:

- нормативните изисквания на ЗУТ и концептуалните изисквания според реалното състояние на територията на съответната община;

- нормативни изисквания – ОУП на общината следва да се разработи в съответствие с действащото законодателство и актуалната нормативна уредба на страната - Закон за устройство на територията, Наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени схеми, Наредба №8 за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове, Закон за регионалното развитие, Закон за опазването на околната среда и др.

При разработката на ОУП следва да се отразяват и прилагат предвижданията, залегнали както в стратегически и планови документи и устройствени схеми, разработени с цел развитието на общината от по-високо, така и такива от по-ниско йерархично ниво, съгласно изискванията на Закона за регионалното развитие. С горното се визират – Национална устройствена схема, Устройствена схема на областта, подробни устройствени планове, стартирали инвестиционни инициативи, Общинския план за развитие. С ОУП следва горецитираните документи да се синхронизират в своите предвиждания, доразвиват и актуализират, запазвайки значими за района предложения и устройствени концепции.

Предназначение на територията на Общината – съгласно императивите на чл. 7 от ЗУТ и чл. 4 от Наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии, основното предназначение на териториите на една община определено с районните устройствени схеми и общите устройствени планове е структурирано в пет функционални насоки:

Устройство на урбанизираните територии /населени места и селищни образувания/ – в устройството на урбанизираните територии следва да се отчита на първо място актуалното състояние и мястото им в йерархичната структура на селищната мрежа на общината. С проектното решение следва да се дефинират

насоки за развитието на населените места или селищни образувания за времевия хоризонт на урбанистичната концепция, като същевременно трябва да се вземат под внимание изискванията за съхранение на околната среда и природните богатства при усвояване на територии както и техния природно-географски потенциал и прогнозите за развитие в демографско и социално-икономическо отношение. При това трябва да се създадат условия за безпроблемна комуникация както между отделните населени места и селищни образувания в йерархичните нива на територията на общината, така и при предвиждане на връзките със съседните общини в чисто транспортно-комуникационен аспект, а така също и в сферата на съвместни икономически, обществено-обслужващи, туристически и други дейности, с оглед развитието на общината да не е териториално ограничено.

Устройство на земеделските територии - в устройството на териториите за земеделско ползване следва обработваемите земи да бъдат третирани като национално богатство и стратегически ресурс, който трябва да бъде опазван и съхранен от прекомерната и необоснована демографска и икономическа урбанизация. Отчитайки категориите на земеделските земи, следва те да бъдат зонирани, съгласно текущото състояние, нуждите от земеползване на територията на общината, релефа, близостта до урбанизираните територии и пътните артерии и възможността за окрупняване. Насоките за бъдещо усвояване и ползване на потенциала им трябва да бъдат в духа на политиката по защита на висококатегорийните земи с инструментите на устройственото планиране и възможности за развитие на нови селскостопански производства в нискокатегорийните и хълмисти такива с възможности за развитие на нетрадиционни за района и алтернативни земеделски култури.

Устройство на горски територии – в проектното предложение за устройството на горските територии следва да бъдат взети под внимание предвижданията залегнали в лесоустройствения план в това число залесени и незалесени площи, предвидени за залесяване, състав на дървесните видове, нормативно определените изисквания към устройството на горите със стопанско и специално предназначение. Системата от горски територии следва да бъде запазена и доразвита, отчитайки особеностите на горския фонд и ролята която той играе за опазването на биологичното разнообразие, дърводобива и дървопреработването като възможна икономическа дейност.

Устройство на защитени територии – при тяхното проектиране следва да се предвидят устройствени режими, правила за тяхното управление и при необходимост буферни зони със специфичен устройствен режим, които в най-

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

голяма степен гарантират запазването им като такива, а при възможност и допълване и обогатяване на съществуващата система.

Устройство на нарушени територии за възстановяване – с проекта на ОУП следва да бъде дефиниран броят, видът, местоположението и границите на териториите за възстановяване, специфичен устройствен режим за периода на функционирането им, както и условията за прекратяване на експлоатацията и последваща рекултивация, където е възможно. След рекултивацията би следвало да се формират предпоставки и мероприятия за повторното интегриране на засегнатите територии в заобикалящия ги ландшафт и предвиждане на ново функционално предназначение.

Устройство на друг вид територии – с проекта за ОУП на общината и във връзка със законовите изисквания и предвижданията на стратегическите планови документи от всички нива за територията, може да се определят устройствени зони и самостоятелни терени с устройствен режим.

7.11. Изводи за инфраструктурното развитие

Общината има добра транспортна достъпност в регионален план посредством преминаващия транспортен коридор IV, но въпреки това лошото състояние на пътна мрежа в рамките на общината, не добре изградена съпътстваща транспортно-комуникационна инфраструктура затрудняват достъпността до общинския център Бобов дол и взаимодействието му с населените места в общината и съседните общински центрове.

Недостатъчно е нивото и степента на задоволеност на питейните нужди в общината, както и количеството за част от населените места. Налични са множество аварии и разход на питейна вода подари факта, че водоснабдителната мрежа е остаряла и амортизирана. Недоизградена е и канализационната мрежа. На територията на общината няма изградени пречиствателни станции за пречистване на питейни и отпадни води.

Необходимо е да бъде преодоляна и ниската осигуреност до интернет достъп, което ще създаде предпоставка/възможност за ситуиране на нови производствени дейности и повишаване на информираността в общността.

В пространственото планиране и устройството на територията е необходимо изработването на Концепция за пространствено развитие и общ устройствен план

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

на община Бобов дол, на които да се основава бъдещото пространствено и социално-икономическо развитие на общината.

8. Екологично състояние на общината

8.1. Компоненти и въздействия на околната среда

А. Качество на атмосферния въздух

Опазване чистотата на атмосферния въздух е от изключителна важност, тъй като пряко влияе върху човешкото здраве. В тази връзка основните замърсители в атмосферния въздух вредни за човешкото здраве, дефинирани като такива от Министерство на околната среда и водите (МОСВ) са следните: *азотен диоксид, серен диоксид, общ прах и фини прахови частици (ФПЧ10), бензен, олово, кадмий, арсен, полиароматни въглеводороди (ПАВ), толуол, стирол, амоняк, фенол* и *серовъглерод.* Следвайки Закона за опазване на околната среда, МОСВ е разработило Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), която осигурява своевременна и достоверна информация за състоянието на елементите на околната среда и факторите, въздействащи върху нея, въз основа на която се правят анализи, оценки и прогнози за обосноваване на дейностите по опазване и защита на околната среда от вредни въздействия. *Качеството на атмосферния въздух /КАВ/ се оценява чрез норми, т.е. определени нива (стойности) за концентрациите на основните замърсители в атмосферния въздух, регистрирани за определен период от време (1 час, 8 часа, 24 часа, 1 година), установени с цел избягване, предотвратяване или ограничаване на вредни въздействия върху здравето на населението и /или околната среда, като тези нива следва да бъдат постигнати в определен за целта срок, след което да не бъдат превишавани.* Контролът на територията на общината се извършва ежегодно и следи за повишения в пределно допустимите норми, като наблюдението на емисиите на отделните предприятия на територията на община Бобов дол се извършва основно от РИОСВ-Перник. Непосредственият контрол върху състоянието и експлоатацията на обектите с източници на емисии в атмосферния въздух, върху работата на пречиствателните съоръжения и върху емисиите от отделните източници се извършва в съответствие с Закона за чистотата на атмосферния въздух /ЗЧАВ/.

В периода след 1989г. е налице значително намаляване емисиите на атмосферните замърсители, а от там и подобряване качеството на въздуха. Преустановена е работата на ПКЦ на ЦОФ към „Мини Бобов дол", Блок № 2 на ТЕЦ „Бобов дол" ЕАД е изведен от експлоатация на 31.12.2007г., във връзка с изпълнение на условие

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

3.4 от Комплексно разрешително № 45/2005 г., издадено от Министъра на околната среда и водите. Към 2012г. са установени превишения на пределно допустимите норми за района на с. Голямо село, тъй като именно там е разположена ТЕЦ „Бобов дол“. Обектът е класифициран като „предприятие с нисък рисков потенциал“ и разполага с Разрешително по чл.104 от ЗООС. /Разрешително №47/2007 г. на министъра на околната среда и водите/. Съгласно утвърдения годишен план за контролната дейност на обекти с издадени разрешителни по чл.104 от ЗООС през месец март 2012 г. РИОСВ-Перник извърши проверка от междуведомствена комисия по условията от издаденото разрешително за експлоатация, при която беше констатирано изпълнение на условията от издаденото разрешително.

В изпълнение на условие 9.6.1. от КР, ***ТЕЦ „Бобов дол" ЕАД*** е изградило две системи за собствени непрекъснати измервания /СНИ/ на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух. Съгласно изискванията на Закона за чистотата на атмосферния въздух /ДВ, бр.45/1996 г./ и подзаконовите нормативни актове към него, дружеството представя месечни доклади и годишен доклад за резултатите от собствените непрекъснати измервания на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от дейността на работещите блокове.

Във връзка с констатираните несъответствия и изискванията на нормативната уредба на дружеството, през 2012г. РИОСВ – Перник налага следните административно-наказателни мерки:

- ежемесечна санкция в размер на 1 676 лева, считано от 19.10.2011год., и ежемесечна санкция в размер на 902 лева считано от 20.10.2011г. за замърсяване на атмосферния въздух от работата на Блок №3, на основание чл. 69 б, ал.6 вр. с чл. 69, ал.1 от Закона за опазване на околната и чл. 15, ал. 1-3 и ал. 5 от Наредбата за определяне и налагане на санкции при увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми (ДВ, бр. 69/2003 г.), чл. 83, ал.1 от Закона за административните нарушения и наказания
- Съставен е АУАН №51/2012г. - основание за съставяне на акта е неизпълнение предписания, дадени на основание чл.155, ал.2 от Закона за опазване на околната среда, а именно ТЕЦ „Бобов дол" ЕАД, с. Големо село - не е изпълнило задължително предписание, „да не експлоатира енергиен котел /ЕК/ №1 - резервен до изграждане на газоход от ЕК 1 към сероочистващата инсталация /СОИ/ 1 за котел № 1 и котел №2", със срок: до изграждане на газохода. Предписанието е дадено с оглед н констатирано частично неизпълнение на т. 1 от Условие 3.4 и т.1 от Условие 9.1.1. на КР №

45-Н1/2012год. на Министъра на ОСВ. Издадено е Наказателно Постановление, в размер на 2 000 лв.

- ПАМ-принудителна административна мярка - РИОСВ--Перник е наложила ПАМ на ТЕЦ Бобов дол ЕАД - спиране на производствената дейност на енергиен котел /блок/ №1-резервен, с номинална топлинна мощност 572 MW /електрическа мощност 210 MW /, представляващ част от горивна инсталация за производство на електроенергия, считано от 19.12.2012 г., чрез принудително извеждане от експлоатация на ЕК №1 и пломбиране на запорен шибър на основен питателен клапан и прекратяване подаването на вода към тръбопроводите за захранване на блока. ПАМ е предприета поради липсата на изградена газоходна връзка от ЕК№1-резервен до СОИ 1. С налагането й и пломбирането на котела се цели предотвратяване изпускането в атмосферния въздух на емисии от серен диоксид, които не са пречистени посредством СОИ. С ПАМ се предотвратява и преустановява неизпълнението на Условие 3.4 и Условие – 9.1.1 на КР №45-Н1/20012 г. и извършването на административни нарушения от ТЕЦ Бобов дол ЕАД по чл.125, ал.1, т.2, вр. с чл.164 от ЗООС. Срокът на действие на ПАМ е постоянен до изграждането на газоходна връзка от ЕК №1 до СОИ 1.

В допълнение, ТЕЦ „Бобов дол“ представя пред РИОСВ – Перник доклад за извършени собствени периодични измервания на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от дейността си. През последните години за обекта Въгледобив Бобов дол ЕООД са констатирани наднормени стойности на контролираните показатели и са наложени месечни санкции. Съгласно заключение на РИОСВ-Перник основните причини за превишенията по показателите ФПЧ$_{10}$ и SO_2 са използването на твърди горива за отопление и автомобилен транспорт, както и котловинно-планинския релеф, който не позволява бързото разсейване на замърсителите от приземния слой. Като цяло освен въгледобива, в района не се наблюдават други източници на промишлени замърсители на въздуха, но съществуват локални превишения със серни окиси, прах и сажди, идващи от локалните инсталации за отопление на сградите.

Най-общо казано, качеството на атмосферния въздух за района на община Бобов дол може да се характеризира като недостатъчно добро главно поради замърсяванията от ТЕЦ „Бобов дол“. Необходимо е да се насочат още усилия към подобряване качеството му, тъй като то е пряко свързано със здравето на населението на общината.

В. Водни ресурси

Територията на общината е сравнително бедна на водни ресурси основно поради геолого-географските фактори. Хидрогеографската обстановка се определя от 6 броя малки микроязовира, реките Новоселска, Бабинска, Долистовска и техни притоци, както и река Разметаница, десен приток на река Джерман, като водният им режим се определя от дъждовните води и снеготопенето.

На територията на община Бобов дол са разположени и 6 бр. микроязовири:

1. Язовир „Мали Върбовник-1“, 80 000 куб.м. водна маса, залята площ – 20 дка, 2,896 дка според акт за общинска собственост №164/05.10.1999г., начин на пълнене – деривация.

2. Язовир „Мали Върбовник -2“, 75 000 куб.м. водна маса, залята площ – 20 дка., 10,632 дка., според акт за общинска собственост № 163/01.10.1999г., начин на пълнене – деривация.

3. Язовир „Голем Върбовник“, 150 000 куб.м. водна маса, акт за общинска собственост № 112/29.03.1999 г., начин на пълнене – деривация.

4. Язовир „Долистово“, 40 000 куб.м. водна маса, залята площ – 20 дка., акт за общинска собственост № 239/28.08.2002 г., начин на пълнене – собствен водосбор.

5. Язовир „Панчарево“, 40 000 куб.м. водна маса, залята площ – 40 дка., акт за общинска собственост № 154/02.09.1999 г., начин на пълнене – собствен водосбор

6. Язовир „Големо село“, 360 000 куб.м. водна маса, залята площ – 80 дка., акт за общинска собственост № 237/20.08.2002 г., начин на пълнене – гравитачен.

Контролът върху състоянието на повърхностните и подземни води е организиран в рамките на Националната система за мониторинг на околната среда /НСМОС/. Мониторингът на водите е регламентиран в Наредба № 1 /11.04.2011 г., която урежда реда и начина за създаване на мрежите и планиране за мониторинга. Мониторингът на повърхностните и подземните води осигурява информация за протичащите във водните тела процеси, промени и явления, необходима за оптималното управление на водните басейни. Предмет на мониторинг на водите са валежите, повърхностните води (реки, езера и язовири) и подземните води. Негативното въздействие върху качеството на водите е резултат от антропогенното въздействие, което се изразява в изменение на режима на водния им отток, заустване на отпадъчни води от точкови и дифузни източници и др. Допълнително негативно влияние върху екологичното състояние на водите оказват някои косвени фактори като: замърсяването на атмосферата и свързаните с това

валежи и седименти във водосборните области, глобалното изменение на климата и в частност повишаване на температурата, както и влиянието й върху протичащите в тях химични, биохимични и сорбционни процеси и др. Актуалното състояние на част от водните тела на територията на община Бобов дол е обобщено по-долу:

Описание на водното тяло	**Обща оценка на състояние/ потенциал по ПУРБ**	**Обща екологич на оценка**	**Оценка по ФХП и СХЗ за 2012г.**	**Екологичен статус (по АИБИ) за 2012г.**	**Обща оценка на състояние/ потенциал за 2012г.**
Р. Новоселска от изворите до вливането й в р. Струма	**Умерено състояние**	Достигане до добро състояние	ВТ не е включено в Програмата за мониторинг за 2012г.	ВТ е включено в Програмата за мониторинг, но е пресъхнало към момента на ХБМ	**Умерено състояние**
Р. Разметаница от изворите до вливането й в р. Джерман	***Лошо* състояние**	Достигане до добро състояние	Умерено състояние Превишения по БПК5, неразтворени в-ва и нитритен азот	***Лошо* състояние**	***Лошо* състояние**

Фигура 23: Оценка на състоянието на част от водните тела на територията на община Бобов дол / Източник РИОСВ – Перник

От таблицата по-горе, може да се заключи, че изследваните водни тела на територията на общината се характеризират с умерено до лошо състояние. Като най-значителна причина за текущото умерено и лошо състояние по физикохимични параметри (превишения по показатели: БПК5, електропроводимост, нитритен азот, нитратен азот, общ фосфор и др.), се явяват източниците на дифузно замърсяване /населени места без изградена канализация, замърсяване с отпадъци и др./. Основен източник на замърсяване на водите и тук се явява ТЕЦ „Бобов дол“, като през 2012г. с наказателни постановления № С-8-0126 /21.01.2012 г.и №С-8-0127 /21.01.2012 на Директора на РИОСВ – Перник са наложени текущи санкции на „ТЕЦ Бобов дол“ ЕАД, с. Големо село, община Бобов дол, в размер на 768 лв./мес.и 647лв./мес. за превишаване на нормите по

показатели: активна реакция - pH, неразтворени в-ва, желязо и за замърсяване на р. Каменишка от депо Каменик еднократна санкция в размер на 430 лв.

Питейното водоснабдяване на гр. Бобов дол и селата Мламолово, Бабино, Бабинска река, Големо село, Мало село, Шатрово и Долистово се осъществява от яз. „Дяково" и ВЕЦ „Самораново" чрез магистрални водопроводи, а в останалите населени места от местни водоизточници. Основният проблем е свързан с лошото състояние на тръбопроводите, което води до големи загуби на вода. Амортизираните азбесто-циментови тръби създават предпоставки за непрекъснати аварии, както в междуселищните водопроводи, така и в селищните водопроводни мрежи изградени основно през 60-те и 70-те години на миналия век.

На територията на община Бобов дол пречистване на питейни води не се извършва. Извършва се само обеззаразяване с хлоргаз. Основно контрола по качеството на питейната вода за битови нужди се осъществява от РИОКОЗ - Кюстендил и експлоатационното предприятие „Кюстендилска вода" – Кюстендил. Режимното водоподаване, честите аварии по амортизираната водопроводна мрежа и пропуски в обеззаразването на питейната вода в ПС, са някои от причините за нестандартните проби по микробиологични показатели.

Едни от най-важните мероприятия за опазване на водите от замърсяване и подобряване на тяхното качествено състояние, наред с контрола и поддръжката на локалните пречиствателни съоръжения за отпадъчни води, е реализацията на инвестиционните проекти за изграждане на канализационни мрежи и пречиствателни станции.

В гр. Бобов дол е изградена 10 км. канализационна мрежа, а в останалите населените места от общината няма изградени канализационни системи за отпадни битови води, поради което няма изградени и селищни пречиствателни станции за отпадъчни води.

За постигане на съответствие с Директива 91/27/ЕИО за екологосъобразно пречистване и заустване на битови отпадъчни води и съгласно разписаните срокове в българското законодателството, до 2014 година трябва да се изградят пречиствателни станции и канализационни системи във всички населени места с над 2 000 еквивалентни жители (ЕЖ), а до 2010 година в селищата с над 10 000. За съжаление, към момента на територията на община Бобов дол няма работеща пречиствателна станция за отпадни води (ПСОВ). ПСОВ – Бобов дол, въведена в експлоатация преди около 40 г., днес не функционира. Това се явява значителен проблем във връзка със замърсяването на водните тела на територията на

общината и е важно да се наблегне на търсенето на финансиране за изграждането на ПСОВ, която до някъде ще реши проблемите и ще допринесе за подобряване състоянието на водите.

С. Почви и нарушени терени

На територията на община Бобов дол е локализирана нарушена територия от сгуроотвала с 593,2 дка и крайна кота на запълване 685м. Към средата на 2012г. достигнатата кота е 650м. което представлява заета площ от около 451,7 дка. Рекултивираната площ е около 75,6 дка и обхваща откосите на изградените до кота 650м. преградни диги, естествено затревени.

През 2004г. Изпълнителната агенция по околна среда и води разработи и внедри нова мониторингова система на база мрежа 16 х 16 кв.км., като в пресечните точки са определени пунктовете на почвения мониторинг. Мониторинговата система се извършва на три нива, като целта е да се обхванат по-големи територии от почвените различия, намиращи се на територията на страната. За територията на община Бобов дол такива пунктове няма.

В общината е разположен склад за съхранение на препарати за растителна защита (ПРЗ) разположен в с. Панчарево и съдържащ 96 000 кг твърди и 11 740 кг течни ПРЗ с неизвестен произход. Складът е охраняван и е в добро състояние.

Друг сериозен проблем, свързан с почвите е този с ерозията им, който е обхванал и териториите на община Бобов дол, вследствие климатичните промени, повишаване на температурите и продължителните засушавания. Ерозионните процеси физически увреждат почвата, чувствително понижават почвеното плодородие чрез годишните загуби на значителни количества плодородна почва. Въпреки сериозността на проблема, към момента не са предприети мерки за преодоляването му. Почвената ерозия е един от основните проблеми, с които земеделците се сблъскват в световен мащаб, тъй като оказва силно неблагоприятно влияние върху развитието на селското стопанство. Редица изследвания сочат, че устойчивите практики на биологичното земеделие, както и регулярни мероприятия по залесяване, могат значително да подобрят състоянието на почвите и да намалят процесите на ерозия.

Друг проблем, свързан с почвите е вкисляването и засоляването. Реакцията на почвата оказва съществено влияние върху почвообразувателния процес и върху почвеното плодородие. От нея зависи до голяма степен жизнената дейност на микроорганизмите, посоката на биохимичните процеси и достъпността на хранителните вещества за растенията. Прието е, че най-благоприятната за

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

растенията е слабо киселата и неутралната реакция на почвата. По данни на РИОСВ-Перник, на територията на общината няма вкислени и засолени почви.

Проучването, добивът и първичната преработка на въглища в значителна степен увреждa и замърсява околната среда. Най-силно това е изразено при експлоатацията на находищата по открит способ и при първичната преработка на добитите суровини. Увреждат се почвите и ландшафта, сериозен проблем е и генерирането на земно – скални и шламообразни материали.

D. Шум

Съгласно Закона за защита на шума в околната среда, РИОСВ-Перник контролира промишлени обекти, източници на шум в околната среда, с цел спазване на граничните стойности за нива на шум в съответните зони и територии, както и в най-близките места за въздействие. Задължение за провеждане на собствен мониторинг на шум в околната среда и представяне на резултатите от тях, имат единствено предприятията с издадени комплексни разрешителни по смисъла на Закона за опазване на околната среда. На територията на община Бобов дол няма обекти с издадени комплексни разрешителни, както и промишлени източници с дейности, създаващи риск от наднормени нива на шум в околната среда. В допълнение, в общината не се наблюдават източници на шумово замърсяване и като цяло обстановката е спокойна.

8.2. Биоразнообразие и защитени територии

Според Закона за защитените територии (обн. ДВ бр. 133 /1998 г.), защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи.

В границите на тези територии се опазва голямо разнообразие от уникални за страната и Европа екосистеми, редки и застрашени от изчезване растителни и животински видове, както и скални феномени, пещери, ждрела. Влажните зони с международно значение, с малки изключения, също са поставени под закрила.

В основата на природозащитното законодателство на Европейския съюз стоят две директиви – Директива за птиците (79/402/ЕЕС), приета през 1979 г. и Директива за местообитанията (92/43/ЕЕС), приета през 1992 г. Те са ключови инструменти за постигане на устойчиво развитие и спиране на загубата на биологично разнообразие. Двете директиви представляват механизъм за определяне, поддържане и защита на най-ценните и застрашени растителни и животински

видове на Европейската общност. Те имат за цел да запазят биологичното разнообразие чрез изграждането на мрежа от защитени зони, наречена НАТУРА 2000. Създаването на тази мрежа е най-амбициозната и широко мащабна инициатива за съхраняване на природното богатство в Европа, която изисква участие на всички заинтересовани страни. В границите на община Бобов дол попадат три защитени зони съгласно екологичната мрежа НАТУРА 2000, а именно Долна Козница, Конявска планина и Скрино.

Конявска планина е защитена зона съгласно директивата за местообитанията, докато Долна Козница и Скрино са защитени по директивата за птиците. Долна Козница има за цел опазването на следните видове **с**съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Сив кълвач (*Picus canus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*). Скрино има за цел опазването на следните видове съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*) и **с**съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Пчелояд (*Merops apiaster*).

За територията на община Бобов дол са характерни широколистните гори. Най-срещаните видове са дъб, бук, габер и леска. Някои от горите са създадени по изкуствен път: дъбовите – по източните склонове на Конявската планина и по южната част на Гологлавски рид; акациевите насаждения край с. Бабино и боровите край гр. Бобов дол и с. Мламолово. Общата площ на горския фонд в общината е 47 533 дка. От които: 3 764 дка. – залесена площ, 8 836 дка – незалесена, 1 083 дка. – пасища.

Храстовите форми са представени от зимен дъб, бряст, полски клек, обикновена хвойна, шипка и др. Макар и да няма голямо стопанско значение храстовата растителност има важно средообразуващо и противоерозионно значение. Тревните формации са представени от метличина, чобанка, бяла комунига, камшик, лепливче, безсмъртниче, бял и жълт равнец, ралица, див лук, дива чубрица, ружа, бял оман, млечка, дива мента, детелина, синя жлъчка, вратига, жълт кантарион, лайка, лопен, магарешки трън, мащерка, полски мак, пълзящ пирей, троскот, паламида, коприва и др.Сред тези видове няма редки или защитени от изчезване растения, включени в Червената книга на България. Независимо от това някои от тези видове имат стопанско значение, тъй като са лечебни и се събират като билки.

От гръбначната фауна в района най-многобройни са птиците. От постоянните, прелетните, зимуващите и преминаващите по време на прелет птици се установяват видове от различни разреди. Срещат се фазани, яребици,пъдпъдъци, представител на гълъбоподобните е гургулицата. В дъбовите гори се срещат гривяка и гълъба – хралупар. От дневните грабливи птици през цялата година се среща малкият ястреб и обикновен мишелов. Често срещан вид е кукумявката. От останалите разреди се срещат белия щъркел, кълвача, ливаден дърдавец, много видове от пойните птици. От влечугите, гущерите имат богато видово разнообразие – зелен гущер, стенен гущер, ливаден гущер и др. Срещат се голяма кръстава жаба, зелена кръстава жаба, сухоземни костенурки, слепока, смока мишкар, усойницата и др. От бозайниците често срещани са таралежите, къртицата, невестулката, мишката, заека, лисицата, череня пор, язовеца, дивата свиня, сърната и др.

На територията на община Бобов дол са обявени следните вековни дървета :

- Вековно дърво „Зимен дъб" – намира се в землището на гр. Бобов дол, местността „Цаган". Дървото е с височина 17 м и обиколка около 3.80 м, обявено със Заповед № 2679/18.10.1269 г.
- Вековно дърво "Зимен дъб"- намира се в землището на с. Голема фуча, местността „Дъбето", обявено със Заповед № 1126/08.12.1981 г.
- Вековни дървета „Дъб-Цер" – 3 бр. – намиращи се в землището на с. Мламолово, местността „Асар", обявени със Заповед №1773/22.07.1987 г.

8.3. Управление на отпадъците

Количеството на битовите отпадъци представлява относително най-голяма част от всички отпадъци, генерирани на територията на общината. Преобладаващата част са органични хранителни отпадъци, пластмасови опаковки, метални опаковки от бира и безалкохолни напитки, изхвърлени стъклени бутилки, хартиени опаковки и хартия. Съществува проблем с набавянето на достоверна информация относно морфологичния състав на отпадъците и точното количество, поради отсъствието на везни за претегляне на постъпващите в депото отпадъци, отчитането на количеството им се оценява на базата на обема на сметосъбиращите камиони, честотата на товарене на камионите и броя маршрути за всеки камион. По данни на НСИ за 2009г. събраните битови отпадъци на общинското депо в община Бобов дол се равнява на 15 269 т., като се забелязва спад в сравнение с предишната година когато цифрата е била 16 000 т. Това количество следва да се отнесе към 9927

жители, обхванати от сметосъбирането през този период и включва цялата община.

В района на община Бобов дол няма налично депо за строителни отпадъци и те се събират чрез установените системи за сметосъбиране от страна на общината като са определени площадки за съхраняването им или се депонират заедно с битовите отпадъци на общинските депа. Тъй като няма функциониращи предприятия в региона за третиране и оползотворяване на строителни отпадъци с годините те са натрупани на тези площадки, превърнати в депа, неотговарящи на нормативните изисквания.

По-големи по количество опасни производствени отпадъци от предприятията генератори на територията на Община Бобов дол остават отработените машинни смазочни масла, луминесцентните лампи и акумулаторите. Машинните смазочни масла временно се съхраняват във варели или цистерни на територията на предприятието, след което се предават на фирми въз основа на сключен договор за обезвреждане (регенерация). При подмяна на двигателни масла на леките автомобили, гражданите на общината ползват услугите на обособените специализирани пунктове за смяна на масла. Такива пунктове се намират на автомивки и в автосервизи. Отработените смазочни масла временно се съхраняват във варели или цистерни на територията на съответния пункт, след което се предават на фирми за обезвреждане (регенерация).

През 2013г. община Бобов дол сключи договор с организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки „Екопак България“ АД, притежаваща разрешение ООп-01-00/19.07.2004г., издадено от Министъра на околната среда и водите, за разделно събиране, сортиране на отпадъците от опаковки, образувани в домакинствата, административните учреждения и търговските обекти. Организацията събира отпадъци от пластмаса и метал в жълти контейнери, стъкло в зелени и хартиени и картонени опаковки в син контейнер. Съгласно разпоредбите на чл.29, ал.1, т.1 от ЗУО, всяка община трябва да предвиди с програмата си за управление на отпадъците, мерки за постигане на целите по намаляване или ограничаване образуването на отпадъци и за тяхното рециклиране и оползотворяване. По този начин ще се гарантира прилагането на йерархията за управление на отпадъците, по-дълъг експлоатационен живот на новите съоръжения за обезвреждане на отпадъците и създаване на чиста околна среда.

Депото за неопасни отпадъци в гр. Бобов дол е разположено на 7 км северно от града в местността „Джандръковица”, което обслужва всички населени места в

общината. Началото на експлоатацията му е от 1973г. До площадката на депото се достига по черен път с дължина около 1.5 км. На депото работи 1 работник. Постъпващите отпадъци не се измерват, но се прави визуална проверка на състава им, на мястото на депониране и се сравнява с описаният в документацията. Приетите отпадъци се описват в отчетна книга, изготвят се годишни отчети за депонираните отпадъци.

Образуваните биоотпадъци от всички населени места, които се насочват за депониране на общинските депа, не се подлагат на предварително третиране преди депониране. Не са установени някакви системи за предварителното им третиране /компостиране/. Въпреки това, общината предвижда дейности по създаване на системи за компостиране, с цел постигане на целите засягащи биоотпадъците съгласно чл. 31 ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и Наредбата за биоотпадъци.

8.4. Зелени площи в населените места

Град Бобов дол е сравнително малък град, с население под 10 000 души и съответно по норматив, според наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони от 22.12.2003г., на всеки жител се полагат 8кв.м. за обществени озеленени площи за широко и специфично ползване. В тази връзка, зелената система на гр. Бобов дол е неразделна част от плановото му решение и обемно-пространствено изграждане. Състои се от изградените зелени площи в централната градска част, градските паркове, линейното озеленяване по комуникационните транспортни артерии и охранителните зелени пояси покрай промишлените предприятия. Всички тези озеленявания оказват благоприятно въздействие върху градския облик и играят значителна роля в подобряването условията за обитаване и труд и ограничава негативните санитарно-хигиенни фактори – замърсявания на атмосферния въздух, шум, електромагнитни и радиационни излъчвания и др., както и оказва благотворно влияние като подобрява температурния баланс, микроклимата и други. Цялостното състояние на зелената система е добро, но въпреки това се препоръчва строителството на нови градски паркове и градини, както и рехабилитация на съществуващите.

Територии за нови озеленени площи следва да се предвидят в общия устройствен и подробните устройствени планове на града. Централното градско пространство е подсигурено по отношение на зелената система, като внимание следва да се обърне внимание на разполаганите в озелененните територии обекти за спортни и културни развлечения и забави, детски площадки, както и повишаването на

процента озеленяване, което неминуемо ще доведе не само до повишаване на естетическите качества на градската тъкан, но и на екологичните такива.

Липсват данни за зелените площи в населените места извън град Бобов дол, но всички населени места се намират в близост до значими горски масиви и са разположени в планинска среда. Като цяло селищната среда се характеризира със средно добри качества по отношение на този параметър.

8.5. Изводи и обобщения на проблемите, тенденциите и насоките за развитие в областта на околната среда

- Проблеми свързани с качеството на атмосферния въздух
- Неизградена канализационна система
- Липса на ПСОВ и съответно заустване на битови води директно в реките
- „Умерено“ и „лошо“ състояние на водните ресурси в общината
- Наличие на система за разделно събиране на отпадъци.

9. Управление и административен капацитет

9.1. Структура на общинската администрация

Общата численост на персонала в общинска администрация Бобов дол в 73 бр., в това число за делегирани от държавата дейности – 56 бр., за местни дейности – 17 бр.

Организационните звена, които осъществяват функции в рамките на общинска администрация Бобов дол са отделите. Администрацията е организирана в общо 6 (шест) отдела. В допълнение, на пряко подчинение на кмета на общината са длъжностите секретар, главен архитект и служител по сигурността на информацията. На заместник-кмет е пряко подчинен секретарят на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН).

Отделите, според разпределението на дейностите в администрацията са разпределени в Обща и Специализирана администрация.

Общата администрация осигурява технически дейността на органите на местната власт и на специализираната администрация, и извършва дейности по

административното обслужване на гражданите, физическите и юридическите лица.

Специализираната администрация подпомага и осигурява осъществяването на правомощията на органите на местната власт. Специализираната администрация не може да надхвърля 70 % от общата численост на персонала.

Отделите в общинска администрация Бобов дол са:

Обща администрация:

- Отдел „Административно-правно и информационно обслужване"
- Отдел „Бюджет, финанси, счетоводство и местни данъци и такси"
- Отдел „Човешки ресурси и техническо обслужване"

Специализирана администрация

- Отдел „Европейска политика и процедури"
- Отдел „Устройство на територията и инфраструктура"
- Отдел „Социална политика, образование, култура и здравеопазване".

Длъжности в обща администрация, пряко подчинени на кмет/заместник-кмет на общината:

- Секретар на общината
- Главен архитект
- Служител по сигурността на информацията
- Звено „Общински съвет"
- Секретар на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН), пряко подчинен на зам.кмет.

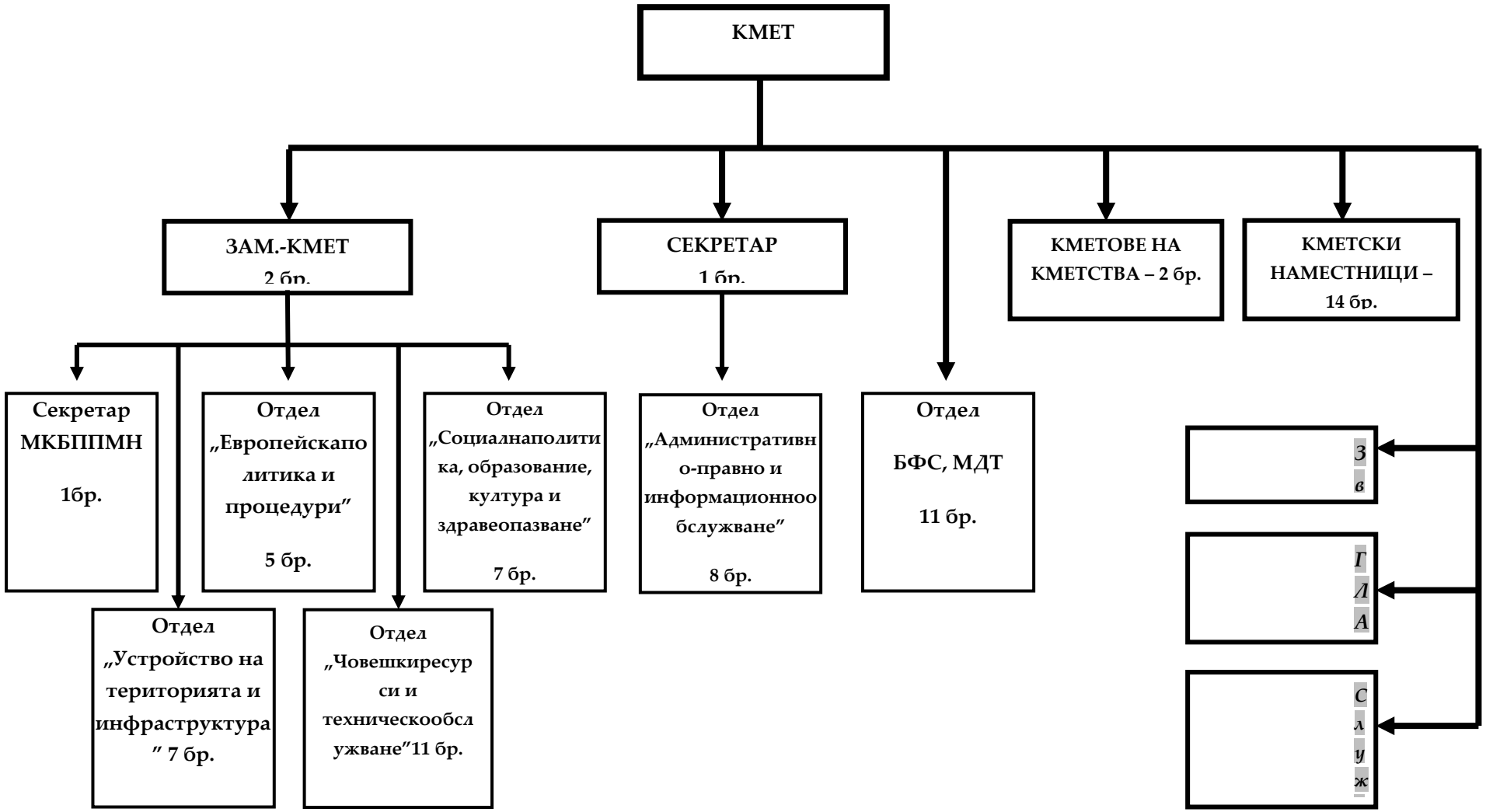
В структурата на общинската администрация са включени следните длъжности, вкл. изборни длъжности, такива по чл. 19 от Закона за администрацията и кметски наместници, които са 33 бр., както следва:

- *Кмет на общината – 1 бр.*
- *Зам.кмет на общината – 2 бр.*
- *Кметове на кметства – 2 бр.*
- *Кметски наместници – 14 бр.*

Структурата на общинска администрация Бобов дол е приета през 2014 г., тя е представена в следващата фигура:

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Фигура 24: Структура на общинска администрация Бобов дол

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

9.2. Граждански сектор

Гражданското участие на територията на община Бобов дол е добре застъпено. В общината са регистрирани общо 63 бр. неправителствени организации.

Таблица51: Неправителствени организации

	ОРГАНИЗАЦИЯ	БУЛСТАТ	ВИД
1.	СДРУЖЕНИЕ "СЕБ ТЕЦ - БОБОВ ДОЛ"	109057950	Сдружение
2.	ЕВАНГЕЛСКА СЪБОРНА ЦЪРКВА - БОБОВ ДОЛ	109575277	Местноделение (ЮЛ)
3.	СДРУЖЕНИЕ "МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА-БОБОВ ДОЛ"	109609982	Сдружение
4.	СДРУЖЕНИЕ СПОРТЕН КЛУБ ПО БОРБА "БОБОВ ДОЛ"	109025746	Сдружение
5.	СИНДИКАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА КНСБ ПРИ МИНИ"БОБОВ ДОЛ"ЕАД	109531708	Синдикалнаорганизация
6.	СДРУЖЕНИЕ "ИНИЦИАТИВА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОБОВ ДОЛ"	176224945	Сдружение
7.	СДРУЖЕНИЕ "УЧИЛИЩНО НАСТОЯТЕЛСТВО ПРИ СОУ ХРИСТО БОТЕВ ГР.БОБОВ ДОЛ"	109605610	Сдружение
8.	СДРУЖЕНИЕ "СПОРТЕН КЛУБ ПО БОКС-РОКИ"	109013103	Сдружение
9.	СДРУЖЕНИЕ "СПОРТЕН КЛУБ ПО БОРБА ЯСТРЕБ"	109556145	Сдружение
10.	СДРУЖЕНИЕ "СПОРТЕН КЛУБ ПО БОРБА - СПАРТАК"	819380357	Сдружение
11.	СДРУЖЕНИЕ "СОРО"	109579368	Сдружение
12.	СДРУЖЕНИЕ "ПОДАДЕНА РЪКА"	109611894	Сдружение
13.	ХРАМ "СВ. НИКОЛАЙ"	175978209	Местноделение на БПЦ (ЮЛ)
14.	СДРУЖЕНИЕ "МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА РАЗМЕТАНИЦА"	176038428	Сдружение
15.	ХРАМ "СВ.НИКОЛАЙ"	176525101	Местноделение на БПЦ (ЮЛ)
16.	СДРУЖЕНИЕ "СПОРТЕН КЛУБ ПО БОРБА - СКАЛАТА"	176536973	Сдружение
17.	СДРУЖЕНИЕ "ФУТБОЛЕН КЛУБ МИНЬОР"	109074184	Сдружение

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

	ОРГАНИЗАЦИЯ	БУЛСТАТ	ВИД
18.	СДРУЖЕНИЕ "УЧИЛИЩНО НАСТОЯТЕЛСТВО ПРИ ОУ "НИКОЛА ЙОНКОВ ВАПЦАРОВ""	109585086	Сдружение
19.	СДРУЖЕНИЕ "РАЗМЕТАНИЦА"	109526091	Сдружение
20.	СДРУЖЕНИЕ "СПОРТЕН КЛУБ КУЛТУРИЗЪМ И СИЛОВ ТРИБОЙ-ПРОМЕТЕЙ"	109013092	Сдружение
21.	ФОНДАЦИЯ "РИЛА - 2000"	109509149	Фондация
22.	СДРУЖЕНИЕ "ЕВРОСИТИ"	109575494	Сдружение
23.	СДРУЖЕНИЕ "МЛАДЕЖКИ ХОРИЗОНТИ"	109603602	Сдружение
24.	СДРУЖЕНИЕ "ХИЙСАЦУ"	109075941	Сдружение
25.	СДРУЖЕНИЕ "ДА НАПРАВИМ ЗАЕДНО ПОВЕЧЕ ЗА ДОЛИСТОВО"	109612213	Сдружение
26.	ВОЛЕЙБОЛЕН КЛУБ"МИНЬОР"	109612252	Сдружение
27.	СДРУЖЕНИЕ "КЛУБ НА ПЕНСИОНЕРА ХРИСТО БОТЕВ"	109612527	Сдружение
28.	СДРУЖЕНИЕ "АЛФА - 2012"	176410031	Сдружение
29.	ЧИТАЛИЩЕ "ХРИСТО СМИРНЕНСКИ"	000254011	Народночиталище
30.	ЧИТАЛИЩЕ "НОВИ ДНИ"	000253103	Народночиталище
31.	ЧИТАЛИЩЕ "МЛАМОЛОВО"	109081086	Народночиталище
32.	ЧИТАЛИЩЕ "ХРИСТО СМИРНЕНСКИ"	000254109	Народночиталище
33.	ЧИТАЛИЩЕ "ПРОГРЕС"	000254116	Народночиталище
34.	СДРУЖЕНИЕ "НЕ НИ ЗАБРАВЯЙТЕ"	109597117	Сдружение
35.	ЧИТАЛИЩЕ "СВЕТЛИНА"	000253135	Народночиталище
36.	ЧИТАЛИЩЕ "ХР.БОТЕВ"	000253159	Народночиталище
37.	НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ "ЦАРИЧИНА 2008"	109612245	Народночиталище
38.	ХРАМ "СВ. ТРОИЦА"	176525012	Местноделение на БПЦ (ЮЛ)
39.	ХРАМ "УСПЕНИЕ БОГОРОДИЧНО"	176525037	Местноделение на БПЦ (ЮЛ)
40.	ХРАМ "СВ. ДИМИТЪР"	176525051	Местноделение на БПЦ (ЮЛ)
41.	ХРАМ "СВ. НИКОЛАЙ"	176525076	Местноделение на БПЦ (ЮЛ)

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

	ОРГАНИЗАЦИЯ	БУЛСТАТ	ВИД
42.	ХРАМ "УСПЕНИЕ БОГОРОДИЧНО"	176525090	Местноделение на БПЦ (ЮЛ)
43.	ХРАМ "СВ. ДИМИТЪР СОЛУНСКИ"	176524914	Местноделение на БПЦ (ЮЛ)
44.	ХРАМ "СВ. ТРОИЦА"	176524978	Местноделение на БПЦ (ЮЛ)
45.	НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ "ПРОСВЕТА-1903"	000253053	Народночиталище
46.	ЧИТАЛИЩЕ "ПРОБУДА"	000253174	Народночиталище
47.	ЧИТАЛИЩЕ "СЛЪНЦЕ"	109052533	Народночиталище
48.	СДРУЖЕНИЕ "БЪДЕЩЕ С ОПТИМИЗЪМ"	109612220	Сдружение
49.	СДРУЖЕНИЕ "АКТУАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ - МЛАМОЛОВО"	109612238	Сдружение
50.	СДРУЖЕНИЕ "КЛУБ НА ПЕНСИОНЕРА РАЗМЕТАНИЦА-2012Г."	176234252	Сдружение
51.	СДРУЖЕНИЕ "КЛУБ НА ПЕНСИОНЕРА ЦАРИЧИНА"	176238659	Сдружение
52.	НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ"НОВИ ДНИ-1934"	109581636	Народночиталище
53.	НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ "ХРИСТО БОТЕВ-1927"	000253854	Народночиталище
54.	НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ "ВАСИЛ ЛЕВСКИ - 1932"	000253879	Народночиталище
55.	НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ "ПРОСВЕТА-1902"	000254123	Народночиталище
56.	НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ "РАЗМЕТАНИЦА 1919"	000253085	Народночиталище
57.	НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ "МИНЬОР - 2006"	109593097	Народночиталище
58.	НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ"ЗОРА - 2001"	109523309	Народночиталище
59.	НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ "ПРОБУДА - 1916"	000253110	Народночиталище
60.	НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ "АЛЕКСАНДЪР ДИМИТРОВ - 1899"	000253861	Народночиталище
61.	СДРУЖЕНИЕ "СЕБ ТЕЦ - БОБОВ ДОЛ"	109057950	Сдружение
62.	ЕВАНГЕЛСКА СЪБОРНА ЦЪРКВА - БОБОВ ДОЛ	109575277	Местноделение (ЮЛ)
63.	СДРУЖЕНИЕ "МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА-БОБОВ ДОЛ"	109609982	Сдружение

Видно от таблицата, основната част от неправителствените организации на територията на общината са читалища, спортни клубове и поделения на БПЦ. Въпреки това, на територията на общината има регистрирани и НПО в различни

сфери, регионално развитие, младежки инициативи и др. Необходимо е да бъде оползотворен капацитетът на гражданския сектор, като същият се привлече за активно участие в общинските дейности, както и при формулиране на политики и изпълнението им.

Общината е създала условия на публичност на дейността си, чрез подробна информация на официалния си интернет-сайт. Следва да се осъществява активен диалог с гражданското общество, с цел съвместни идеи и решения за подобряване на условията в общината и съвместни насочени усилия за постигане на целите и мерките, заложени в настоящия ОПР.

Активният диалог с гражданите и неправителствения сектор може да бъде класифициран в пет основни вида: ***информиране, убеждаване, сверяване, консултиране, обединяване***.

⇒ **Информиране:** Този процес започва още на етап планиране на дадена политика. Необходимо е да се обхване като цяло най-широката част от заинтересованите страни. Процесът на информиране е постоянен, като трябва да се търсят възможно най-ефективните канали за информиране на широката общественост за планирането, прилагането, оценката и ефектите от местните политики.

⇒ **Убеждаване:** В тази фаза се дискутират и изясняват логиката на разработваните документи, като се селектират ключови заинтересовани страни, притежаващи капацитет за ефективно участие в дискусии/фокус-групи/работни панели.

⇒ **Сверяване:** Прилага се при консултации с институции/експерти с цел сравнение/легитимиране на разработваните политики.

⇒ **Активно консултиране:** Проблемът или възможността вече са идентифицирани, заедно с някои възможни решения. Търси се участието на гражданите, за да се анализират различните варианти, приложението им и възможните резултати, както и да се вземат предложения за подобряване на решенията. Могат да се дадат и допълнителни предложения.

⇒ **Обединяване** - търсене на консенсус: Прилага се при сложни, дискусионни моменти/компоненти от политиките и резултатите, като обсъжданията и консултациите целят прецизиране/фокусиране на проблемите, да се потърсят различни варианти за решение, да се преценят и да се приложи най-подходящият.

Общинското ръководство трябва да използва максимално широк обхват от мерки за информиране и консултиране с гражданския сектор, за да планира и провежда ефективно политики си за устойчиво развитие.

9.3. Подготовка и реализиране на проекти и инициативи

В периода 2007 – 2013 г., община Бобов дол е подготвила общо 56 проекта по различни донорски програми. От тях реализирани и текущи са 40 проекта, а 16 проекта не са одобрени за финансиране. В общо 34 от успешните проекти, община Бобов дол е бенефициент, а в другите 6 участва като партньор. Както е видно от таблицата, финансираните проекти са значително повече от неодобрените, което показва много добър капацитет на общината за подготовка на проектни предложения. Поради сравнително големия брой текущи проекти, все още не би могло да се прецени капацитетът за изпълнение на проекти по оперативните програми и ПРСР.

Необходимо е през периода 2014 – 2020 г., общината да използва опита от предходния програмен период, като работи целенасочено за повишаване на капацитета си, с цел реализация на проекти, вкл. заложените в настоящия документ, които са идентифицирани като приоритетни за развитието на общината.

Таблица52: Проекти

№	Име на проект	Донорска организация	Позиция в проекта
Изпълнени проекти			
1.	"Създаване на напълно функциониращ хоспис в град Бобов дол"	Програма "Фар" Деинституционализация посредством предоставяне на услуги в общността за рискови групи-фаза 3	Партньор
2.	Прилагане и обмен на междурегионални практики и иновации за устойчиво местно развитие на Община Бобов дол	ОП "Регионално развитие" 2007-2013 г. 4.2 Междурегионално сътрудничество	Водеща организация
3.	„Техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект „Доизграждане, реконструкция и рехабилитация	ОП „Околна среда“ 2007 – 2014 г. Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в населени места	Водеща организация

	на водоснабдително-канализационната мрежа (битова и дъждовна) и изграждане на ПСОВ – гр. Бобов дол"	с над 2 000 ЕЖ и населени места под 2 000 ЕЖ, попадащи в градски агломерационни ареали	
4.	Пълен набор от документи за издаване на Становище от УО за обект: „Доизграждане, реконструкция и рехабилитация на водоснабдително-канализационната мрежа (битова и дъждовна) и изграждане на ПСОВ – гр. Бобов дол" Върнат за сл.програмен период	ОП „Околна среда" 2007 – 2014 г. , ПО 1	
5.	Администрация в услуга	ОП "Административен капацитет" 2007 – 2013 г., 3.1 Подобряване на обслужването за граждани и бизнеса, в т.ч. чрез развитие на електроннотоуправление	Водещаорганизация
6.	„Ефективнаструктура на общинскитеадминистрации на общинитеБобовдол, Сапаревабаня и Рила"	ОП "Административен капацитет" 2007 – 2013 г., 1.1. „Ефективнаструктура на държавнатаадминистрация", схема BG051PO002/12/1.1-04	Водещаорганизация
7.	Новивъзможности	ОП "Развитие на човешкитересурси" 2007 – 2013 г., Грижа в семейнасреда за независимост и достоенживот на хора с различнивидовеувреждания и самотноживеещихора - дейности „Социаленасистент" и „Домашенпомощник" - фаза 2	Партньор
8.	Достоенживот в семейнасреда	ОП "Развитие на човешкитересурси" 2007 – 2013 г.,Компонент 2: Подкрепа за създаване на новисоциалнипредприятия.	Водещаорганизация

9.	„Придобиване на умения и постигане на обществена активност за потенциалнаместнаинициативн агрупа на територията на общинаБобовдол”	ПРСР 2007 – 2013 г., ос- 4 "ЛИДЕР" втора покана	Водещаорганизация
10.	"Сътрудничество за устойчиво развитие на културния туризъм в общинитеБобовдол и Палилула"	ТГС България-Сърбия Покана за подаване на предложения №:2007CB16IPO006 – 2009 - 1	Водещаорганизация
11.	Създаване на съвременнаобразователнасреда в ОУ "Н.Й. Вапцаров " и СОУ "ХристоБотев" чрез осигуряване на подходяща и рентабилнаобразователнаинфраструктура	Местно развитие и сътрудничество Дребномащабни местни инвестиции	Водещаорганизация
12.	Техническапомощ за подготовка на инвестиционенпроект "Популяризиране на природното и културно-историческобогатство на ОбщинаБобовдол чрез създаване на туристическиатракции и свързаната с тяхинфраструктура"	EuropeAid/122660/D/SER/BG Техническа помощ за изграждане на капацитет и разработване на проекти, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие	Водещаорганизация
13.	"Защитеножилище" и Център за социалнарехабилитация и интеграция"	Програма на МТСП за изграждане на защитени жилища	Водещаорганизация
14.	"Оптимизация на мрежата на общинскитеучилища за учебната 2008/2009 г. на ОбщинаБобовдол"	МОН Национална програма "Оптимизация на училищната мрежа" 2008 г.	Водещаорганизация
15.	"Даримигнадежда"	МТСП Фонд "Социално подпомагане"	Водещаорганизация
16.	„Ремонт и благоустрояване на ул. „СвиленРусев”-гр. Бобовдол”	МТСП Социално-инвестиционен фонд	Водещаорганизация
17.	Възстановяване и озеленяване на	ПУДООС Национална	Водещаор

	зона за отдих в квартал “Миньор”-гр. Бобовдол	кампания"Чиста околна среда" 2008 г.	ганизаци я
18.	“Възстановяване и озеленяване на зона за отдих в квартал “ХристоБотев”-гр. Бобовдол	ПУДООС Национална кампания"Чиста околна среда" 2008 г.	Водещаор ганизаци я
19.	“Възстановяване и озеленяване на зона за отдих в квартал “ХристоБотев”-гр. Бобовдол	ПУДООС Национална кампания"Чиста околна среда" 2008 г.	Водещаор ганизаци я
20.	“Възстановяване и озеленяване на зона за отдих в с.Мламолово	ПУДООС Национална кампания"Чиста околна среда" 2008 г.	Водещаор ганизаци я
21.	“Възстановяване и озеленяване на зона за отдих в с.Малосело	ПУДООС Национална кампания"Чиста околна среда" 2008 г.	Водещаор ганизаци я
22.	“Възстановяване и озеленяване на зона за отдих в с.Големосело	ПУДООС Национална кампания"Чиста околна среда" 2008 г.	Водещаор ганизаци я
23.	“Възстановяване и озеленяване на зона за отдих в с.Шатрово	ПУДООС Национална кампания"Чиста околна среда" 2008 г.	Водещаор ганизаци я
24.	“Възстановяване и озеленяване на зона за отдих в с.Малафуча	ПУДООС Национална кампания"Чиста околна среда" 2008 г.	Водещаор ганизаци я
25.	“Ликвидиране и рекултивация на нерегламентираносметище в землището на с. Бабинскарека”	ПУДООС Национална кампания"Чиста околна среда" 2008 г.	Водещаор ганизаци я
26.	“Ликвидиране и рекултивация на нерегламентираносметище в землището на с. Бабино”	ПУДООС Национална кампания"Чиста околна среда" 2008 г.	Водещаор ганизаци я
27.	“Ликвидиране и рекултивация на нерегламентираносметище в землището на с. Паничарево”	ПУДООС Национална кампания"Чиста околна среда" 2008 г.	Водещаор ганизаци я
28.	“Ликвидиране и рекултивация на нерегламентираносметище в землището на гр. Бобовдол	ПУДООС Национална кампания"Чиста околна среда" 2008 г.	Водещаор ганизаци я
29.	Система за организираносъбиране и транспортиране на отпадъци от населенитеместа в	Проекти в областта на управление на отпадъците Безвъзмездна финансова помощ	Водещаор ганизаци я

	ОбщинаБобовдол и почистване на нерегламентиранитесметища на територията на Общината		
	ОБЩ БРОЙ НА ИЗПЪЛНЕНИТЕ ПРОЕКТИ:		**29**
В процес на изпълнение			
1.	"Развитие на високоскоростен широколентов достъп в България посредством изграждането на критична, защитена, сигурна и надеждна обществена ИКТ инфраструктура"	ОП "Регионално развитие" 2007-2013 г. операция 2.2 „Информационна и комуникационна мрежа”	Конкретен бенефициент Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи"
2.	„Създаване на областенинформационен център в ОбщинаКюстендил”	ОП "Техническапомощ", Схема за директнопредоставяне на безвъзмезднафинансовапомощ BG161PO002/3.3.02 - Изграждане и функциониране на областниинформационни центрове	Партньор
3.	„Е-ПОДЕМ – Европейски Проекти, ОбщинскиДейности и ЕлектроненМениджмънт”	ОП "Техническапомощ", BG161PO002-1.10.01-0001 „Е-ПОДЕМ – Европейски Проекти, ОбщинскиДейности и ЕлектроненМениджмънт”	Партньор
4.	Повишаване на квалификацията на служителите в ожщинаБобовдол, за по добро изпълнение на служебнитеимзадължения	ОП "Административен капацитет" 2007 – 2013 г., подприоритет 2.2 "Компетентна и ефективнадържавнаадминистрация"	Водещаорганизация
5.	„Ефективнакоординация и партньорствоприразработване и	ОП "Административен капацитет" 2007 – 2013	Водещаорганизаци

	провеждане на политики в общинаБобовдол",	г.,подприоритет 1.3. „Ефективнакоординация и партньорствоприразработване и провеждане на политики"	я
6.	Помощ в дома	ОП "Развитие на човешките ресурси" 2007 – 2013 г.,Приоритетна ос 5:"Социално включване и насърчаване на социалната икономика"	Водещаорганизация
7.	„Рехабилитация и реконструкция на общинскипът KNL 1016; стар № IV -62031, /II – 62 Невестино – Дупница / - Долистово - Новоселяне – Коркина, в ОБЩИНА Бобовдол, за участък : път / Невестино – Дупница / (км: 0+000) дос.Новоселяне (км: 9+138.38) и реконструкция на водопроводнамрежа на селоМламолово"	ПРСР 2007 – 2013 г. мярка 321 Основни услуги за населението и икономиката в селските райони	Водещаорганизация
8.	"Доизграждане/рехабилитация на градски парк и уличнамрежа в град Бобовдол"	ПРСР 2007 – 2013 г.мярка 322, Обновяване и развитие на населените места	Водещаорганизация
	ОБЩ БРОЙ НА ПРОЕКТИТЕ В ПРОЦЕС НА ИЗПЪЛНЕНИЕ:		**8**
В процес на оценка			
1.	Компетентна и ефективна администрация в Община Бобов дол	ОП "Административен капацитет" 2007 – 2013 г., подприоритет 2.2 "Компетентна и ефективна държавна администрация"	Водеща организация
2.	Обект - "Речнокорито на р. Бобовдолска, преминаваща през град Бобовдол"	Министерски съвет Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане	Водеща организация
3.	Обект - "Речнокорито на р. Бобовдолска, преминаваща през селоГолемосело, общинаБобовдол"	Министерски съвет Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане	Водеща организация

	ОБЩ БРОЙ НА ПРОЕКТИТЕ В ПРОЦЕС НА ОЦЕНКА:		3
Неодобрени проекти			
1.	"Развитие и маркетинг на туристически продукт "От Рила до Коняво""	"Регионално развитие" 2007-2013 г. Приоритетна ос 3 "Устойчиво развитие на туризма"	Партньор
2.	„Популяризиране на природното и културно-историческо богатство на Община Бобов дол чрез създаване на туристически атракции и свързаната с тях инфраструктура”	"Регионално развитие" 2007-2013 г. Приоритетна ос 3 "Устойчиво развитие на туризма"	Водеща организация
3.	Достоенживот в семейнасреда	ОП "Развитие на човешкитересурси" 2007 – 2013 г., Грижа в семейнасреда за независимост и достоенживот на хора с различнивидовеувреждания и самотноживеещихора - дейности „Социаленасистент” и „Домашенпомощник” - фаза 2	Водещаорганизация
4.	Даподадемръка на нуждаещите се – прилагане на услугата /Социалнатерапия/	ОП "Развитие на човешкитересурси" 2007 – 2013 г., риоритетна ос 5 „Социалновключване и насърчаване на социалнатаикономика”, област на интервенция	Партньор
5.	Рехабилитация и реконструкция на общинскипът KNL 1016; стар № IV -62031, /II – 62 Невестино – Дупница / - Долистово – Новоселяне – Коркина, в ОБЩИНА Бобовдол, за участък : път / Невестино – Дупница / (км: 0+000) дос.Новоселяне (км: 9+000)	ПРСР 2007 – 2013 г., Основни услуги за населението и икономиката в селските райони	Водещаорганизация

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ”, в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

6.	„Придобиване на умения и постигане на обществена активност за потенциалнаместнаинициативна група на територията на общинаБобовдол”	ПРСР 2007 – 2013 г., ос- 4 "ЛИДЕР" първапокана	Водещаорганизация
7.	„Подобряване на социалната интеграция на деца със специални образователни потребности в трансграничния регион”	ТГС България-Сърбия, Приоритетна ос 1: «Развитие на дребно мащабна инфраструктура»	Водещаорганизация
8.	"Трета възраст-достоен живот в хуманна и безопасна среда"	Програма "Фар" Деинституционализация посредством предоставяне на услуги в общността за рискови групи-фаза 3	Водещаорганизация
9.	Ремонт и обновяване на общественасграда-Културендом, гр. Бобовдол	Проект "Красива България"	Водещаорганизация
10.	Ремонт, обновяване и изграждане на достъпнасреда за хора с увреждания на сградачиталище “Просвета”, гр. Бобовдол	Проект "Красива България"	Водещаорганизация
11.	Доставка на медицинскооборудване за МБАЛ “Д-р СтоянСантев”-град Бобовдол	Програма на правителството на Япония за отпускане на безвъзмездна помощ	Партньор
12.	“Ликвидиране и рекултивация на нерегламентираносметище в землището на с. Мламолово”	ПУДООС Национална кампания"Чиста околна среда" 2008 г.	Водещаорганизация
13.	“Ликвидиране и рекултивация на нерегламентираносметище в землището на с. ГорнаКозница”	ПУДООС Национална кампания"Чиста околна среда" 2008 г.	Водещаорганизация
14.	Възстановяване на зона за отдих в местността "Негулица" квартал “ХристоБотев”-гр. Бобовдол	ПУДООС Национална кампания"За чиста околна среда" 2012 г. Тема "Обичам природата и аз участвам"	Водещаорганизация

15.	"Почистване и възстановяващоозеленяване на крайречнатазона на коритото на р.Връчва, кв. "ХристоБотев", град Бобовдол	ПУДООС Национална кампания"За чиста околна среда" 2012 г. Тема "Обичам природата и аз участвам"	Водещаорганизация
16.	"Възстановяване и озеленяване на зона за отдих в района на спортнаплощадка на ул."ИванВазов", квартал "Миньор"-гр. Бобовдол	ПУДООС Национална кампания"За чиста околна среда" 2012 г. Тема "Обичам природата и аз участвам"	Водещаорганизация
	ОБЩ БРОЙ НЕОДОБРЕНИТЕ ПРОЕКТИ:		**16**

IV. Част SWOT-АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
• Добро транспортно географско положение и близост до столицата	• Остаряла и амортизирана водоснабдителна мрежа и недоизградена канализационна мрежа
• Сравнително добра транспортна достъпност в регионален план посредством преминаващия транспортен коридор IV	• Наличие на замърсявания на въздуха и водите в резултат на дейността на ТЕЦ „Бобов дол“
• Наличие на система за разделно събиране на отпадъци	• Липса на система за рециклиране на биоотпадъци
• Изградена водопреносна мрежа за 100% от населените места	• Слабо диверсифицирана икономика
• Наличие на големи предприятия, осигуряващи висока заетост	• Липса на места за настаняване
• Добър потенциал за алтернативен туризъм	• Слабо развит сектор на услугите

• Добър потенциал за развитие на земеделие и животновъдство, голям брой земеделски кооперации и регистрирани земеделски стопани	• Много ниско ниво на преки чуждестранни инвестиции и разходи за придобиване на дълготрайни материални активи
• Развит административен капацитет за подготовка и управление на проекти, финансирани от външни донори (ЕС и други)	• Липса на научно-изследователска и развойна дейност
• 1/3 от населението на общината живее в селата	• Намаляващи бюджетни приходи
• Преобладава трудоспособното население	• Застаряващо и намаляващо население и работна сила
• Нисък процент на безработица	• Нисък процент на завършилите висше образование
• Добре развита инфраструктура и набор от услуги за социална интеграция и подпомагане	• Липса на болница за активно лечение
• Задоволително ниво на образователна инфраструктура в предучилищното, начално и средно ниво	• Слабо развита културна инфраструктура
• Богато и своеобразно културно наследство	• Лошо състояние на спортната инфраструктура
ВЪЗМОЖНОСТИ	**ЗАПЛАХИ**
• Възможност за реализация на проект за изграждане на пречиствателна станция за пречистване на питейни и отпадни води.	• „Умерено“ и „лошо“ състояние на водните ресурси в общината
• Модернизация на производствата и внедряване на нови технологии насочени към подобряване екологичното състояние на района.	• Липса на ПСОВ и съответно заустване на битови води директно в реките
• Необходимост от изготвяне на	• Локални замърсявания на почвите и

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Концепция за пространствено развитие и общ устройствен план на община Бобов дол	нарушено почвено плодородие
• Развитие и насърчаване на селското и горско стопанство чрез инвестиции и разяснителни кампании	• Западане на спорта на всички нива поради липса на условия за практикуване и развитие
• Стимулиране на транспортния сектор и съпътстващите го дейности по складиране и управление на товари	• Затруднения за провеждане на общинската политика поради липса на собствени средства, вкл. изпълнение на проекти.
• Валоризация на културното наследство за развитие на алтернативен туризъм	

V. Част СТРАТЕГИЧЕСКИ НАСОКИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОБЩИНА БОБОВ ДОЛ В ПЕРИОДА 2014-2020 г.

1. *Използвани принципи и подходи*

Стратегическата рамка за развитие на община Бобов дол представлява логическа и функционално-времева проекция на идентифицираните и оценени сравнителни предимства, потенциали и проблеми на територията на общината. Същата е пряко насочена към осигуряването на необходимите предпоставки, генериращи осезаем приобщаващ растеж на общинската икономика, смекчаване на вътрешнообщинските дисбаланси и осигуряването на адекватна на нуждите на местната общност и бизнеса среда, инфраструктурна осигуреност и обслужване.

В „технологично“ отношение разработения Общински план за развитие на община Бобов дол включва:

- необходимата количествена и качествена информация, чрез която да се извърши обективна оценка на статуса на територията, съществуващите проблеми и потенциала в развитието на общината;

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- събрана бе допълнителна информация, отразяваща очакванията на заинтересованите страни по отношение желаното бъдещо състояние на община Бобов дол към хоризонта на следващия програмен период;
- след актуализация на информацията бе направен задълбочен, оценъчен анализ с фокус върху пространственото адресиране на идентифицираните потенциали, ресурси за развитие, както и върху факторите и проблемите, които ограничават възможностите за „капитализиране“ на сравнителните предимства на територията на община Бобов дол.

Въз основа на заключенията и изводите от аналитичния етап чрез метода на SWOT анализа бе конструирана матрица, отразяваща силните, слабите страни, възможностите и заплахите пред развитието на община Бобов дол през периода 2014-2020 г. Разработената матрица на SWOT анализа фактически осигурява логическата и функционална връзка между аналитичната и стратегическата част на Общинския план за развитие на община Бобов дол.

Чрез комплексна и интегрирана интерпретация на оценените сравнителни предимства, ресурси, нереализирани потенциали и съществуващите проблеми бе формулирана **стратегическата рамка на документа**, чиято логика включваше формулиране на визията за развитие, дефиниране на основни стратегически цели, приоритети, специфични цели и свързаните с тях конкретни мерки.

Като цяло настоящата стратегическа рамка за развитие на община Бобов дол цели да намери необходимия баланс между интересите на ключовите заинтересовани страни: държавните и местни власти, бизнеса, неправителствените организации и местните общности в рамките на общината. От друга страна, община Бобов дол като част от пространството на Област Кюстендил и Югозападен район за планиране има значение за осигуряване на оптималното функциониране на системата за регионално развитие в областта и в региона.

Стратегията на настоящия ОПР е направена съобразно утвърдените теоретични модели и съвременни практики в сферата на стратегическото планиране на местното развитие. Приложено е съчетание от няколко основни принципа.

Приемственост и съгласуваност: документът е разработен в рамките на съществуващия европейски и национален нормативен и стратегически контекст на политиката на регионално развитие, съобразен е със съществуващите действащи стратегически и планови документи в рамките на Област Кюстендил и Югозападен район за планиране;

Устойчивост: ОПР акцентира върху цели и мерки, които ще оказват устойчив интегриран позитивен ефект върху териториалното развитие.

Партньорство между всички институции, заинтересовани лица и структури на гражданското общество в процеса на реализиране на стратегическите намерения;

Аргументираност. На основата на закономерностите в местното развитие, обобщени от общественото мнение и синтезирани в резултатите от проведения анализ се структурира съдържанието на ОПР;

Координация вътре и между управленските звена на всички равнища, носещи отговорността за постигане на очакваното състояние на общината към хоризонта на планирането – 2020 г.;

Публичност. ОПР е формулирана съвместно с множество представители на община Бобов дол, чрез проведената серия от публични дискусии и паралелните им анкети;

Обвързване и интегритет на действията, заложени в различните секторни политики и програми за постигане на комплексен социално-икономически ефект;

Оперативност. ОПР завършва със съвкупност от мерки, чиито конкретни дефиниции дават възможност за предприемането на ясни действия и реализация на мотивирани проекти през следващите седем години.

Отвореност и адаптивност на стратегическите намерения към променящите се условия на средата, в която се реализира Общинския план за развитие.

Подходът за изграждането на стратегическата част обединява резултатите от проведения анализ и прилежащата му оценка /синтезен SWOT анализ и пресичане на SWOT компонентите/, разнообразните мнения от проведените публични срещи и попълнените анкети, както и основните насоки от действащите законодателни и стратегически документи. Всеки от посочените компоненти е сведен до списък от ключови приоритети в развитието на община Бобов дол, обединени в общ **набор от ключови теми за развитие** на основата на които се построява и цялата стратегия за развитие на общината.

Социално-икономическия анализ на състоянието в общината завършва със синтезиран SWOT анализ, отбелязващ силните и слабите страни на общината, заедно с възможностите и заплахите от прилежащия регионален и национален контекст.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

2. *Стратегическа рамка на Общинския план за развитие 2014-2020 г.*

Разработването на настоящата стратегическа рамка за развитие на община Бобов дол е изцяло в съответствие с методите и подходите на стратегическото индикативно планиране на местното и регионално развитие, разглеждани като комплексен динамичен и пространствено обусловен процес, задвижван от нуждите и желанията на местната общност, съобразени със съществуващия нормативен и стратегически контекст на развитието в европейски, национален и регионален план, сравнителните предимства и потенциал на територията.

ОПР на община Бобов дол представлява съчетание на **визия, три стратегически цели, осем приоритетни области и прилежащите им мерки**. Формулираните предложения за развитие отчитат законодателната и стратегическата рамка на регионалното развитие в европейското и националното пространство. Структурата и посланията на стратегическата част съответстват на постановките в ЗРР, ППЗРР, „Методически указания на МРР за разработване на общински планове за развитие (2014-2020)" и не противоречат на законодателството в сферите устройство на територията, опазване на околната среда и културното наследство.

Стратегията е хармонизирана със стратегическите насоки на НСРР и НКПР на България, заедно с Националната програма за развитие България 2020 и Общата стратегическа рамка на ЕС до 2020, Националната програма за реформи и секторните стратегии в страната. ОПР отчита планирането на област Кюстендил, изразено от Областната стратегия за развитие за периода 2014-2020, която посочва проблемите и потенциалите, споделени от всички общини, и очертава общи визия и цели за развитие.

Визия за развитие на община Бобов дол за периода 2014-2020 г.

Община Бобов дол – повишила качеството на живот на населението и съхранила културно-историческото и природното си наследство посредством подобрена жизнена среда и осигурени условия за устойчив растеж, конкурентоспособна икономика, производство на елекетроенергия и добив на въглища, развито земеделие и туризъм.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Стратегическа цел 1. „Постигане на интелигентен икономически растеж, създаване на благоприятна среда за инвестиции, развитие на МСП и модернизация на земеделските производства“

Приоритет 1.1 "Постигане на икономически растеж чрез подобряване на бизнес средата, насърчаване на инвестициите, развитие туризма и повишаване качеството на човешкия ресурс в общината"

Специфична цел 1.1.1 Повишаване конкурентоспособността на местната икономика и стимулиране икономическата активност на частния сектор и малките и средни предприятия в общината

М 1.1.1.1 Повишаване конкурентоспособността на местната икономика и привличане на инвестиции, вкл. чрез подкрепа за развитието на бизнес инфраструктура

М 1.1.1.2 Стимулиране развитието на малкия и среден бизнес чрез технологично обновяване и иновации и стимулиране на предприемачеството

М 1.1.1.3 Активен маркетинг и реклама на местните производства

Специфична цел 1.1.2 Подпомагане развитието на устойчиви форми на туризъм и опазване на културното наследство

М 1.1.2.1 Развитие и облагородяване на туристическа инфраструктура

М 1.1.2.2 Развитие на туристически обекти

М 1.1.2.3 Подобряване на информираността, маркетинга и рекламата на местните туристически продукти.

М 1.1.2.4 Опазване на културното наследство и развитие на културната инфраструктура в общината

Специфична цел 1.1.3 Подобряване качеството на човешките ресурси и насърчаване на заетостта

М 1.1.3.1 Насърчаване на заетостта и подкрепа за мобилността на работната сила

М 1.1.3.2 Подобряване качеството на човешките ресурси, чрез повишаване на образованието и квалификацията

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Приоритет 1.2 „Стабилизиране, модернизиране и развитие на селското и горското стопанство"

Специфична цел 1.2.1. Развитие на екологично селско стопанство и укрепване жизнеспособността на земеделските стопанства

М 1.2.1.1 Изграждане на съвременно, иновативно селско стопанство.

М 1.2.1.2 Подпомагане развитието на земеделието и животновъдството, вкл. биологичното производство

Специфична цел 1.2.2. Изграждане на устойчиво и конкурентно горско стопанство

М 1.2.2.1 Устойчиво управление на горите и горския фонд

Специфична цел 1.2.3. Борба с ерозията, наводненията, пожарите, неблагоприятните климатични промени и вредителите

М 1.2.3.1 Изграждане на система за наблюдение, превенция и борба с пожарите

М 1.2.3.2 Борба с ерозията, наводненията, неблагоприятните климатични промени и вредителите

Стратегическа цел 2. „Повишаване привлекателността на община Бобов дол чрез интегрирано развитие на територията, рехабилитация на инфраструктурата и подобряване на околната среда в общината и качеството на живот на населението"

Приоритет 2.1 „Развитие и модернизация на инфраструктурата и създаване на качествена жизнена среда в общината"

Специфична цел 2.1.1. Комплексно градско планиране

М 2.1.1.1 Обновяване на кадастрални и регулационни планове, вкл. изработване на цифрови кадастрални карти

М 2.1.1.2 Изготвяне на общ устройствен план на гр. Бобов дол и изготвяне/ актуализиране на подробни устройствени планове на населените места в общината чрез прилагане на съвременни технологии

М 2.1.1.3 Изготвяне на подземен кадастър на гр. Бобов дол и на населените места в общината

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Специфична цел 2.1.2. Подобряване състоянието на пътната инфраструктура и уличната мрежа

М 2.1.2.1 Изграждане и рехабилитация на общинската пътна инфраструктура и привеждането ѝ в съответствие с европейските изисквания

М 2.1.2.2 Изграждане и рехабилитация на вътрешно-уличната мрежа и местната транспортна свързаност

Специфична цел 2.1.3. Повишаване на енергийната ефективност, чрез изграждане на алтернативни енергийни източници и обновяване на енергийната инфраструктура

М 2.1.3.1 Изграждане и обновяване на електропреносната мрежа

М 2.1.3.2 Изграждане и експлоатация на енергийната инфраструктура и на алтернативните източници на енергия

М 2.1.3.3 Подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд

М 2.1.3.4 Изграждане на газопреносна мрежа в общината

М 2.1.3.5 Проучване на възможностите за алтернативно отопление в Бобов дол

Специфична цел 2.1.4. Обновяване и осъвременяване на съобщителната мрежа

М 2.1.4.1. Развитие и изграждане, където е необходимо, на ИКТ на територията на общината

М 2.1.4.2. Развитие на високоскоростен широколентов достъп до интернет, вкл. чрез включване на община Бобов дол към проект на ИАЕСМИС

Приоритет 2.2. „Повишаване на жизнения стандарт на населението в общината чрез подобряване на средата на живот, здравните, образователните и социалните услуги в общината"

Специфична цел 2.2.1. Подобряване средата на живот

М 2.2.1.1 Благоустрояване на обществени места, места за спорт и отдих, паркове и градини

Специфична цел 2.2.2. Обновяване на социалната и здравната инфраструктура и подобряване качеството на предоставяните от тях услуги

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

М 2.2.2.1 Насърчаване на социалното приобщаване и намаляването на бедността, чрез осигуряване на адекватна социална инфраструктура и интеграция на групите в неравностойно положение

М 2.2.2.2 Осъвременяване на здравната инфраструктура в общината за предоставяне на по-качествени здравни грижи

М 2.2.2.3 Реконструкция на пустеещи общински сгради в населените места в общината (стари училища и др.) за целите на превръщането им в центрове и обекти, предоставящи образователни, здравни, социални, културни и други услуги на населението

Специфична цел 2.2.3. Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот

М 2.2.3.1. Обновяване на образователната инфраструктура

М 2.2.3.2. Повишаване качеството на образованието

Приоритет 2.3. Ефективно управление на природните ресурси и опазване на околната среда

Специфична цел 2.3.1. Изграждане и подобряване на екологичната инфраструктура и подобряване качествата на околната среда

М 2.3.1.1. Изграждане, реконструкция и поддръжка на водоснабдителната и канализационната инфраструктура в общината

М 2.3.1.2. Подобряване управлението на отпадъците в общината

М 2.3.1.3. Опазване и подобряване на околната среда и превенция на екологичните рискове

Специфична цел 2.3.2. Опазване на околната среда и биоразнообразието

М 2.3.2.1 Опазване и възстановяване на видове, хабитати, екосистеми и ландшафти. Опазване на генетичното разнообразие и биологичната сигурност

М 2.3.2.2 Подобряване на информираността и повишаване активността на местната общественост за опазване на биологичното разнообразие.

М 2.3.2.3 Картиране и биофизична оценка на екосистемите

Стратегическа цел 3. „Добро управление и качествено административно обслужване чрез укрепване на институционалния капацитет на местно ниво“

Приоритет 3.1. „Подобряване качеството на публичните услуги и информираността на граждани и бизнес"

Специфична цел 3.1.1. Благоустрояване на обекти на общественото обслужване и подобряване достъпа до основните административни услуги

М 3.1.1.1 Реконструкция и модернизация на обществените сгради

М 3.1.1.2 Подобряване на качеството и видовете административни услуги

М 3.1.1.4 Прозрачно управление и подобрена информираност на гражданите

Специфична цел 3.1.2. Стратегическо планиране и обществено включване

М 3.1.2.1 Подобряване на публичните политики

М 3.1.2.2 Взаимодействие с гражданския сектор при планиране, изпълнение, мониторинг и контрол на местните политики

Приоритет 3.2. „Укрепване на административния капацитет на общинска администрация Бобов дол"

Специфична цел 3.2.1. Подобряване квалификацията на администрацията и обмена на добри практики

М 3.2.1.1 Повишаване квалификацията на общински служители и общински съветници

М 3.2.1.2 Повишаване квалификацията на служители в общински органи

Приоритет 3.3. „Подпомагане изграждането на местно партньорство за развитие"

Специфична цел 3.3.1. Подобряване на координацията и взаимодействието между различните селищни места, междуобщинските партньорства, партньорството с бизнеса и гражданския сектор.

М 3.3.1.1 Разширяване на вътрешните и регионални партньорства, партньорствата с гражданския сектор и представителите на неправителствени организации

М 3.3.1.2 Изграждане на партньорства за реализация на регионални, национални и трансгранични инициативи

М 3.3.1.3 Създаване и развитие на Местната Инициативна Група (МИГ) за развитие на местното предприемачество, обществените инфраструктури и услугите

М 3.3.1.4 Стимулиране развитието на публично-частното партньорство

VI. Част ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

Индикативната финансова таблица е основен структурен елемент на Общинския план за развитие, която определя общата финансова рамка за реализацията на Общинския план за развитие на общината за периода 2014-2020 г. Тя представлява финансовата рамка на поетите ангажименти по изпълнението на ОПР от страна на всички партньори в местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация.

Индикативната финансова таблица обобщава необходимите ресурси за реализацията на Общинския план за развитие през периода 2014-2020 г., които са разпределени по приоритети.

Компонентите на индикативната финансова таблица включват:

- Определените приоритети за устойчиво интегрирано местно развитие през периода до 2020 г.;
- Общия и годишния обем на планираните средства за тяхната реализация;
- Източниците на финансиране за реализация на приоритетите в развитието на Общината, като се имат предвид конкретните проекти, включени в Програмата за реализация на ОПР;
- Относителния дял на предвидените средства по източници на финансиране в общата сума на поетите финансови ангажименти за реализацията на ОПР.
- Източниците за финансиране на мерките и проектите, предвидени за реализация на приоритетите на ОПР, включат три групи финансови източници:
  - *местни публични източници*: общински бюджет, общински или други местни публични фондове и сметки (бюджетни и извънбюджетни);
  - *външни публични източници*: държавния бюджет, Структурни фондове и Кохезионен фонд на ЕС, фондове на ЕС в областта на земеделието/

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

развитие на селските райони и рибарството, други източници – банки, фондове и фондации, програми на ЕС, международни финансови институции, средства на неправителствени организации в обществена полза и др. публични финансови източници;

- *частни финансови източници*: средства от частни банки, фондове, инициативи, проекти и средства на частни фирми и неправителствени организации в частна полза.

В **програмата за реализация на ОПР Бобов дол 2014-2020** в отделни графи е посочена следната информация за проектите:

- **Наименование на стратегическа цел/ приоритет/ специфична цел/ мярка/ проект**
- **Индикативна стойност** (в хиляди лева) за реализация на конкретните мерки и проекти от плана;
- **Индикативни източници на финансиране** – посочени са възможните източници на финансирани в посочените по-горе категории, които биха могли да финансират конкретния проект. При определянето на източниците на финансиране е отчетена спецификата на община Бобов дол и са посочени само програми, по които тя е допустим бенефициент за периода 2014-2020 г. Посочени са следните индикативни източници:
  - *Общински бюджет* – въпреки че се очаква повечето идентифицирани програми да финансират 100 % от стойността на проектите, по които ще е бенефициент община Бобов дол, индикативно са заложени по 5 % финансиране от общински бюджет за повечето проекти от програмата за реализация с оглед на факта, че е възможно дадени дейности да не са допустими за финансиране по програмата или да изникнат непредвидени разходи по подготовката и реализацията на проекта, които да изискват финансиране със собствени средства на общината.
  - *Програма за развитие на селските райони (ПРСР)*
  - *Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020 г. (ОПИК)*
  - *Програми за трансгранично сътрудничество (ТГС)*
  - *Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси" 2014-2020 г. (ОПРЧР)*

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- *Водено от общността местно развитие (*
- *ПУДООС*
- *Програма на ЕС за заетост и социални иновации (*ЗиСИ*)*
- *Международен фонд „Козлодуй" (МФК).*

- **Индикативно разпределение на финансовите средства** (в хиляди лева) – средствата за реализация на проекта са отнесени към една от следните категории:
  - Общински бюджет
  - Фондове на ЕС и други финансиращи програми
  - Частни инвеститори
  - Централен бюджет.
- **Отговорна и партньорска структура** за реализация на проекта
- **Индикативен период за реализация** – посочен е периодът за реализация на проекта през годините 2014-2020 г.

Експертната оценка за финансовите ангажименти за реализацията на ОПР е направена на база средносрочните прогнози за изпълнението на общинския бюджет и възможностите за усвояване на средствата от фондовете на ЕС от администрацията, бизнеса, образователните институции и неправителствените организации.

В таблицата по-долу е представена Индикативната финансова таблица по приоритетни области и източници на финансиране.

Общата стойност на ОПР Бобов дол за периода 2014-2020 възлиза на **103 967 000 лв.**

Стойността на финансирането в отделните приоритети на Индикативната таблица е както следва:

- **Приоритет 1.1.** "Постигане на икономически растеж чрез подобряване на бизнес средата, насърчаване на инвестициите, развитие туризма и повишаване качеството на човешкия ресурс в общината" **– 17 430 000 лв.**
- **Приоритет 1.2.** "Стабилизиране, модернизиране и развитие на селското и горското стопанство" **– 5 665 000 лв.**

- **Приоритет 2.1.** "Развитие и модернизация на инфраструктурата и създаване на качествена жизнена среда в общината" **– 36 760 000 лв.**
- **Приоритет 2.2** "Повишаване на жизнения стандарт на населението в общината чрез подобряване на средата на живот, здравните, образователните и социалните услуги в общината" **– 6 950 000 лв.**
- **Приоритет 2.3** "Ефективно управление на природните ресурси и опазване на околната среда" **– 35 460 000 лв.**
- **Приоритет 3.1** "Подобряване качеството на публичните услуги и информираността на граждани и бизнес" **– 1 122 000 лв.**
- **Приоритет 3.2** "Укрепване на административния капацитет на общинска администрация Бобов дол" **– 120 000 лв.**
- **Приоритет 3.3** "Подпомагане изграждането на местно партньорство за развитие" **– 460 000 лв.**

Индикативната финансова таблица се разгръща в **конкретни мерки и проекти**, които се разписват в **Програмата за реализация на ОПР** с конкретни ориентировъчни стойности.

В процеса на изпълнение на ОПР могат да възникнат допълнителни потребности, които да наложат реализирането на допълнителни проекти.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Таблица 53: Индикативна финансова таблица за реализация на ОПР Бобов дол 2014-2020

Период 2014-2020	Местно публично финансиране (хил. лв.)			Външно публично финансиран (хил. лв.)						Частно финансиране (хил. лв.)		ОБЩО
ПРИОРИТЕТ	Общински бюджет	Местни публични фондове	Общ дял (%)	Централен бюджет	Общ дял (%)	Фондове на ЕС	Общ дял (%)	Други източници	Общ дял (%)	Фондове, фирми	Общ дял (%)	
Стратегическа цел 1. „Постигане на интелигентен икономически растеж, създаване на благоприятна среда за инвестиции, развитие на МСП и модернизация на земеделските производства“												
Приоритет 1.1 "Постигане на икономически растеж чрез подобряване на бизнес средата, насърчаване на инвестициите, развитие туризма и повишаване качеството на човешкия ресурс в общината"	721	0	0,69%	0	0,00 %	15 266	14,68%	0	0,00%	1 443	1,39%	**17 430**
Приоритет 1.2 "Стабилизиране, модернизиране и развитие на селското и горското стопанство"	103	0	0,10%	500	0,48 %	3 906	3,76%	0	0,00%	1 156	1,11%	**5 665**
Стратегическа цел 2. „Повишаване привлекателността на общината чрез интегрирано развитие на територията, рехабилитация на инфраструктурата и подобряване на околната среда в общината и качеството на живот на населението“												
Приоритет 2.1 "Развитие и модернизация на инфраструктурата и създаване на	4 983	0	4,79%	1 600	1,54 %	28 267	27,19%	0	0,00%	1 910	1,84%	**36 760**

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ”, в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Период 2014-2020	Местно публично финансиране (хил. лв.)			Външно публично финансиран (хил. лв.)						Частно финансиране (хил. лв.)		ОБЩО
ПРИОРИТЕТ	Общински бюджет	Местни публични фондове	Общ дял (%)	Централен бюджет	Общ дял (%)	Фондове на ЕС	Общ дял (%)	Други източници	Общ дял (%)	Фондове, фирми	Общ дял (%)	
качествена жизнена среда в общината"												
Приоритет 2.2 "Повишаване на жизнения стандарт на населението в общината чрез подобряване на средата на живот, здравните, образователните и социалните услуги в общината"	348	0	0,33%	0	0,00 %	6 313	6,07%	0	0,00%	290	0,28%	**6 950**
Приоритет 2.3 "Ефективно управление на природните ресурси и опазване на околната среда"	1 785	0	1,72%	150	0,14 %	33 526	32,25%	0	0,00%	0	0,00%	**35 460**
Стратегическа цел 3 „Добро управление и качествено административно обслужване чрез укрепване на институционалния капацитет на местно ниво“												
Приоритет 3.1 "Подобряване качеството на публичните услуги и информираността на граждани и бизнес"	56	0	0,05%	0	0,00 %	1 066	1,03%	0	0,00%	0,00	0,00%	**1 122**
Приоритет 3.2 "Укрепване на административния капацитет на общинска	6	0	0,01%	0	0,00 %	114	0,11%	0	0,00%	0,00	0,00%	**120**

Период 2014-2020	Местно публично финансиране (хил. лв.)			Външно публично финансиран (хил. лв.)						Частно финансиране (хил. лв.)		ОБЩО
ПРИОРИТЕТ	Общински бюджет	Местни публични фондове	Общ дял (%)	Централен бюджет	Общ дял (%)	Фондове на ЕС	Общ дял (%)	Други източници	Общ дял (%)	Фондове, фирми	Общ дял (%)	
администрация Бобов дол"												
Приоритет 3.3 "Подпомагане изграждането на местно партньорство за развитие"	132	0	0,13%	0	0,00 %	228	0,22%	0	0,00%	100	0,10%	460
Общо ОПР Бобов дол 2014-2020 г.	8 133	0	7,82%	2250	2,16 %	88 685	85,30%	0	0,00%	4 899	4,71%	103 967

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

VII. Част СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

1. *Подход за разработването на системата от индикатори*

Посредством индикаторите за въздействие и резултат се наблюдава изпълнението на целите и приоритетите на Общинския план за развитие, оценява се организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на плана за развитие.

Изгражда се система за наблюдение и оценка, чрез която се извършва текущо наблюдение върху изпълнението на ОПР и на неговите цели.

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие цели осигуряването на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмиране, управление и ресурсното осигуряване на местното развитие, като са взети под внимание механизмите и процедурите, предвидени в Закона за регионалното развитие (ЗРР) и Правилника за прилагане на закона за регионалното развитие (ППЗРР).

Системата от индикаторите е неизменна част от цялостния процес на оценка за наблюдение и актуализация на ОПР, която е основен обективен инструмент за проследяване изпълнението на ОПР. Изборът на подходящи индикатори се базира на специфичните характеристики на стратегическата част на ОПР и съвременните методи за наблюдение на стратегическото планиране.

Системата за наблюдение и оценка обхваща:

- Източници на информация, начин и периодичност на събиране, обработка и анализиране;
- Индикатори за наблюдение – индикатори за резултат и индикатори за продукт;
- Органи за наблюдение;
- Докладване и публичност.

За ритмичното наблюдение и изготвянето на междинна и последваща оценка е важно да се разработи и поддържа информационна база данни за целите на ОПР на

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

община Бобов дол, която да представлява списък с всички индикатори, на базата на които периодично да се обновяват текущите им стойности.

Такава база данни следва да се поддържа от общинската администрация и нейните специализирани администрации и отдели. За целта е необходимо активното и регламентирано взаимодействие между общинските звена и представителите на експлоатационните ведомства, териториалните подразделения на националните дирекции, неправителствения и частния сектор. Поддръжката на общинския справочник следва да бъде неразделна част от дейностите по организирането и представянето на годишните доклади за изпълнение на ОПР, заложени в системата за наблюдение и оценка на плана. Ежегодно следва да се проследява всеки един от индикаторите, като точните стойности на показателите следва да бъдат отразявани в съответните годишни доклади за наблюдение изпълнението на плана. Едновременно с това, общината следва да извършва мониторинг на изпълнението на целите, приоритетите и мерките от ОПР посредством прилагане на правилата за мониторинг, контрол и последваща оценка при изпълнението на стратегически документи на общинската администрация.

Системата за наблюдение и оценка интегрира индикаторите за измерване на резултатите и въздействието на плана, като ги подрежда в стройна логически обвързана и подчинена система отчитаща изпълнението на целите и приоритетите на ОПР.

Общинският план за развитие, както и материалите, свързани с действията на съответните органи по тяхното изработване, одобряване, приемане, изпълнение, наблюдение и оценка, са официална обществена информация, която активно се разпространява през всичките периоди на изпълнение на ОПР.

Индикаторите са организирани около темите за социалното, икономическото и териториалното изграждане. Те измерват напредъка на местната общност, конкурентоспособността на МСП, образованието, изградеността на инфраструктурите, транспорта, състоянието на околната среда, социалната интеграция, бедността и здравния статус на населението.

Предложените индикатори са формулирани така, че измерват промяната в съответния продукт или резултат от изпълнението на плана – в абсолютна стойност (брой, м, кв.м и т.н.) или относителна стойност (в процент изменение). Точността на измерване на прогреса на ОПР зависи от обективността на базовите стойности на отделните индикатори, които са определени от официалните източници на информация. Определени индикатори не притежават начална стойност, което се

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

дължи или на разминаване в данните от различните източници на информация, или поради все още липсващата система за събиране на данните. Целевите стойности на индикаторите са определени в диапазон в зависимост от степента на изпълнение на заложените проекти. Към момента на изработването на ОПР икономическите параметри на развитие на община Бобов дол за следващите седем години са трудни за прогнозиране, а все още не е окончателно изяснен и размерът на финансирането, по различните оперативни програми. Поради това не е възможно да се определи в каква степен ще бъдат изпълнени всички проекти, заложени в плана. За изчисляване на целевите стойности на индикаторите е приет диапазон 30-100 % от заложения бюджет на плана, което да позволи гъвкавост съобразно реалните възможности за привличане на финансиране извън бюджета на общината. Допълнително прецизиране на целевите стойности на индикаторите може да се направи на един по-следващ етап.

2. *Източници на информация*

Данните, въз основа на които се извършва наблюдението и оценката, съгласно чл. 79 от ППЗРР се събират от различни източници, някои от които са следните:

- Национален статистически институт – данни от текущата статистика, националното преброяване проведено през 2011 г. и др.
- Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН)
- Годишни доклади на различни отдели в общината
- РИОСВ
- Агенция по заетостта
- Общинска администрация Бобов дол (дирекции и отдели по компетенции)
- Други надеждни регионални и местни източници на информация.

Особено важно е да се комбинират разнообразни източници на информация, предоставящи точна и осъвременена информация за следените от индикаторите характеристики. По този начин вниманието се фокусира върху предполагаемите резултати и следствия от предвидените дейности, което води до проследяване на динамиката в общинското развитие по периоди.

Данните се събират, обработват и анализират **ежегодно** с цел да послужат за разработването на **Годишен доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие** (съгласно чл. 91, ал.2 от ППРЗЗ).

3. *Видове индикатори*

Индикаторите, на чиято база се извършва наблюдението и оценката са два вида:

- **индикатори за резултат** – отнасят се до наблюдение и оценка на изпълнението на приоритетите и мерките за развитие на общината;
- **индикатори за въздействие** – отчитат изпълнението на специфичните и стратегически цели и имат цялостна оценка на ефективността на избраната политика за развитие.

Стратегическите цели представят желаното и възможно бъдещо състояние, докато приоритетните области представляват областите на действие и въздействие. Двата елемента изискват към тях да се приобщят различни индикатори, които в своята съвкупност водят да постигане на набелязаните цели за териториално развитие. Двата вида индикатори съвместно позволяват да се определи степента на постигане на целите и приоритетите от съдържанието на ОПР на община Бобов дол.

Общинският план за развитие отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики.

3.1. Индикатори за въздействие

Индикаторите за въздействие отчитат изпълнението на специфичните и стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за периода до 2020 година.

Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори, а в някой случаи – с качествени оценки относно достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на Общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Индикаторите за всяка цел са формулирани въз основа на ключовите приоритетни направления от съдържанието на целите, въпреки че обслужват и други приоритети на ОПР.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Таблица 54: Наблюдение и оценка на ОПР Бобов дол 2014-2020 – индикатори за въздействие

№	Индикатори за въздействие	Мярка	Начална стойност	Целева стойност	Източник на информация
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: „Постигане на интелигентен икономически растеж, създаване на благоприятна среда за инвестиции, развитие на МСП и модернизация на земеделските производства“					
1.	РДМА	хил. лв.	1620	1 700	ТСБ
2.	ПДМА	хил. лв.	16 529	18 181	ТСБ
3.	Коефициент на икономическа активност	%	39, 56%	45%	ТСБ
4.	Преки чуждестранни инвестиции	хил. лв.	356,6	410	ТСБ
5.	Новосъздадени предприятия	бр.	195	215	ТСБ
6.	Приходи от хотелиерство и ресторантьорство	хил. лв.	371	445	ТСБ
7.	Приходи от сектор селско, горско и рибно стопанство	хил. лв.	2 435	3 000	ТСБ
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2. „Повишаване привлекателността на общината чрез интегрирано развитие на територията, рехабилитация на инфраструктурата и подобряване на околната среда в общината и качеството на живот на населението“					
8.	МСП, използващи високоефективни системи за отопление чрез фотоволтаици и биомаса в малки и средниъпредприятия	%	х	20%	ТСБ
9.	Рехабилитирана улична и пътна общинска мрежа	км.	0	145	Общината
10.	Повишаване на дела на населението практикуващо спорт	%	х	10%	Анкетно

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ”, в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

				повишение	проучване
11.	Естествен прираст	%	-143	-130	ТСБ
12.	Лица със завършено висше образование	%	6,24%	10%	ТСБ
13.	Лица със завършено средно образование	%	46,29%	55%	ТСБ
14.	Обслужено население от системата за сметосъбиране	%	100%	100%	ТСБ
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3. „Добро управление и качествено административно обслужване чрез укрепване на институционалния капацитет на местно ниво“					
15.	Дял на населението, ползващо електронни услуги	%	х	10%	Общината
16.	Повишаване на удовлетвореността на потребителите на административни услуги	%	х	20% повишение	Анкетно проучване

3.2. Индикатори за резултат

Индикаторите за резултат се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнениет на изведените в плана приоритети и мерки за развитие на общината в периода до 2020 година. Определените индикатори, там където е възможно са количествено измерими и имат за цел осигуряване на обективност на направените оценки и изводи (в годишните доклади от наблюдението на изпълнението на плана, междинните и последващата оценки) по отношение на напредъка при реализацията на приоритетите и мерките и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Подборът на индикаторите зависи от спецификата на приоритетите и планираните мерки, както и от наличието на обективна и надеждна информация за началната стойност. Количествено измеримите мерки от състава на приоритетните области се разглеждат като индикатори за резултат.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Таблица 55: Наблюдение и оценка на ОПР Бобов дол 2014-2020 – индикатори за резултат

№	Индикатори за резултат	Мярка	Начална стойност	Целева стойност	Източник на информация
Приоритет 1.1. Постигане на икономически растеж чрез подобряване на бизнес средата, насърчаване на инвестициите, развитие на туризма и повишаване качеството на човешкия ресурс в общината					
1.	Брой изградени индустриални/производствени зони	Бр.	0	1	Общината
2.	Брой създадени клъстери	Бр.	0	1	ТСБ
3.	Брой изградени технологични паркове/бизнес инкубатори/центрове за технологичен трансфер	Бр.	0	1	ТСБ
4.	Брой реконструирани/модернизирани/оборудвани МСП	%	0	5%	ТСБ
5.	Брой разработени програми за привличане на инвеститори	Бр.	0	1	Общината
6.	Брой участия на местни/национални/международни панаири и изложения	Бр.	0	3	Общината
7.	Брой изградени туристически информационни центрове	Бр.	0	3	Общината
8.	Брой изградени места за настаняване в общината	Бр.	0	7	ТСБ
9.	Изграден Музей на въгледобива	Бр.	0	1	Общината
10.	Реставриран паметник "Пламъка"	Бр.	0	1	Общината

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

11.	Реализирани проекти за допълнителни мерки за реконструкция и оборудване на Амфитеатър в гр. Бобов дол	Бр.	0	1	Общината
12.	Изградена туристическа инфраструктура (велоалеи, екопътеки и др.)	Бр.	0	5	Общината
13.	Брой извършени маркетингови проучвания	Бр.	0	3	Общината
14.	Брой организирани културни събития и фестивали	Бр.	0	12	Общината
15.	Ремонтиран Културен дом, гр. Бобов дол	Бр.	0	1	Общината
16.	Брой ремонтирани читалища	Бр.	0	10	Общината
17.	Реализирани програми/проекти за заетост	Бр.	x	10	Общината
Приоритет 1.2. Стабилизиране, модернизиране и развитие на селското и горското стопанство					
18.	Реализирани проекти за насърчаване изграждане/модернизиране на земеделски стопанства	Бр.	0	5	Общината
19.	Реализирани проекти за подпомагане развитието на земеделието и животновъдството, вкл. биологичното производство	Бр.	0	5	Общината
20.	Реализирани проекти за изграждане на устойчиво и конкурентно горско стопанство	Бр.	0	5	Общината
21.	Изграден пазар на производители	Бр.	0	1	Общината

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

22.	Реализирани проекти за борба с ерозията, наводненията, пожарите, неблагоприятните климатични промени и вредителите.	Бр.	0	4	Общината
Приоритет 2.1. Развитие и модернизация на инфраструктурата и създаване на качествена жизнена среда в общината					
23.	Разработен Общ устройствен план	Бр.	0	1	Общината
24.	Разработен подземен кадастър	Бр.	0	1	Общината
25.	Рехабилитирани общински пътища	Км.	0	31	Общината
26.	Рехабилитирани улици	Км.	0	113	Общината
27.	Разширена и реконструирана водопроводна мрежа	Км.	0	82	Общината/ВиК
28.	Разширена и реконструирана канализационна мрежа	Км.	0	113	Общината/ВиК
29.	Изградена ПСОВ	Бр.	0	1	Общината/ВиК
30.	Изградени ВЕИ	Бр.	0	5	Общината
Приоритет 2.2. Повишаване на жизнения стандарт на населението в общината чрез подобряване на средата на живот, здравните, образователните и социалните услуги в общината					
31.	Изградени/обновени спортни съоръжения	Бр.	0	3	Общината
32.	Изградени спортни площадки	Бр.	0	2	Общината

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

33.	Изграден парк	Бр.	0	1	Общината
34.	Брой образователни заведения с обновена инфраструктура	Бр.	0	3	Общината
35.	Изградена система за компостиране и сепарираща инсталация	Бр.	0	1	Общината
36.	Брой обновени детски ясли/детски градини	Бр.	0	3	Общината
37.	Брой обновени социални заведения	Бр.	0	1	Общината
Приоритет 3.1. Подобряване качеството на публичните услуги и информираността на граждани и бизнес					
38.	Брой реконструирани обществени сгради	Бр.	0	4	Общината
39.	Брой електронни административни услуги	Бр.	8	10	Интернет сайт на общината
40.	Реализирани проекти за реклама и публичност на общинските инициативи	Бр.	0	10	Общината
Приоритет 3.2. Укрепване на административния капацитет на общинска администрация Бобов дол					
41.	Обучени общински служители	%	x	90%	Общината
Приоритет 3.3. Подпомагане изграждането на местно партньорство за развитие					
42.	Брой реализирани проекти за трансгранично и междурегионално сътрудничество	Бр.	x	5	Общината

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

43.	Създадена МИГ	Бр.	0	1	Общината

Определените количествени и качествени индикатори, които отчитат организацията, подходите и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление отчитат като цяло не само изпълнението на целите и приоритетите на Общинския план за развитие, но и **изпълнението на конкретните мерки**, което дава на оценката една пълнота и завършеност.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

VIII. Част СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, АКТУАЛИЗАЦИЯ И ОЦЕНКА

Кметът на Общината и Общинският съвет са основните органи, участващи в цялостния процес на наблюдение, актуализация и оценка на ОПР. Съгласно чл. 89 от ППЗРР, орган за наблюдение на Общинския план за развитие **е Общинският съвет.** В процеса на наблюдение на изпълнението на ОПР, Общинският съвет осигурява участието на заинтересованите органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на Общинския план за развитие. Финансовото и техническото обезпечаване на наблюдението се осигурява от общинския бюджет. В чл. 81 от ППЗРР са посочени функциите на Органа за наблюдение изпълнението на Общинския план развитие, а именно:

1. *Осигуряване на информация и данни и прилагане на система от индикатори* за наблюдение по отношение на реализацията на целите и приоритетите за местно развитие;

2. *Координация на дейностите по наблюдението* между централните и местните органи на изпълнителната власт, други заинтересувани органи, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство;

3. *Осигуряване съответствие на действията по наблюдението с условията и правилата* в областта на защитата на конкуренцията, държавните помощи, обществените поръчки, опазването на околната среда и насърчаването на равните възможности и социалното включване;

4. *Обсъждане и одобряване на доклади* за наблюдението на Общинския план за развитие;

5. *Осигуряване на комуникация и взаимодействие с административните структури*, участващи в процеса на изпълнение на Регионалния план за развитие и на Общинския план за развитие;

6. *Разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение* в случай на установяване на проблеми и пропуски;

7. *Определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност* относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира

прозрачност при изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие.

Организирането на наблюдението на изпълнението на плана се извършва от **Кмета на Общината**, който участва активно не само в процеса на разработване и актуализиране на ОПР, а и самият той организира процеса на наблюдение и оценка на ОПР. Основният инструмент за наблюдение и оценка на реализацията на плана е **Годишният доклад**. Кметът на общината в началото на всяка година от програмния период 2014-2020 г. разработва и представя пред Общинския съвет годишен доклад за изпълнение на ОПР. След одобрението му от Общинския съвет процедурата предвижда докладът да се изпрати до председателя на Областния съвет за развитие на област Кюстендил.

Специализираните дирекции и отдели в общинската администрация активно се включват във всички етапи на разработването и реализацията на общинския план. Тяхната роля е да осъществяват необходимата комуникация и координация с останалите участващи страни в процеса, както и да осигуряват необходимата изходна информация за мониторинг на изпълнението на плана.

Най-широката група са **заинтересованите страни**, които включват представителите на неправителствения сектор, бизнеса, читалищата, образователните и културни институции, професионалните общности, заедно с отделните жители в общината. Техни представители участваха активно във фокус групите и в публичното обсъждане на ОПР и следва да участват активно и в процеса на мониторинг на изпълнението на плана, вкл. осигуряване на информация за изпълнението на индикаторите от плана.

Оценките за изпълнението на плана се извършва от външни експерти. Експертите, участващи в извършването на оценки на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие трябва да отговарят на редица изисквания, посочени в чл.83 от ППЗРР.

Видовете оценки и актуализацията на плана са предвидено в ЗРР и ППЗРР и представляват важно условие, за да бъде ОПР актуален до края на периода, т.е. и към 2020 г. За да се отчитат настъпилите социално-икономически промени в общината и да се предлага адекватна стратегия за действие в променената среда е особено важно да се прилага адекватно оценката и актуализацията на ОПР. Оценките обхващат всеки стадий от жизнения цикъл на Плана. Те биват: предварителна, междинна и последваща.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Предварителната оценка на ОПР се разработва успоредно с подготовката на проекта на Общинския план за развитие. Обхватът на предварителната оценка се определя от чл. 32 от ЗРР - оценка за въздействието на Плана върху процесите на социално-икономическото развитие на Общината и екологична оценка по реда на Закона за опазване на околната среда

Междинната оценката на плана се извършва не по-късно от 4 години от началото на периода на действие на плана. Обхватът на Междинната оценка се определя от чл. 33 от ЗРР, като следа да включва най-малко следната информация:

- оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
- оценка на степента на постигане на съответните цели;
- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- изводи и препоръки за актуализация на Общинския план за развитие.

Последващата оценка на Общински план за развитие се извършва не по-късно от 1 година след изтичане на периода за неговото действие. Обхватът на Последващата оценка се определя съгласно чл. 34 от ЗРР, като следа да включва най-малко следната информация:

- оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
- оценка на общото въздействие;
- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Резултатите от извършваните оценки на Общинския план за развитие се отчитат при оценка на изпълнението на Областната стратегия за развитие, Регионалния план за развитие и на Националната стратегия за регионално развитие. Кметът на общината внася за обсъждане и одобряване от Общинския съвет доклади за резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението на ОПР. Общинският съвет осигурява дейностите по публичност и разпространение на резултатите от оценките.

Системата за оценка трябва да осигури координация и вътрешна съгласуваност при изпълнението на ОПР и да даде ясна и еднозначна информация за постигнатия напредък и необходимостта от корекции, допълнение и изменения на плана.

Оценките на Общинския план се извършват от независими консултанти при спазване на изискванията на ЗОП, ЗРР и ППЗРР.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Към **актуализация на ОПР** следва да се пристъпи при регистриране на съществени изменения в социално-икономическия профил на общината, при промяна в екологичната обстановка или при възникване на важни промени в законодателната и стратегическата рамка на национално и европейско ниво или просто при промяна на основните политики и секторните планове и програми на база на изводите на Междинната оценка на плана.

Предпоставките за актуализация на ОПР трябва да съответстват на посочените в чл. 38 ал. 1 от ППЗРР, а именно:

1. при съществени промени на икономическите и социалните условия в Общината;

2. в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на областната стратегия за развитие;

3. в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;

4. при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на ОПР;

5. на основата на резултатите от междинната или последваща оценка.

Актуализираният документ следва редът за подготовка на ОПР, включително техническото изпълнение на задачата и формалните процедури по неговото приемане. Последващата оценка дава препоръки за разработването на ОПР за програмния период, започващ от 2021 година. Документът е логично продължение на изводите и решение на проблемите, описани от доклада на Междинната оценката.

При липса на сериозни промени, които налагат актуализацията на ОПР, може да се пристъпи само към *актуализация на Програмата за реализация на ОПР и включените в нея мерки и проекти.*

Елементите от системата за наблюдение, оценка и актуализация на ОПР са:

- Събиране на информация;
- Провеждане на дискусии, фокус групи, анкети;
- Консултиране;
- Публично обсъждане;
- Организиране реализацията на ОПР;

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- Одобряване.

Актуализираният Общински план за развитие се обсъжда и съгласува със заинтересованите органи и организации, с икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината по същия начин както се организира плановия процес.

IX. Част ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Съгласно Закона за регионалното развитие, един от основните принципи, на които се основава провеждането на държавната политика за регионално развитие, е **принципът за партньорство, публичност и прозрачност** на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката на стратегически документи, вкл. ОПР. Кметът на общината и Общинският съвет са органите, които осигуряват *информация и публичност за дейностите, свързани с изпълнението на ОПР.*

Принципът на партньорство между представителите на гражданското общество (бизнес, неправителствени, браншови и други организации) и администрацията е въведен като **основополагащ** от европейски и национални документи за регионално развитие. Този принцип се прилага **на всички етапи от дейностите по регионално развитие** - планиране, изпълнение, мониторинг и оценка на въздействието на политиките. Представителите на бизнеса, гражданското общество, неправителствените и браншови организации и др. играят особено важна роля в този процес. Техните нужди и проблеми трябва да бъдат оценявани при планирането на местните политики, участието им във всички етапи на стратегическо планиране трябва да бъде предвидено чрез подходящи форми и механизми. Основната цел на партньорството е при планиране на местна политика да се вземат предвид мненията на различни заинтересовани страни, да се съберат представители на всички заинтересовани страни в решаване на даден въпрос, да се приобщят гражданите с техния потенциал и ресурс, за да бъде по-ефективно планирането за развитие на дадена територия.

Докладване изпълнението на Общинския план за развитие се извършва ежегодно от Кмета на общината. За резултатите от наблюдението на изпълнението се изготвя годишен доклад в съответствие с чл. 91, ал.8 от ППЗРР. Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се изготвя и внася за обсъждане и одобрение от общинския съвет до 31 март на всяка следваща година. Информацията и данните, свързани с наблюдението на изпълнението на Общинския план за развитие, се въвеждат в единната информационна система за управление на регионалното развитие.

Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка на Общинския план за развитие.

Копие от годишните доклади за наблюдението на изпълнението на Общинския план за развитие се изпраща на председателя на Областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за тяхното одобряване.

За осигуряване на публичност в изпълнение на чл. 42, ал. 2 от ЗРР следва да се **информират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на местната политика за интегрирано устойчиво развитие** относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на реализация и актуализация на ОПР, се изисква информацията за плана, за оценките и годишните доклади да се:

- Публикува на интернет страницата на общината;
- Използват активно местните медии;
- Изпращат документите по реализацията и актуализацията на ОПР на всички партньори;
- Организира и проведе публична дискусия, въвличаща компетентните органи, заинтересованите страни и професионалните общности.

Формирането на партньорства и повече възможности за съвместни действия е възможно единствено, ако публично се представя пълния набор информация и се привличат активно заинтересованите страни в процеса на планиране и реализация. В рамките на разработването на документа се представят и популяризират работните варианти на ОПР, начините за тяхната реализация и очакваните конкретни ползи за развитието на общината и нейната общност. Различните механизми за представяне и дискутиране на работата по ОПР насърчават

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

публичното участие и провокират идеите и предложенията на различните заинтересовани групи. Отчитането на разнообразните интереси и съображения води до създаването на балансиран, реалистичен и отразяващ местната специфика документ.

Прилагането на принципа за партньорство, осигуряване на информация и публичност в процеса на местното стратегическо планиране и програмиране на етап разработване на ОПР включва: информиране, консултиране и вземане на съвместни решения. Те бяха реализирани, чрез прилагането на следните форми за публичност:

За разработването на настоящия ОПР Бобов дол 2014-2020 г. беше постигната активна комуникация със заинтересованите страни чрез попълване на разработените анкети и директно чрез писма и комуникация по електронна поща. Бяха изготвени **три анкетни карти**, насочени към представители на *гражданското обществено, общинската администрация и бизнеса* на територията на общината. Получените предложения засилиха интегрираността на планираните проекти.

По време на разработването на ОПР се организираха **четири фокус групи**, включващи различни представители на местната общност, неправителствения сектор, бизнеса и общинската администрация, както и **работни срещи с общински експерти**, на които бяха допълнителни детайлизирани конкретните проекти от програмата за реализация на ОПР. Резултатите от проведените анкетни проучвания и фокус-групи са обобщени в доклад, приложен към настоящия план за развитие на община Бобов дол.

С общинските служители се провеждаше текуща комуникация, която целеше да се изясни възникнал проблем, да се събере допълнителна информация, да се дискутират конкретни мерки и спорни моменти възникнали по време на фокус групите или при анализиране на данните.

В **Общественото обсъждане на ОПР** бяха привлечени широк кръг от представителите на общността, които изразиха пряко своите мнения и предложения. Направените коментари и препоръки се използваха при финалното формулиране и редактиране на стратегическата част и програмата.

След направените обсъждания, проектния вариант на ОПР бе публикуван на сайта на общината. Така стана възможно всички заинтересовани страни и активни структури на гражданското общество, бизнеса, институции и др. да се запознаят с проекта на ОПР и да се включат със своите мнения и предложения в плановия процес.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Участието на партньорите на всички нива на подготовка, съгласуване, обсъждане и контрол на изпълнението осигурява прозрачността, компетентността, ефективността и реалистичността на Общинския план за развитие.

Общинският план за развитие може да се изпълни успешно, ако се прилагат изискванията, включени в настоящия документ, т.е. като се изпълняват поетапно отделните проекти, залегнали в него, следи се за постигнатите резултати и успоредно с това се осигурява адекватна информираност, участие и мотивация на заинтересованите страни и цялата местна общност.

X. Част ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОБОВ ДОЛ 2014 – 2020 г.

1.1. Същност и цели на Програмата за реализация на Общинския план за развитие на община Бобов дол 2014 – 2020 г.

Програмата за реализация е елемент от структурата на ОПР и водеща предпоставка за реализацията на плана и неговите цели. Тя се явява заключителния елемент от структурата на ОПР. Програмата определя начините за разпределение на наличните и потенциалните общински времеви, финансови и организационни ресурси. В същото време тя дава възможност да се проследят предвидените разходи по приоритети и източници на финансиране, заложени в индикативната финансова таблица, която е неразделна част от Общинския план за развитие. Същността на Програмата за реализация е обобщаването на подходящи проекти, продължаващи и конкретизиращи логиката на стратегическата рамка и формулираните мерки от обхвата на приоритетните направления.

Основната цел на програмата е да се осигури оперативността при изпълнението на плана. Програмата подрежда на база на логическите връзки отделните мерки и следващите ги проекти, определя ориентировъчната финансова стойност на проектите, идентифицира отговорната структура за изпълнението и надеждните потенциални партньори, както и разпределението на проектите във времето. Дефинираните и включените в състава на ОПР проекти принадлежат към определена мярка от приоритетните области на стратегическата част. Въпреки комплексния характер на редица проекти и техния принос към повече от една

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

приоритетна област, посочена е преобладаващата им принадлежност към една от приоритетните области. По този начин се търси рационалност в подредбата на проектите и оптимално управление и разпределение на финансовите ресурси.

Всеки проект може да бъде финансиран от различни източници , които са определени, съобразявайки се с особеностите на конкретния проект, като се отчитат възможностите за най-подходящите финансови източници.

Програмата за реализация на ОПР се финансира със средства от:

- общинския бюджет и извънбюджетните сметки и фондове;
- републиканския бюджет;
- оперативните програми, финансирани от Структурните и Кохезионния фонд на ЕС;
- други фондове и програми на ЕС;
- частни средства на физически и юридически лица;
- други източници на финансиране – банкови кредити, гаранционни фондове и др.

Програмата за реализация на Общинския план за развитие на община Бобов дол за периода 2014-2020 г. съдържа:

- проектите за изпълнение на мерките, специфичните цели и приоритети на ОПР;
- необходимите финансови ресурси;
- източниците на финансиране;
- отговорните структури за изпълнение на проектите;
- партньорските структури;
- период за реализация на проектите.

Приоритетите, специфичните цели и мерките в Програмата за реализация са с наименования и номера, които съответстват на наименованията и номерата в Общинския план за развитие на Община Бобов дол за периода 2014-2020 г. и Индикативната финансова таблица към него.

Програмата за реализация е обвързана с процедурите по изработване на проекта на общинския бюджет за всяка следващата година. Възможно е в нея да се правят целесъобразни оперативни и текущи изменения на размера на определени средства

или прехвърляне на конкретни ресурси, както и да се актуализират отделни източници на финансиране, срокове и конкретни изпълнители. Програмата може да бъде актуализирана и в зависимост от условията и прогнозите за реализация на плана с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението му и постигане на целите и приоритетите за развитие.

В програмата са включени одобрените проекти, които са подадени, бъдещите проекти, които имат определена степен на завършеност и готовност и предстои да бъдат финансирани, както и проекти които са в идеен вариант, но местната общност е преценила, че те са важни и трябва да се реализират до 2020 г. Програмата дава възможност да се проследят предвидените разходи по приоритетни направления и източници на финансиране, заложени в индикативната финансова таблица, която е неразделна част от Общинския план за развитие.

Програмата за реализация на ОПР се приема от Общинския съвет по предложение на Кмета на общината.

1.2. Програма за реализация на ОПР (списък на мерките и проектите за реализация през 2014-2020 г.)

Програмата за реализация на ОПР е представена като приложение 1.

Приложение 2. АНАЛИЗ НА НУЖДИТЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

Доклад с анализ на нуждите на заинтересованите страни (обобщение на резултатите от проведените фокус-групи, анкетни проучвания и обществено обсъждане в процеса на разработване на Общински план за развитие на община Бобов дол 2014-2020) е представен като приложение 2.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол ", в изпълнение на Договор № 13-13-52/25.10.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Източник на финансиране:

Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Приоритетна ос I:

„Добро управление"

Подприоритет 1.3:

„Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики"

Бюджетна линия:

BG051PO002/13/1.3-07

Бенефициент:

Община Бобов дол

Изпълнител:

ДЗЗД „Бобов дол 2020"